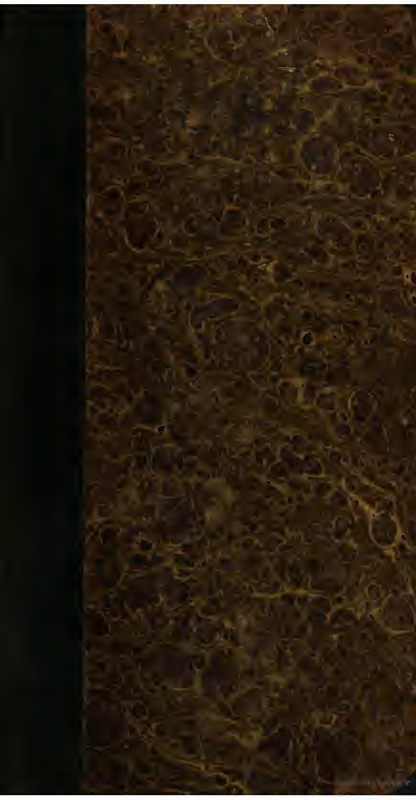

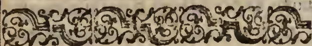

EXERCITIA SPIRITVALIA Ignatij de Lo.yola.

Cum facultate superiorum.

VALENTIAE
Apud Philippū Mey

M.D.XCVIIII.

PAVLVS PAPA III.

AD PERPETVAM rei memoriam.

Astoralis officii cura in vniuersum Christi gregem nobis commissa, & diuinæ gloriæ ac laudis amor facit, vt ea quæ salutem animarum, & spiritualem earum profectum iuuant, amplectentes; vota eorum, qui aliquid, quod fouere, & nutrire pietatẽ in Christi fidelibus valeat, a nobis exposcunt, ad exauditionis gratiam admittamus. Cum ergo (sicut dilectus filius nobilis vir Franciscus de Borgia, Dux Gandiæ,

nobis nuper exponi fecit) dilectus filius Ignatius de Loyola, Præpositus Generalis Societatis Iesu, per nos in alma vrbe nostra erectæ, et per nos auctoritate Apostolica confirmatæ, quædam documenta, siue exercitia spiritualia, ex sacris scripturis, & vitæ spiritualis experimētis elicita, composuerit; & in ordinem, ad pie mouendos fidelium animos, aptissimum redegerit: illaq. Christi fidelibus ad spiritualem consolationem, et profectum magnopere vtilia et salubria esse, non solum fama ex plurimis locis allata, prædictus Frāciscus Dux didicerit; sed etiam experimento manifesto cum Barcinone, tum Valentiæ, tum Gandiæ id compertū habuerit. Quare idem Frāciscus Dux nobis humiliter supplicari fecit, vt documenta, & spiritualia exercitia prædicta, quo latius eorum fructus pateat, & plures Christi fideles maiori cum deuotione ad vtendum illis

innitentur, examinari facere: & si approbatione, et laude digna inueniremus; approbare, & laudare, aliasq. in præmissis opportune prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui documenta et exercitia huiusmodi examinari fecimus; et quæ testimonio ac relatione dilecti filii nostri Ioannis tit. S. Clementis presbyteri Cardinalis Burgēsis Episcopi, ac hæreticæ prauitatis Inquisitoris; et venerabilis fratris nostri Philippi Saluiarum Episcopi, ac dictæ vrbis nostræ in spiritualibus Vicarii generalis, nec non dilecti filii Aegidii Foscararii, nostri sacri Palatii Magistri, nobis desuper facta; pietate, ac sanctitate plena, et ad ædificationem, et spiritualem profectū fidelium valde vtilia, et salubria esse, et fore comperimus: debitum etiam respectū ad fructus vberes, quos Ignatius, et ab ipso instituta Societas præfati, in

Ecclesia Dei vbique gentium producere non cessant; et ad maximũ adiumentum quod ad id prædicta exercitia attulerunt, non immerito habentes: huiusmodi supplicationibus inclinati, documẽta, et exercitia prædicta, ac omnia et singula in eis contenta, auctoritate prædicta, tenore præsentium, ex certa sciẽtia nostra approbamus, collaudamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus: hortantes plurimum in Domino omnes et singulos vtriusq. sexus Christi fideles vbilibet constitutos, vt tam piis documentis et exercitiis vti, et illis instrui deuote velint. Nec non concedentes, vt huiusmodi documenta, et spiritualia exercitia imprimi a quocũque bibliopola per prædictum Ignatium eligendo, libere et licite valeant. Ita tamen, vt post primam editionem, sine consensu eiusdem Ignatii, vel successorum eius, nec ab hoc, nec ab alio omnino,

ſub excōmunicationis, et 500. duc. piis operibus applicādorum pœna, imprimi poßint. Ac mādantes nihilominus vniuerſis, et ſingulis locorum Ordinariis, ac perſonis in eccleſiaſtica dignitate conſtitutis, et cathedralium, ac metropolitanarum eccleſiarum Canonicis, et earundem Ordinariorum Vicariis in ſpiritualibus generalibus, & Officialibus vbilibet conſtitutis, quatenus ipſi, vel duo, aut vnus eorū, per ſe, vel alium, ſeu alios (cuiuis de Societate prædicta, vel aliis quorum intererit in præmißis ſpiritualibus exercitiis, efficacis defenſionis præſidio aßiſtentes) faciant auctoritate noſtra, illos dicta cōceßione, et approbatione pacifice frui, & gaudere: non permittētes eos per quoſcumq. contra præſentium tenorem, quomodolibet moleſtari; contradictores quoſlibet, et rebelles, per cenſuras, et pœnas eccleſiaſticas, ac alia op-

portuna iuris remedia, appellatione postposita, compescendo: inuocato etiam ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachii saecularis. Non obstantib. fel. record. Bonif. Papae VIII. praedecessoris nostri de vna, et Concilii generalis de duabus dietis, dummodo vltra tres aliquis auctoritate praesentium non trahatur: & quibusuis aliis constitutionibus, et ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus communiter, vel diuisim, ab eadem sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non poßint per litteras Apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Volumus autem, quod praesentium litterarum transsumptis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicuius Praelati, seu personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, plena

fides

fides vbique habeatur, & illis stetur, tam in iudicio, quam extra, ac si originales litteræ exhiberentur, & ostenderentur. Datum Romæ *apud sanctum Marcum, sub anulo Piscatoris, die vltimo Iulii,* M. D. XLVIII. *Pontificatus nostri anno quartodecimo.*

Blo. El. Fulginensis.

TESTIMONIA EORVM quibus censura Exercitiorum est commissa.

In prima translatione.

Legimus omnia in volumine hoc digesta, nobisq. valde placuerunt, et ad animarum salutem in primis conducibilia sunt visa.

Cardinalis Burgensis.

Concedimus, vt opus hoc omni laude dignum, & Christianæ professioni valde proficuum, imprimatur.

Philippus Vicarius.

Non poterunt tam sancta exercitia non maximum commodum præstare cuilibet studioso: ideo obuiis etiam vlnis amplectenda sunt.

F. Aegidius Foscararius, Magister sacri Palatii.

In ſecunda tranſlatione.

Legimus ſpiritualia hæc exercitia, placentque nobis valde: et digna iudicamus, quæ ab omnibus orthodoxæ fidei cultoribus recipiantur, & magni fiant.

Cardinalis Burgenſis.

Concedimus, vt opus hoc omni laude dignum, et Christianæ profeßioni valde proficuum, imprimatur.

Philippus Vicarius.

Cum nequeat ſubſiſtere diu Chriſtiana religio ſine exercitiis, et meditationibus aliquibus ſpiritualibus, (In meditatione enim, inquit Vates, exardeſcit anima mea) nullas arbitror magis opportunas iis, quæ proculdubio ex Scripturarũ ſtudiis, et longo rerum vſu natæ ſunt.

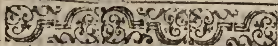
F. Aegidius Foſcararius,
Magiſter ſacri Palatii.

QVIDAM DE SOCIETATE Iesu, deuoto lectori eiusdem Societatis, S. in Domino.

HAEC documēta, ac spiritualia exercitia, quæ non tam a libris, quam ab vnctione sancti Spiritus, & ab interna experientia, et vsu tractandorum animorum edoctus noster in Christo Pater M. Ignatius de Loyola, Societatis nostræ institutor, et Præpositus generalis (vt præmissum est) composuit; ab idiomate Hispanico in Latinum duobus modis sunt versa: altera versio non solum sensum sensui, sed pæne verbũ verbo; altera (quæ visa est præferēda) sensum tantum sensui, sed fideliter reddebat. Cum autem exercitia hæc, vt satisfieret quorundam, et præcipue illustrißimi Ducis Gandiæ Francisci de Borgia deuotioni, qui optabat approba

ri ea Sedis Apostolicæ auctoritate, quæ iam pridem & spiritualis plurimorum omnis generis et conditionis hominum profectus (qui per ea spiritum Domini vel hauserant, vel mirum in modum auxerant) vbique approbauerat : cum , inquam, ante approbationẽ summi Pontificis, destinatis censoribus videnda proponerentur, vtraque translatio eis est oblata: & licet omnino liberæ censuræ eorum subiicerentur, vt adderent, minuerent, mutarent, prout in Domino videretur; tamẽ, ne verbo quidem mutato, vtrãque versionem (quod testimoniis eorundem in archetypis exẽplaribus patet) approbarunt. Quod ad impreßionem attinet, hoc te, pie lector, monitum velim; non iis, qui tantum lecturi exercitia: sed qui facturi, vel potius aliis tradituri sunt, esse hoc laboris, & operæ impensum. Cum enim ad fructum vberem capiendum parum sit

legisse, nisi strenue quis in eis se exercuerit, et magistrũ in rebus spiritualibus versatum sit nactus: cõstat non eo animo impressa esse, vt passim in vulgus emanarent: sed cum laboriosum nimis esset, nec sine magno temporis, & impensarum dispendio tam multa exemplaria manu scribere, quibus ad Societatis ipsius vsum opus erat; & vt varietate, et erratis plurimis (quæ in manuscriptis deprehendi solent) deuitatis, indubitatæ fidei exemplaria suppeterent, typis hoc opus excussum est: sed omnia excussa volumina in potestatem Societatis, ad ipsius, vt diximus, vsum (ita vt nec vendi, nec excudi vllibi poßint) sunt redacta. De his te monere, pie lector (si forte minus innotuerãt) cum perspecta mihi sint prædicta omnia, officii mei esse duxi. Vale in Domino. Romæ VI. idus Augusti, M. D. XLIIX.

ANNOTATIONES quædam aliquid afferentes intelligentiæ ad exercitia ſpiritualia quæ ſequuntur:

VT IVVARI POSSIT *tam is qui ea traditurus eſt, quam qui accepturus.*

* * *

Nnotatio prima eſt: quod ipſo nomine ſpiritualium exercitioꝝ, intelligitur modus quilibet examinandi propriam conſcientiam; item meditandi, cõtẽplandi, orandi ſecundum mentem, et vocem; ac poſtremo alias quaſcumq. ſpirituales operationes tractãdi: vt dicetur deinceps

Sicut enim deambulare, iter facere, et currere, exercitia ſunt corporalia: ita quoque præparare, et diſponere animam ad tollendas affectiones omnes male ordinatas, et iis ſublatis, ad quærendum, et inueniendū voluntatem Dei circa vitæ ſuæ inſtitutionē, et ſalutem animæ, exercitia vocantur ſpiritualia.

SEcunda eſt: quod ille, qui modum, et ordinem alteri tradit meditandi, ſiue contemplandi; fideliter narrare debet meditationis, ſeu contemplationis hiſtoriam, percurſis obiter dumtaxat punctis illius præcipuis, et adiecta ſolum breui declaratiuncula: vt is, qui meditaturus eſt, accepto veritatis hiſtoriæ primum fundamento, diſcurrat poſtea, et ratiocinetur per ſeipſum. Ita enim fiet, vt dum aliquid inuenerit quod elucidationem, vel appre-

hensionem historiæ aliquãto maiorem præbeat (siue ex discursu proprio, siue ex diuina mentis illustratione id contingat) gustũ delectabiliorem, et vberiorẽ fructum percipiat, quam si res ipsa ci ab altero diffusius narrata, et declarata esset. Non enim abundantia scientiæ, sed sensus et gustus rerum interior desiderium animæ explere solet.

TErtia est: quod cũ in sequentibus omnibus exercitiis spiritualibus vtamur actibus intellectus quando discurrimus, volũtatis vero quando afficimur: aduertendum est, in operatione, quæ præcipue est voluntatis, dũ voce, aut mente cũ dominõ Deo, vel sanctis eius colloquimur, maiorem exigi a nobis reuerẽtiam, quam dum per vsum intellectus circa intelligentiam potius moramur.

QVarta eſt: quod licet exercitiis ſequentibus aſsignentur quattuor hebdomadæ, totidē exercitiorū partibus ſingulæ ſingulis reſpondentes: videlicet, vt in prima hebdomada fiat conſideratio de peccatis; in ſecunda de Domini noſtri Ieſu Chriſti vita vſque ad ingreſſum eius in Hieruſalem die Dominica palmarũ; in tertia de paſsione eiuſdem: in quarta de reſurrectione, et aſcēſione; adiectis tribus orandi modis: non tamē ita accipiendæ ſunt dictæ hebdomadæ, vt neceſſe ſit vnamquamque continere ſeptem, vel octo dies. Cum enim contingat, alios aliis tardiores, vel promptiores eſſe ad conſequēdum id quod quærunt; puta in prima hebdomada contritionem, dolorem, et lacrymas de peccatis ſuis; aliquos etiā plus aut minus agitari, probariq. va-

riis ſpiritibus: expedit nonnum quam ſuccidi hebdomadam quã cunque, vel extendi, iuxta mate riæ ſubiectæ rationem. Solet ta men totum exercitiorum tempus triginta dierum, aut circiter ſpatio concludi.

QVinta eſt: quod mirum in modũ iuuatur qui ſuſcipit exercitia, ſi magno animo atque liberali accedẽs, totum ſtudium, et arbitrium ſuum offerat ſuo Creatori, vt de ſe, ſuisq. omnibus id ſtatuat, in quo ipſi potiſsimum ſeruire poſsit, iuxta eiuſdẽ beneplacitum.

SExta eſt: quod tradens exercitia, ſi animaduertat ei, qui recipit, nullas incidere ſpirituales animi commotiones; vt ſunt conſolationes, vel triſtitiæ; neque diuerſorum ſpirituum agitationes; ſedulo debet percontari, an ipſa exercitia præſcriptis agat tẽ

poribus, et quibus modis: an etiã obſeruet diligenter cunctas additiones: et de ſingulis ratio poſtuletur. Porro de conſolationibus, et deſolationibus infra tractabitur, pag. 192. De additionibus vero, pag. 65.

SEptima eſt: quod is, qui alterum exercēdum curat, ſi eum videat deſolatione affici, ſeu tentatione; cauere debet, ne ſe durum, vel auſterum ipſi exhibeat, ſed mitem potius, ac ſuauẽ præſtet, confirmato eius animo ad agendum ſtrenue in poſterum: detectisq. inimici noſtri verſutiis, eum ad conſolationẽ ſtudeat diſponere, tamquam breui ſubſecuturam.

OCtaua eſt: quod circa conſolationes, et deſolationes ſumentis exercitia, et circa humani hoſtis fallacias, poterũt vſui eſſe regulæ quæ in prioribus duabus

hebdomadis habentur, de variis ſpiritibus internoſcendis.

NOna eſt: quod quãdo exercendus eſt quiſpiam ſpiritualium rerum inexpertus, vnde contingat, cum in prima hebdomada craſsis quibuſdã, apertisq. tentationibus vexari (oſtẽſis iam inde proſequendi obſequii diuini certis impedimẽtis; cuiuſmodi ſunt moleſtia, anxietas, pudor, timor, habita honoris mundani ratione) tunc illi, qui eum exerceri docet, ſuperſedendum eſt vſu regularum, quæ ad ſecũdam hebdomadam pertinent, de diſcretione ſpirituum; et iis vtẽdum ſolis, quæ in prima dantur. Quia quantum alter ex his accepturus eſt commodi, tantundem ex illis diſpendii referret, ob ſubtilitatem rei, et ſublimitatem, quæ eſt ſupra eius captum.

DEcima est. quod qui exercetur, si tētationibus iactetur, boni speciem prę se ferentibus; tunc muniēdus est per dictas regulas hebdomadæ secundæ. Humani enim generis inimicus, per boni speciem eos vt plurimum oppugnat, qui antea in via vitæ, quam illuminatiuam appellant, respondente exercitiis secundæ hebdomadæ, fuerint potius versati; quam in altera quæ purgatiua dici solet, atque per exercitia primæ hebdomadæ comprehenditur.

VNdecima est: quod exercenti se in prima hebdomada, expedit nescire, quid in secunda sit acturus; sed ad consequēdum illud quod tunc quærit, acriter laborare, perinde ac si nihil boni postea esset reperturus.

DVodecima est: quod admonēdus est is qui exercitatur,

vt cum in quotidiano quolibet exercitio ex quinque infra descri bendis, expendi debeat vnius horæ tempus, curet semper animi quietē in hoc reperire, quod plus tēporis potius, quā minus insum psisse, sibi conscius sit. Frequens est enim dæmoni hoc agere, vt præfixū meditationi, vel orationi temporis spatium decurtetur.

DEcima tertia est: quod cum facile sit ac leue, affluente consolatione, integram contemplationis horam traducere; difficillimū contra, incidente desolatione: idcirco aduersus tētationem, ac desolationem semper pugnandum est, producto vltra præfinitā horam exercitio, vincēdi gratia. Ita enim non solum discimus resistere aduersario, sed eum etiam expugnare.

DEcima quarta est: quod si va cans exercitiis, cernatur con

sola-

ſolatione multa, et feruore magno ferri; obuiandũ eſt, ne promiſſo aliquo, vel voto inconſulte ac præcipitanter facto, ſe obſtringat. Idq. tanto fuerit diligentius præuertendum, quanto ille ingenii eſſe inſtabilioris perſpicitur. Quamuis enim vous alterum iuſte mouere poſsit ad ingreſſum religionis, in qua emittenda ſint obedientiæ, paupertatis, atque caſtitatis vota: quamuis præterea maioris meriti ſit opus ex voto, quam ſine voto factum: plurima nihilominus ratio habẽda eſt conditionis propriæ perſonarũ. Item attente eſt conſiderandũ, quid commodi, vel incommodi poſsit occurrere ad illud præſtandum, quod aliquis promiſſurus ſit.

DEcima quinta eſt: quod tradens exercitia, non debet alterũ impellere ad paupertatem,

t promissionem eius, magis qua
d oppositum; neque ad hoc po-
ius, quam ad illud institutum
itæ: quia licet extra exercitia
icitum sit, et pro merito ducen
lum, si quis cælibatum, religio-
em, et aliam quamcũque Euan
gelicam perfectionem amplecti
uadeat iis omnibus, quos ex per-
onarum, et conditionum ratio-
ne probabile sit fore idoneos:
onge tamen conuenientius, me-
iusq. est, inter exercitia ipsa id
non attentare; sed Dei potius vo
ũtatem quærere, atque præsto-
lari, donec ipse Creator, ac Do-
minus noster animæ sibi deuotæ
sese communicet, eamq. ample-
xans, ad sui amorem, laudem, et
seruitium disponat, prout maxi-
me scit esse commodum. Qua-
propter dictanti exercitia, stan-
dum est in quodam æquilibrio;
sinendũq vt citra medium Crea

tor

tor ipse cum creatura, et hæc vicissim cum illo rem transigat.

DEcima sexta est: quod, vt Creator ipse, Dominusque noster in creatura sua certius operetur, si accidat animã ád aliquid minus rectum affici, atque inclinari; summopere, ac totis viribus nitendum est in contrarium: vt puta, si ad officium, vel beneficium adipiscendum adspiret, non diuinæ gloriæ, aut com munis animarũ salutis causa, sed commoditatis suæ, negotiorũq. temporalium dumtaxat: tunc affectus ad oppositum impelli debet, per assiduas orationes, et alia exercitia pia, in quibus a clemen tia Dei oppositum petatur: videlicet hunc, vt ille animum offerat ipsi Deo, se tale officium, vel beneficiũ, aut aliud quiduis iam non appetere, nisi priorem affectũ adeo mutauerit, vt nihil iam

omnino defideret, vel poſsideat alia ex cauſſa, quam diuini cultus, et honoris.

DEcima ſeptima perutilis eſt: quod ſcilicet tradens exercitia, inquirere, ac ſcire nolẽs proprias alterius cogitationes, et peccata: ſupereſt, vt certior factus fideliter de cogitationibus a vario ſpiritu immiſsis, et ad maius, aut minus bonum trahentibus, ſpiritualia nõnulla exercitia illi præſcribat, præſenti animæ neceſsitati opportuna.

DEcima octaua eſt: quod iuxta eius, qui exercetur, habitudinem, puta pro ætate, doctrina, vel ingenio, accommodari debent exercitia: ne cui rudi, aut imbecilli, ſeu debili ea imponantur, quæ ferre non poſsit citra incommodum, nedum ad profectum ſuum aſſumere. Similiter prout cuique in animo eſt ſeſe

diſponere, impartiendum id demũ eſt, quod eum potiſsimũ iuuare poſsit. Propterea ei, qui ſe inſtrui dumtaxat poſtulat, et ad gradum aliquẽ perduci, in quo animus ſuus cõquieſcat; tradi poteſt particulare primum examẽ infra poſitum, pa. 34. deinde generale, pag. 38. ſimulq. modus orandi mane per horæ dimidiũ, ex præceptorum Dei, et peccatorum mortaliũ conſideratione, de qua, pa. 145. Suadendũ etiã fuerit, vt octauo quoque die peccata ſua confiteatur, et quindecim dierum interuallo, vel octo potius, ſi affectus impellat, ſumat eucharistiæ Sacramentum. Iſta exercitationis ratio proprie competit rudioribus, ſeu illiteratis: quibus inſuper exponenda erunt ſingula præcepta Dei, atq. Eccleſiæ, mortalia peccata, cum quinque ſenſibus et operibus mi-

sericordiæ. Itidem si is, qui tradit exercitia, alterũ viderit debilis esse naturæ, ac parũ capacis, vnde modicus prouentus, et fructus sperari queat; satius fuerit aliqua ex dictis leuioribus exercitiis ipsi præscribere, vsque ad cõfessionem peccatorum: postea nonnulla conscientiæ examina, et methodum confessionis frequentioris dare, quibus iam paratum sibi animę profectum seu lucrũ tueri possit. Non erit autem progrediendum ad electionum dictamina, aliorumve, quã primæ hebdomadæ exercitiorũ: quoties præsertim alii adsunt maiori cum fructu exercitandi: nec omnia omnibus præstare, tẽporis permittit angustia.

Decima nona est: quod homini negotiis publicis, vel aliis conueniẽtibus districto, siue ingenio, siue litteris prę ditus sit,

ſuppetente ipſi hora vna et dimidia diebus ſingulis ad ſumenda nonnulla exercitia, exponendum primo erit, quem in finem homo creatus ſit: deinde per horam dimidiam examen particulare; deinceps generale cũ modo rite confitendi, ſumendiq. ſancti Sacramenti, tradi ei poſſunt: præſcribendo etiam, vt mane, per triduum, ſpatio vnius horæ, meditationẽ agat de primo, ſecundo, ac tertio peccato, vt docetur, pag. 48. Poſtea per alios tres dies eadem hora de proceſſu peccatorum, vt pag. 55. Per alios totidem de pœnis, quæ peccatis reſpondent, pag. 61.

Dictandæ quoque illi erũt intra totum dictarum trium meditationum tempus, decem additiones illæ, quæ habẽtur, pa. 65.

Obſeruabitur eadem meditãdi ratio circa myſteria Domini

nostri Iesu Christi, quæ infra in ipsismet exercitiis late explicatur.

VIgesima est: quod ei, qui a negotiis liberior est, et fructum consequi spiritualẽ optat, quam possit maximum; tradẽdã sunt omnia exercitia eodem, quo procedunt, ordine (nec quidem scribi rerum capita, ne excidant e memoria, expedit) In quibus (secundum successum communiorem) tanto maiorem faciet progressũ spiritualis vitę, quanto magis ab amicis, notisq; omnibus, et ab omni rerum humanarum sollicitudine sese abduxerit: vt si ab ædibus pristinis migret in domum, cellamve aliquã secretiorem, vnde ipsi liberum securumq; sit egredi ad matutinum sacrum Missæ, vel ad vesperarum officiũ, cum libuerit, audiendũ; absque familiaris cu-

iusquam interpellatione. Ex qua quidem loci secessione inter alias multas cōmoditates hæ tres præcipue consurgunt. Prima, quod seclusis amicis, et familiaribus, negotiisq. minus recte ordinatis ad Dei cultum, gratiam apud Deum nō mediocrem meretur. Secunda, quod per huiusmodi secessum intellectu minus quam antea distracto in diuersas partes, et collecta, redactaq. omni cogitatione ad rem vnam, scilicet ad obsequendum Deo Creatori suo, et saluti animæ suæ consulendum, multo liberius, ac expeditius vtitur naturę viribus in quærendo eo, quod desiderat tātopere. Tertia, quod quanto se magis reperit anima segregatam, ac solitariam; tanto aptiorem seipsam reddit ad quærendum, attingendumque Creatorem, et Dominum suum:

ad quem insuper, quo propius accedit, eo melius ad suscipienda bonitatis diuinæ dona disponitur.

EXERCITIA QVAEdam spiritualia, per quæ homo dirigitur,

VT VINCERE SEIPsum possit, & *vitæ suæ rationem, determinatione a noxiis affectibus libera, instituere.*

IN primis, vt per huiusmodi exercitia, tã qui ea tradit, quam qui accipit, iuuari queat; supponendum est; Christianum vnũquemque pium, debere prom-

ptiore animo sententiam, seu propositionem obscuram alterius, in bonam trahere partem, quàm damnare. Si vero nulla eã ratione tutari possit, exquirat dicentis mentem; et si minus recte sentiat, vel intelligat, corripiat benigne: hoc nisi sufficit, vias omnes opportunas tentet, quibus illum sanum intellectu, ac securum reddat ab errore.

HEBDOMADA PRIMA.

PRINCIPIVM SIVE FVNDAMENTVM.

Creatus est homo ad hunc finem, vt Dominum Deum suum laudet, ac reuereatur, eiq. seruiens tandem saluus fiat. Re-

liqua vero ſupra terram ſita, creata ſunt hominis ipſius cauſa, vt eum ad finem creationis ſuæ proſequendum iuuent: vnde ſequitur vtendum illis, vel abſtinendum eatenus eſſe, quatenus ad proſecutionem finis vel conferunt, vel obſunt. Quapropter debemus abſque differentia nos habere circa res creatas omnes (prout libertati arbitrii noſtri ſubiectæ ſunt, et non prohibitæ) ita, vt (quod in nobis eſt) non quæramus ſanitatē magis, quam ægritudinem; neque diuitias paupertati, honorem contemptui, vitam longam breui præferamus. Sed conſentaneum eſt, ex omnibus ea demū, quæ ad finem ducunt, eligere ac deſiderare.

EXAMEN PARTICVLARE, *& quotidianum, tria tempora complectens, ad dispositionem sui, ac duplicem discussionem accommoda.*

PRimum tempus est matutinum, quo debet homo, statim dum a somno surgit, proponere diligentem sui custodiam circa peccatum, aut vitiũ aliquod particulare, a quo emendari cupit. Secũdum est pomeridianum, in quo petenda est primum a Deo gratia; vt reminisci posit ille, quoties in peccatum, seu delictũ istud particulare inciderit, et in posterũ cauere: deinde priorem faciat discusionem, exigens ab anima sua rationem de peccato, seu vitio iam dicto, et singulas diei partes præteritas percurrẽs ab ea hora, qua surrexit, vsque ad præsentem, quoties illud cõ-

miſerit: et puncta totidē ſignet in priore linea figuræ ſubſcriptæ: quibus peractis denuo proponat per ſpatium diei reliquū, diligētius ſe cohibere. Tertium erit veſpertinū tempus, in quo, poſt cœnæ horam, facienda eſt diſcuſsio ſecunda, percurſis itidem horis ſingulis, ab examine priore vſque ad præſens lapſis; et eodem modo rememoratis, enumeratisq. vicibus, quibus deliquerit, parem eis punctorum numerum ſignabit in poſteriore linea figuræ, ſequenti ſimilis ad hoc præparatæ.

ADDITIONES QVATtuor *vtiles ad faciliorem, & celeriorem peccati, ſeu vitii cuiuſuis extirpationem.*

PRima eſt; vt quoties id peccati ſeu delicti genus homo cō-

miſerit, manu pectori admota, doleat de lapſu: quod fieri poteſt etiam aſsiſtentibus aliis, nec aduertentibus.

SEcunda eſt; vt ſub noctem numeratis, comparatisq. inuicẽ punctis linearum, quarum prior priori examini, poſterior poſteriori aſsignatur; attendat, an a priore examine vſque ad ſecundũ aliqua ſucceſſerit emendatio.

TErtia eſt: vt conferat diei ſecundæ, atque præcedentis examina inuicem, conſiderans ecquid ſibi emendationis interuenerit.

QVarta: vt collocatis hebdomadarum duarum inter ſe examinibus, pari modo, factæ vel omiſſæ emendationis rationem habeat.

ITem notandum eſt, ex ſequentibus figuris primã ceteris longiorẽ deputari diei primæ; puta

Dominicæ; Secundam vero diei Lunæ paulo breuiorem: et ita deinceps cum par sit diminui in dies erratorum numerum.

DOMINICA.

LVNAE.

MART.

MER.

IOV.

VE.

SA.

EXAMEN CONSCIENTIÆ *generale ad purgationem animæ, & ad peccatorum confeßionẽ vtilißimum.*

PRo cõperto ponitur triplex incidere homini cogitationũ genus: Vnum ex proprio surgens motu ipsius hominis: Reliqua vero duo extrinsecus aduenientia, ex boni scilicet, vel mali spiritus suggestione.

DE COGITATIONE.

DVobus modis elicitur meritum ex mala cogitatione in materia peccati mortalis, de qua hic sermo est. Primo, quando suggeritur de patrando mortali crimine cogitatio, sed ea confestim repugnando vincitur.

Se-

SEcundo, quando prauæ istiusmodi suggestioni semel, ac iterũ repulsæ, et subinde nihilominus reuertenti continue resistit homo, donec penitus expugnetur: quod quidẽ victoriæ genus merito alterum antecellit.

PEccat autem leuiter aliquis, seu venialiter, quando in suborta peccati mortalis cogitatione, aliquantulum moratur, quasi auscultando; vel quando aliqua obiter sensus delectatione afficitur; vel in ea retundenda sese exhibet negligentẽ. Mortale vero peccatum, per cogitationem duobus modis admittitur.

PRimo, quãdo cogitationi peccati præbetur, quacumque ratione, assensus.

SEcundo, quando peccatum illud opere cõpletur: idq; grauius est priore, ex tribus causis: Videlicet, ob maiorem temporis

decursum: ob actum intẽsiorem: et ob plurimum denique offendiculum, siue detrimentum.

DE LOQVELA.

VErbo etiam multifariã offenditur Deus: vt in blasphemia, iuramento. Nam iurãdum non est, neque per Creatorem, neque per creaturas vllas, nisi concurrentibus his tribus, veritate, necessitate, ac reuerentia. Porro intelligenda est necessitas, nõ in veritatis cuiuslibet affirmatione, sed eius tantum, quę circa spirituale, corporale, vel etiam temporale bonũ aliquod, momenti est non leuis.

REuerentiam dicimus, quando assumens diuinum nomẽ adhibet cõsiderationem, vt Deo Creatori, ac Domino debitus honor tribuatur. Sciendum est autem, licet iuramentum temere,

seu vane factum per creatorem, sit grauius peccatum, quam per creaturam: difficilius tamē esse, per hanc, quam per illum licite iurare, seruatis debitis circunstātiis, quas diximus.

PRimo, quia in mentione creaturæ facienda per iuramentum, non ita excitamur, aut reddimur attenti, vt ex veritate ac necessitate iuremus, sicut nominato rerum omnium Creatore.

SEcundo, eo quod ad honorem Deo exhibendum cum reuerentia, longe debilius mouemur ex commemoratione creaturæ, quam ipsius Dei Creatoris. Quāobrē iurare per creaturas, perfectis magis conceditur, quam crassioribus, siue idiotis: quādoquidē perfecti ex cōtēplationis vsu assiduo, et illustratione intellectus, considerant propius, atq; deprehendunt Deum secundum

essentiam, præsentiam, et poten tiam suam creaturæ cuilibet inesse: vnde ad præstandam illi debitam in iuramento reuerētiam paratiores sunt aliis, qui eo perfectionis nōdum prouecti sunt.

TErtio, quia creaturis ad confirmationem iuramenti crebrius adscitis, periculū esset idololatriæ: id quod imperfectis magis, quam perfectis fuerit timendum.

VItandum est insuper verbū otiosum (inter alia locutionis peccata;) quale esse intelligitur; quodcūque nec loquenti, nec alteri prodest: nec eo etiam animo profertur, vt afferat vtilitatem. E conuerso vero minime otiosum censendum est verbum illud, quodcumque ad animæ vel propriæ, vel alienæ, aut ad corporis, aut rei etiā temporalis commodum pertinet: aut

certe ad tale quippiam ex dicentis mente dirigitur: etiam si quis de negotiis loquatur, ab instituto suo alienis: vt religiosus de bellis, vel mercimoniis. Ceterũ ex sermone quidem, ad finem bonum ordinato, meritum contingit: ad malũ verò finem, aut futiliter prolatus sermo, generat peccatũ. Sunt et oris peccata mẽdacium, falsa testimonia, detractio. Nam detrahendum non est alteri, nec obmurmurandum.

Reuelato enim mortali alicuius peccato, quod publicum non sit, cũ mala intentione, vel graui damno famæ alterius, mortale itidem peccatum committitur; veniali autem, veniale solum. Adhæc quotiescumque alienum patefacimus vitium, vel defectum; nostrum ipsorum vitium, ac defectum simul commonstramus. Veruntamen vbi recta mẽs

est, de proximi delicto, licebit lo qui bifariam.

Primo, quando publicum est, vt meretricium; vel damnatum in iudicio, vel perniciosum, puta ob errorem publicũ, animos conuersantium corrumpentem.

Secundo, quoties occultum alicuius crimen indicatur alteri, per cuius subuentionem, ille releuari a peccato possit: dummodo rei huius, probabilis aliqua ratio, vel coniectura offeratur. Possent inter oris peccata, irrisiones, contumeliæ, et alia id genus adscribi: quæ persequi licebit tradenti exercitia, prout opus esse iudicauerit.

DE OPERE.

PRopositis ante oculos decem mandatis Dei, cum Ecclesiæ præceptis, et iussis maiorum, seu superiorũ; æstimãdum est quic-

quid fit operis, aduersus quodlibet eorum, id peccatum esse: leuius aut grauius tamen, pro inæquali peccandi modo, et pro diuersa peccantiũ habitudine. Porrò; reduci ad iussa ducimus superiorum diplomata, seu indulta Pontificum, pro infideliũ expugnatione, vel Christianorũ pace, concedi atq. promulgari solita: per quæ ad confessionẽ peccatorũ, et Eucharistię sanctæ sumptionem, Christi fideles inuitantur. Peccat siquidẽ non leuiter, quicumq. tam pias rectorũ Ecclesiæ cohortationes, sanctionesq. aspernari audet, ac transgredi.

EXAMINIS GENERA-
lis modus, particulas, seu puncta quinque complectentis.

PRimum punctũ est: Domino nostro Deo, pro beneficiis acceptis, gratias agendas esse.

Secūdum, quod debemus pro cognitione, et expulsione peccatorum gratiam flagitare.

Tertium, de admissis presenti die peccatis, rationem ab anima nostra exigere, per horas singulas, ex quo surreximus, vestigando. Et primo quidem circa cogitationē, deinde circa loquelam, atque operationem, eodem ordine, quo in particulari examine traditum est.

Quartum, poscere veniam de delictis.

Quintum, proponere cū Dei gratia emendationem: et orationem dominicam, post dicta omnia, recitare. Pater noster.

CONFESSIONIS GENERALIS, *& communionis vsus.*

EX cōfessione generali vltro facta, inter alia pleraq; per-

cipiuntur tria hęc emolumenta
Primum, quod, tametsi, qui annis singulis saltem confitetur semel, ad generalem huiuscemodi confessionem minime obligetur: eã tamen facienti ipsi multo plus commodi, et meriti accedit: ob dolorem scilicet de peccatis, et malitia vitæ præteritæ, quem ita sentit vehementiorem.

Secundum, quoniam inspecta per spiritualem exercitationem, longe quam antea manifestius, natura, et malitia peccatorum, tanto amplius commodum, ac meritum percepturus est.

Tertium, quia conseutaneum est, hominem sic rite confessum, atq. dispositum, multo melius se habere ad Eucharistiæ sumptionem: quæ maxime confert et ad fugam peccati, et ad gratiæ receptæ conseruationem, et augmentum. Porro generalis ista con-

fessio, post hebdomadæ primæ exercitia potissimum erit opportuna.

PRIMVM EXERCITIUM, *meditandi secundum tres animæ potentias; circa peccatum triplex. Et continet orationem præparatoriam, duo præludia, et puncta tria præcipua cum colloquio.*

ORatio præparatoria est, qua petimus a Domino gratiã: vt vires atq; operationes nostræ omnes, sincere ad eius gloriam, et cultum tendant.

PRimum præludium est, ratio quædam componẽdi loci: pro qua notandum est, quod in quauis meditatione, siue contẽplatione, de re corporea, vt puta de Christo, effingendus erit nobis, secundum visionem quandã

imaginariam, locus corporeus, id, quod contemplamur, repræsentans, veluti templum, aut mons, in quo reperiamus Christum Iesum, vel Mariam virginem, et cetera, quæ spectant ad contemplationis nostræ argumentũ. Sin autem speculationi subest res incorporea, vt est consideratio peccatorum, nunc oblata: poterit loci constructio talis esse, vt si per imaginationẽ cernamus animam nostram, in corpore isto corruptibili, velut in carcere constrictã, hominẽ quoque ipsum, in hac miseriæ valle, inter animalia bruta, exulantem.

Secundum erit præludium, vt a Domino id postulem, quod exopto, iuxta propositæ contemplationis argumentum: nimirũ, si de Christi resurrectione fuerit meditandũ, petenda erit leti-

tia, qua gaudēti Christo, congaudeam: sin de passione, lacrymas, pœnas, et angores petam, ad cōpatiendum Christo patienti. In præsenti ergo meditatione, pudorē, confusionemq. mei ipsius, debeo exposcere, attēdens quam multi homines ob peccatū mortale, vel vnicum, dānati fuerint: et quod ego toties peccando sim damnationem commeritus.

NOtandum adhæc, quod omni meditationi, seu contemplationi pręmitti debent tā oratio pręparatoria, quam pręludia duo: sed oratio quidē semper fit eodem modo, pręludia vero pro diuersitate rerum sunt diuersa.

PRimum punctum erit: vt exerceatur memoria mea circa primum peccatorum omnium, quod fuit ab angelis cōmissum, adhibito statim discursu intellectus, atque voluntatis motu, insti

gante me ad voluenda, et intelligenda ea, per quæ erubescam, et confundar totus, facta vnius tãtum peccati angelorum, cum tot meis cõparatione: vnde colligere liceat, cum illi ob vnicũ crimen, addicti sint inferno, quam sæpe ipse supplicium idẽ meruerim. In memoriam itaq. dicimus trahendum esse, quo pacto angeli creati primum in statu gratiæ, sed (quod necesse erat ad beatitudinis consummationẽ,) non volẽtes per arbitrii libertatẽ Creatori suo reuerentiam, et obsequium præstare; at contra cum ipsum insolescẽtes, conuersi fuerint ex gratia in malitiam, et de cælo ad infernum præcipitati. Consequenter discurrẽdum erit per officiũ intellectus circa hæc pensiculatius: necnon, concitandis simul voluntatis affectionibus, acrius insistendum.

SEcundum punctum est: eadē potētias tres, circa peccatum primorum parentum (quod secundum appellabimus) exercere: tractando memoria, quā diuturnam, ob illud, pœnitentiam egerunt: quanta humanum genus corruptio inuasit: quot hominum millia ad inferos deturbati sunt. Memorandum est videlicet, quomodo Adam in Damasceno campo, de limo terræ factus, positusq. in terrestri Paradiso, et Eua formata ex vna co starum eius, cum de fructu arbo ris scientiæ boni, et mali, prohibiti essent comedere, et nihilominus comedissent, post peccatū subito, ex Paradiso eiecti sint, vestibusq. pelliceis induti, et originali iustitia priuati, reliquū vitæ suę tempus in laboribus, ac ærūnis maximis, pœnitendo traxerint. Super his etiā, ratiocinio

intel-

intellectus, et affectibus voluntatis, vtendum erit sicut prius.

Tertium est: vt exerceamur pari modo, circa peccatum mortale, et particulare quodlibet (ipsum nos tertium peccatũ dicemus, vt a duobus supra positis distinguatur,) considerando quod peccato tali, vel semel dũtaxat cõmisso, forte detrusi sint multi ad infernum: quodq. pręterea prope innumeri, ob delicta meis pauciora, atquè leuiora forte crucientur æternis pœnis. Vnde memoria versandum erit, quanta sit peccati grauitas, et malitia, Deum omnium Conditorem atque Dominum offendẽtis. Ratiocinandum quoque est, supplicium ęternũ peccato iuste irrogari, vtpote, aduersus infinitam bonitatem Dei perpetrato. Postremo suscitandi sunt affectus, sicut iam dictum est.

COlloquium fiet, imaginādo Iesum Christū̄ coram me adesse, in cruce fixum. Itaq. exquiram mecum rationem, qua Creator ipse infinitus, fieri creatura, et ab æterna vita ad temporariam mortem venire, pro peccatis meis dignatus sit. Arguam insuper meipsum, percontans, quid hactenus dignū memoratu egerim pro Christo? quid agam tandem, aut agere debeā? Et in eum intuens sic cruci affixum, ea proloquar, quæ suggeret mens, et affectus. Porrò colloquii proprium illud est, vt fiat sicut amici sermo ad amicum, vel serui ad dominum: nunc gratiæ aliquid petendo: nunc culpā aliquam meam incusando: interdum propria quælibet communicando, ac petendo consilium super illis, siue auxilium. Vltimo dicatur Pater noster.

SECVNDVM EXERCItium, *est meditatio de peccatis, cõplectens vltra orationem præparatoriam, & duo præludia, quinque articulos, seu puncta, cum colloquio ad finem.*

PRæparatoria oratio, eadẽ quæ supra.

Prius præludium eandem exigit constructionẽ loci, vt in præcedenti meditatione.

Posterius vero fiet, poscendo id quod hic quærimus, dolorem scilicet intensum de peccatis, atque abundantem fletum.

PVnctum primum: sit processus quidam, per quem, peccata totius vitæ in memoriam reuocantur, percursis gradatim, discussisq. annis, et spatiis temporum singulis. Qua in re, tripli ci iuuamur compendio, considératis videlicet locis habitationis

nostræ, conuersationum modis, et officiorum, seu negotiorum, quibus functi sumus, generibus diuersis.

SEcundũ est: peccata ipsa perpendere, quanta sit fœditas, et nequitia singulorum ex natura sua, si vel prohibita non essent.

TErtium est: considerare me ipsum, quisnam, aut qualis sim, additis exemplis, quæ me in maiorem mei contemptum trahant: vt si mecum reputem, quãtulus sim ad hominum omnium cœtum comparatus: Quid deinde sit multitudo vniuersa mortalium, si cum angelis, beatisq. omnibus conferatur: post hæc attendendum est, quid rei sit tandem, quicquid est creatum, præ ipso Deo Creatore: Iam quid homuncio ego vnus, esse possum? demum inspiciã corruptionem

mei totius, prauitatem animæ, atque corporis fœditatẽ: ac me, tamquam vlcus, siue apostema esse ducam, ex quo tanta sanies peccatorum, tantaque vitiorum lues defluxerit.

QVartum est: cogitare quid sit Deus, quem ita offendi: collectis, comparatisq. perfectionibus, attributis Deo, vt propriis, cum oppositis meis vitiis, atque defectibus: summam scilicet eius potentiam, sapientiam, bonitatem, et iustitiam, cum extrema mea infirmitate, ignorantia, malitia, et iniquitate, conferendo.

QVintũ est: in exclamationẽ prorumpere, ex commotione affectus vehementi, admirando valde, quomodo creaturę omnes (discursu facto per singulas) me sustinuerint tandiu, et hucusque viuum seruauerint:

quomodo angeli, diuinæ iustitiæ gladium ferentes, æquo me animo tulerint, custodierint, suisq. etiam iuuerint suffragiis: quomodo pro me intercesserint Sancti: quomodo Cælum, Sol, Luna, et alia Sidera, Elementa, cũctaq. animantium genera, et terræ germina, debitæ vindictæ loco mihi seruierint: quo denique modo, non absorbuerit me dehiscens tellus, et mille inferrios reserãs, in quibus perpetuas pœnas daturus essem.

TErminãda demum erit hæc meditatio, per colloquium, extollendo infinitam Dei misericordiam, et gratias pro viribus agendo, quod vitam ad hunc vsque diem prorogauerit: vnde proposita in futurum mei emendatione, recitabo semel Pater noster.

TERTIVM EXERCI-*tium, non erit aliud, quam repetitio primi, & secundi, vna cum tribus colloquiis.*

POst præparatoriam orationem, et duplex præludiū, repetenda erunt præcedentia duo exercitia, notatis punctis, seu locis, in quibus maiorem senserimus cōsolationem, desolationē, aut aliam quamcumque spiritualem affectionem: ac in illis diutius, diligentiusq. immorādum erit: deinde occurrēte nobis spirituali motu, ad colloquia quæ sequuntur tria, veniemus.

COlloquium primum fit ad Dominam nostram Christi Matrem, flagitando intercessionem eius apud Filium, et gratiæ impetrationē nobis tripliciter necessariæ. Primo, vt internā criminum nostrorū cognitionem,

ac deteſtationem ſentiamus. Secundo, vt operum noſtrorum agnoſcentes, abhorrentesq. ordinem peruerſum, correcto eo, noſmetipſos ſecundũ Deum recte ordinemus. Tertio, vt perſpecta, et damnata mundi prauitate, a rebus mundanis, ac vanis nos recipiamus. His expletis ſemel recitetur Aue Maria.

SEcundum colloquium fiat ſimiliter ad Chriſtum Dominum, et Mediatorem noſtrum: vt illa eadem nobis impetret ab æterno Patre. Subdetur in fine oratio, quæ incipit, Anima Chriſti.

TErtium eodem proceſſu, faciendum eſt ad Deum Patrem, vt triplicem illam gratiam nobis largiatur, et in fine ſemel recitandum Pater noſter, et c.

QVARTVM EXERCI-*tium conficitur ex tertii repetitione.*

POnitur repetitio eiuſmodi, veluti quædam eorum ruminatio, quę meditatus ſum in exercitiis prioribus: vt ea continue reminiſcendo, diſcurrat facilius intellectus, ſine diuagatione. Adiicienda quoque erunt tria eadē colloquia.

QVINTVM EXERCI-*tium, eſt contemplatio de inferno, continetq. vltra orationem præparatoriam, & duo præludia, puncta quinque, & vnum colloquium.*

ORatio præparatoria nō differt a ſuperiore.

Prius præludium: hic habet compoſitionem loci, ſubiecta,

oculis imaginationis, inferni lõgitudine, latitudine, ac profunditate.

Posterius vero cõsistit: in poscenda intima pœnarum, quas damnati luunt, apprehensione: vt si quando me cœperit diuini amoris obliuio, saltem a peccatis, supplicii timor coërceat.

PVnctum primum est: spectare per imaginationem, vasta infernorum incendia, et animas igneis quibusdã corporibus velut ergastulis inclusas.

SEcundum: audire imaginarie planctus, eiulatus, vociferationes, atq. blasphemias in Christum, et sanctos eius, illinc erumpentes.

TErtium: imaginario etiã olfactu fumum, sulfur, et sentinę cuiusdam, seu fæcis, atq. putredinis graueolentiam persentire.

QVartū: gustare similiter res amarissimas, vt lacrymas rancorem, cōscientiæq. vermē.

QVintum: tangere quodammodo ignes illos, quorum tactu animæ ipsæ amburuntur.

COlloquendo interim cum Christo, in memoriam adducendæ erunt illorum animę, qui ad inferni pœnas damnati sunt, vel quia credere noluerunt aduentum Christi, vel licet crederent, non tamen conformē præceptis eius vitam exegerūnt: idq. vel ante aduentum Christi, vel eodem tempore, quo vixit Christus in hoc mundo, vel post illud deinceps. Gratiæ postremo agendæ sunt eidem Christo quā maximę, quod in tale quodpiam exitium non permiserit me corruere, sed potius ad hunc vsque diem, summa pietate, et misericordia me prosecutus sit. Finis

impo-

imponetur, dicto Pater noster.

Si visum erit ei, qui tradit exercitia, expedire ad profectum eorum, qui, qui exercentur, alias meditationes his adiicere, vt de morte, ac aliis peccati pœnis, de iudicio, et c. nō se putet prohiberi, licet hic nō adscribātur.

Exercitiorum vero tempus ita distribuendum est, vt primum eorum fiat in media nocte, secūdum mane, simul ac surrexerimus, tertium ante, vel post Missæ sacrum, nondum sumpto cibo, quartum, circiter horam vesperarum, quintum, hora ante cœnam. Quæ temporis distributio, singulis quattuor hebdomadis, communis est: variari tamen potest, atque augeri, vel minui, prout vnicuiq., ad peragenda dicta quinq. exercitia, ætas, animi, corporisq. dispositio, siue naturæ ipsius complexio subseruit.

ADDITIONES AD *exercitia melius agenda, & ad ea quæ optantur, inuenienda perutiles.*

PRima est: vt ego, post cubitũ, ante somnum, modico temporis spatio, quo recitaretur semel angelica salutatio, cogitem de hora, qua surgendum mihi erit, et de exercitio faciendo.

SEcunda: vt expergefactus, statim exclusis omnibus aliis cogitationibus, animum ad illud applicem, quod in primo medię noctis exercitio, cõtemplaturus sum: Vtq. maioris verecundiæ, et confusionis gratia, exemplũ mihi huiusmodi proponã: Quomodo miles aliquis staret coram rege suo, et cœtu aulico erubescens, anxius, et confusus, qui in regẽ ipsum, acceptis ab eo prius beneficiis, donisq. plurimis, ac

magnis, grauiter deliquiſſe conuictus eſſet. In ſecundo itidem exercitio, reputans quantum peccauerim, fingam me catenis vinctum eſſe, ac protinus ſiſtendum coram ſummo iudice, ſicut mortis reus quiſpiam, ferreis ligatus compedibus, duci ad tribunal ſolet. His igitur, vel aliis, pro meditandarum rerum genere, cogitationibus imbutus, veſtitu meo me induam.

TErtia: vt a loco futuræ meditationis, vno, vel gemino adhuc paſſu diſtans, per tantillũ tempus, quo percurri oratio Dominica poſſet, animo surſum eleuato, conſiderem Dominũ meũ Ieſum, vt præſentem, et ſpectantem, quidnam acturus ſum: cui reuerentiam cum humili geſtu exhibere debeam.

QVarta eſt: vt ipſam aggrediar contemplationem, nũc

proſtratus humi, et pronus, aut ſupinus iacens, nunc ſedens, aut ſtans: et eo me componẽs modo, quó ſperem facilius id conſequi quod opto. Vbi aduerti hæc duo debent: Primum, quod ſi flexis genibus, vel in alio quouis ſitu, voti compos fiam, nil requiram vltra: Secũdum, quod in puncto, in quo aſſecutus fuero quæſitam deuotionem, cõquieſcere debeo ſine tranſcurrendi anxietate, donec mihi ſatisfecero.

QVinta: vt completo exercitio, ſedens, vel deambulans, per quartam circiter horæ partem, mecum diſpiciam, quonam modo meditatio, ſeu contẽplatio mihi ſucceſſerit: Et ſi quidem male, inquiram cauſas, cum pœnitudine, ac emendationis propoſito: ſin vero bene, gratias Deo agam, eundem poſtea modum obſeruaturus.

SExta: vt cogitationes, quę gaudium afferunt, qualis est de gloriosa Christi resurrectione, subterfugiam: quoniã talis quælibet cogitatio, impedit fletũ, et dolorẽ de peccatis meis, qui tunc quærendus est: adscita potius, mortis vel iudici recordatione.

SEptima: vt eandem ob causam, omni me priuẽ lucis claritate, ianuis ac fenestris clausis tantisper, dum illic moror: nisi quanmdiu legendum, aut vescendum erit.

OCtaua: vt a risu, verbisq. risum prouocantibus, maxime abstineam.

NOna: vt in neminem oculos intendam: nisi salutãdi; aut valedicendi poscat occasio.

DEcima: vt aliquam addam satisfactionem; seu pœnitentiam: Quæ quidem in interiorẽ et exteriorẽ diuiditur. Interior

eſt, dolor de propriis peccatis, cum firmo propoſito cauendi,tũ ab illis,tum ab aliis quibuſuis in poſterum. Exterior autem, eſt fructus interioris, videlicet caſtigatio aliqua de commiſsis: quæ tribus potiſsimum modis aſſumi poteſt.

Primo, circa victũ: ſubſtractis quibuſdam nõ ſuperfluis ſolum (quod temperantiæ eſt, non pœnitentiæ) ſed etiam conuenientibus alimentis: Et eo fit melius, quo plus ſubtrahitur, vitata interim naturæ corruptione, aut debilitate graui,ſeu infirmitate. Secũdo, circa ſomni et ſtrati modum, ſublatis non mollibus tantum, aut delitioſis rebus, ſed aliis etiam opportunis, quantũ licet, citra vitæ, aut valetudinis, graue periculũ: quapropter de ſomno neceſſario nihil demendum eſt, niſi aliquantiſper, ad conſuetu-

omnē (si cui est nimiū somni) moderandam. Tertio, circa ipsam carnem, vt inflictum sentiat dolorem, admotis, gestatisq. ciliciis, funibus, aut vectibus ferreis, vel incussis verberibus ac plagis, vel aliis austeritatis generibus assumptis. In quibus tamē omnibus magis expedire videtur, vt doloris sensus in carne tantum sit, nec penetret ossa, cū infirmitatis periculo. Quare flagellis potissimum vtemur ex funiculis minutis, quæ exteriores affligunt partes, nō autem adeo interiores, vt valetudinē aduersam causare possint. Notanda sunt insuper quatuor hæc circa pœnitentiam. Primū, quod pœnitentiæ exterioris triplex est vsus, seu effectus: nimirum, vt pro delictis præteritis nonnihil satisfiat: vt vincat seipsum homo, inferiorem sui partem, quæ sen

ſualitas appellatur, ſuperiori, hoc eſt rationi, magis ſubiiciēs: Vt poſtremo, quæramus, atque impetremus aliquod gratiæ diuinæ donũ, quod optamus: puta intimam cordis cõtritionem de peccatis, et abundantiam lacrymarũ, vel propter illa, vel propter pœnas et dolores paſsionis Christi: aut dubii alicuius, quod nos angit, reſolutionem.

Secundum: quod additiones primæ duæ, ſolis conueniũt exercitiis, quæ media nocte, et ſub auroram fiunt. Quarta vero in templo, vel coram aliis nunquã, ſed domi tantum, et clanculum exequenda eſt.

Tertium: quod quando is, qui exercitatur, effectum quæſitum nõ conſequitur, vt dolorem, vel conſolationem, mutare ſubinde expedit rationẽ victus, ſomniq. et alia genera pœnitentiæ: Ita

vt pœnitentiam vnam per triduum sectemur, et proximo eâ biduo relinquamus, vel etiam triduo: prout diuersis, plus aut minus pœnitentiæ est sumendũ.

Præterea, cum pœnitentias huiusmodi sæpe omittamus ob affectum carnis, aut erroneũ iudicium, quasi naturalis nostra cõplexio ferre illas non posſit, citra ingens valetudinis detrimentum: Et e contrario iustum nonnumquam pœnitentiæ modum excedamus, de corporis robore nimis confidentes: mutatis, vt dictum est, pœnitẽtiæ generibus, ac per vices sumptis, et relictis, euenit plerumque, vt clementissimus Dominus, qui naturã nostram perfectiſsime cognoscit, vnicuique id compertũ reddat, quod ipsi expedit.

Quartum: quod particulare examen fiat ad tollendas culpas

et negligentias, quæ circa exerci tia et additiones ſolent obrepe- re; id quod etiam per tres alias ſequentes hebdomadas, obſeruã dum venit.

HEBDOMADA SECVNDA.

CONTEMPLATIO *regni Ieſu Chriſti, ex ſimilitudine Regis terreni ſubditos ſuos euocantis ad bellum.*

ORatio preparatoria fiet more ſupradicto.

PRæludium primum ad conſtructionẽ loci, nunc erit, vt ſpectare nos imaginemur ſynagogas, villas, et oppida, quæ prædicans Chriſtus pertranſibat: et ſic de locis aliis.

SEcundum, ad gratiam poſcendam pertinens, in hac parte

erit petere a Deo, ne obſurdeſca mus, vocante nos Chriſto: ſed ad ſequendum, ac obtemperandum prompti ſimus.

PVnctum primum eſto: propo nere mihi ob oculos humanũ Regem diuinitus electum, cui Principes, et populi omnes Chriſtiani reuerẽtiam et obſequium præſtare debeant.

SEcũdum eſt: imaginari quod audiam illum Regem loquentem ad omnes ſubditos: In animo eſt mihi regiones infidelium vniuerſas ditioni meę ſubiicere: Quicumque igitur comitari me velit, paratus ſit oportet non alio vti victu, veſtitu, rebusque aliis, quam me vtentem conſpexerit: In iiſdem quoque laboribus, vigiliis, et caſibus ceteris mecum perſiſtendum erit, vt particeps fiat victoriæ, et felicitatis vnuſquiſque, prout labo-

rum ac molestiarum socius extiterit.

TErtiũ est: considerare quidnam respondere debeāt Regi amantissimo, et liberalissimo fideles subditi: et quam prompte ad omnem eius voluntatem offerre se accinctos. Contra vero si quis non obaudiret, quanto apud homines vniuersos vituperio dignus esset, atque quā ignauus miles æstimandus.

PArs secunda, huius exercitii consistit in collatione similitudinis inter dictum Regem, et Dominum Iesum Christum, circa triplex illud punctum.

PRimo, sic applicabimus exemplum; Si terrenus ille Rex, cũ bellica sua euocatione, dignus est, cui attẽtio, et obsequiũ præstetur; quanto magis Christus Rex æternus, mundoque toti cõspicuus, qui singulos ad se his

inuitat verbis? Mea hæc est iustissima voluntas, totius mundi dominium mihi vendicare, inimicos meos debellare omnes, ac ita demum in Patris mei gloriã intrare. Proinde quisquis cõ mecum venire cupit, laboret mecũ necesse est. Labori enim pręmiũ respondebit.

SEcundò, ratiocinabimur: neminem fore sanæ mentis, qui non cupidissime Christi seruitio se totum offerat, et addicat.

TErtio, iudicãdum erit: quod ii, qui se obsequiis illius prorsus duxerint mancipandos, non seipsos tantum ad laborum tolerantiam, verum etiam maiora, et præclariora quædam munera oblaturi sunt, expugnata carnis, sensuum, amorisq. proprii, et mundani rebellione. Vnde respondebit quisque in hunc fere modũ: En, o Rex supreme,

ce Domine vniuersorũ; tua ego, licet indignissimus, fretus tamẽ gratia, et ope, me tibi penitus offero, meaq. omnia tuæ subiicio voluntati: attestans corã infinita bonitate tua, necnon in cõspectu gloriosæ Virginis matris tuæ, totiusq; curiæ cælestis, hũc esse animum meum, hoc desiderium, hoc certissimum decretũ: vt (dummodo in maiorem laudis tuæ, et obsequii mei prouentum cedat) quam possim proxime te sequar, et imiter in ferendis iniuriis et aduersis omnibus, tum vera, tum spiritus, tum etiã rerum paupertate: Si (inquam) sanctissimæ tuæ maiestati placeat ad tale me vitæ institutum eligere, atque recipere.

Fiet bis interdiu hoc exercitium: mane, cum primum surrexerimus, et in hora, prandium, vel cœnam præcedente.

In hac hebdomada ſecunda, et ſubſequentibus vtile fuerit, aliquid ſubinde legere ex Euangelico, vel pio alio codice: vt de imitatione Chriſti, Sanctorum vita, etc.

PRIMAE DIEI MEDItatio prima erit de incarnatione *Ieſu Chriſti, complectens orationem præparatoriam, tria præludia, & puncta tria, cum vno colloquio.*

ORatio præparatoria nihil a ſuperioribus variatur.

PRæludium primum eſt: proferre in medium contemplandæ rei hiſtoriam, quæ hoc in loco erit: Quomodo perſonæ tres diuinæ, vniuerſam terræ ſuperficiem ſpeculantes hominibus refertam, qui ad infernum deſcendebant, in Deitatis ſuæ æterni-

tate decernunt, vt ſecunda perſona, pro ſalute humani generis, naturam hominis aſſumat: Vnde adueniente tẽpore præſtituto, archangelus Gabriel ad beatã virginem Mariam nuntius deſtinatur: vt dicetur infra pag. 154.

SEcundum pertinet ad loci cõpoſitionẽ: quæ erit viſio imaginaria, perinde ac ſi oculis pateret terræ vniuerſæ ambitus, quã habitãt tot diuerſę gentes: Deinde ad certam mundi partem domuncula ſpectetur beatæ Virginis, apud Nazareth in prouincia Galileæ ſita.

TErtium continet gratiæ poſtulationem; vt intime cognoſcã, quo pacto Dei filius meĩ cauſa ſit homo factus; vt ardentius ipſum amem, et abhinc ſequar ſtudioſius.

NOtandum hic eſt: tam orationem præparatoriã, quã

tria prælndia, per totã hanc heb domadam, et reliquas sequentes itidem fieri, præludiis dumtaxat pro diuersitate rerum variatis.

PVnctum primum est: vt specu ler personas omnes, de quibus agitur. Et primò quidem homines super faciem terræ degẽtes, adeo moribus, gestibus, et actionibus diuersos: quosdam albos, et nigros alios: nonnullos fruentes pace, et reliquos bellis agitatos: hunc plorãtem, et ridentem illum: sanum vnum, et alterum ægrotum: nascentes multos, et multos vicissim morientes: ceterasq. varietates prope innumeras.

DEinde: contemplandæ erũt personæ tres diuinæ, e solio regali suo intuentes omnia hominum genera in superficie terræ cæcorũ more viuentium, passimq. morientium, et descenden

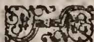
tium ad infernum: Postea, Virginem Mariam cum Angelo eam salutante, cõsiderabimus, aliquid inde semper ad nos reflectendo: vt ex cõsideratione tali fructum aliquem referamus.

SEcundum punctum est: auditu interno excipere, quid loquãtur personæ omnes: vt homines in terris confabulantes, blasphemantes, sibiq. inuicem conuiciantes: Diuinæ vero personæ in cælo de redimendo humano genere colloquentes: Virgo et Angelus in cellula de incarnationis mysterio tractantes. Quorum omnium reflexione, seu applicatione quadam ad meipsum facta, studebo ex singulis nonnihil fructus decerpere.

TErtium consequenter erit, actiones quoque personarũ simul attendere: vtputa, quomodo sese inuicem mortales infe-

ſtent, concutiant, trucident, et omnes ruant ad inferos; quomodo ſanctiſsima Trinitas, incarnationis opus exequatur; quomodo item ſua Angelus fungatur legatione; et beata Virgo, humiliſsime ſe gerens, diuinæ gratias agat Maieſtati. Ex quibus ad nos ipſos, vt dictum eſt, reflexis, fructus obiter eſt legendus.

COlloquium poſtremo ſubiiciã, diſquiſitis ſtudioſe verbis, quibus diuinam quamlibet perſonam, Verbum incarnatum, et ipſius Matrem digne valeam compellare; petendo etiam pro affectu, quē in me ſenſero, quicquid ad maiorem iuuet imitationem Domini mei Ieſu Chriſti, velut nunc recens incarnati. Recitabitur in fine Pater noſter.

CON-

CONTEMPLATIO SEcunda de Natiuitate.

ORatio præparatoria ſicut ſupra.

PRæludium primum ex hiſtoria dependet, quæ recenſenda eſt ab egreſſu beatæ Virginis ex oppido Nazareth; quo ſcilicet modo ipſa iam nono menſe grauida, et inſidens aſinæ (vt pie meditari licet) ac Ioſeph comes, cũ ancillula, et boue, profecti ſunt Bethlehem, tributum a Cæſare exactum, pro ſe ſoluturi.

SEcundum vero deducendum erit ex conſideratione itineris; æſtimata eius longitudine, obliquitate, lenitate, vel aſperitate, paſsim occurrẽte. Deinceps etiã natiuitatis locũ rimabimur, ſpeluncæ ſimilẽ; latum, vel anguſtũ; planum, vel erectũ; commode, vel incommode paratum.

TErtium, a superiore nihil mutabitur.

PVnctum primum est: aspectus personarū: vt Virginis Deiparæ, et Ioseph coniugis, cum famula, et Christi Domini, vt infantis nunc primum nati: Inter quos me adesse fingam, tamquā pauperculum, eorum vtcumque necessitatibus, cum reuerentia maxima famulantem. Ac inde, quid ad me redire emolumēti ex tali spectaculo posit, dispiciam.

SEcundum: conficitur ex verborum quæ ibidem fiunt, apprehensione fructuosa.

TErtium: ex negotiorum, quę illic geruntur, inspectione: puta itineris, laborum, et causarum, ob quas summus omnium Dominus in summa natus sit egestate, laturus quoque in hac vita, cum perpetua paupertate, labores, famem, sitim, æstū, frigus,

opprobria, verbera, et crucem tandẽ ſubiturus, idq. mei cauſa: vnde per ſingula ſtudebo, prouentũ aliquem ſpiritualem colligere. Hæc demum concludenda erunt inito colloquio, et finito cum Pater noſter.

TERTIA CONTEMplatio, *eſt repetitio præcedẽtium duarum.*

PRo tertio exercitio, ſeu contemplatione, repetuntur duæ præcedentes cum oratione præparatoria, et iiſdem tribus præludiis: notando vbique, et fixius tractãdo illas partes, in quarum priore tranſcurſu, aliquid illuſtrationis, conſolationis, vel deſolationis acceperim. Subdetur etiam colloquium, cum oratione Dominica, vt prius.

NOtandum: eundem eſſe repetendi exercitii modum,

et ordinem in hac hebdomada, et in ſequentibus, qui fuit in prima; niſi quod mutatur materia, eadem forma permanente.

QVARTA CONTEMplatio, *eſt primæ ac ſecundæ iterata repetitio, proximæ præcedenti penitus conformis.*

QVINTA CONTEMplatio, *eſt applicatio ſenſuum ad prædictas.*

POſt orationem preparatoriã, cum tribus iam dictis præludiis, apprime conducit, quinque imaginarios ſenſus circa primã, et ſecundam contemplationem, eo, qui ſequitur modo exercere. Prout res ſubiecta feret.

PVnctum primum erit: ſecundum imaginationẽ reſpicere

ersonas omnes, et notatis quæ irca eas occurrent, circunstantiis, vtilitatem nostram elicere.

SEcundũ, velut audiendo quid loquantur, aut loqui eas deceat, omnia in vsum nostrum attrahere.

TErtium: Interiore quodam gustu et olfactu sentire, quã a sit suauitas, et dulcedo animę, diuinis donis, ac virtutibus imputæ; iuxta rationem personæ quam consideramus, adaptando nobis ea, quæ fructum aliquem afferre posint.

QVartum: per internum tactum attrectare, ac deoscu lari vestimenta, loca, vestigia, ce teraq. personis talibus coniuncta; vnde fiat nobis deuotionis, vel boni cuiuslibet spiritualis, maior accesio.

HVic erit contemplationi, per colloquium imponẽdus

finis, ſicut prioribus, adiecto iti dem Pater noſter.

NOTANDA INSVPER *ſunt hæc quinque.*

PRimum: quod tam in hac, quã in qualibet ſequente hebdomada, nullum debeo legere, vel cogitare aliud myſterium: niſi quod eadem hora, aut die conſiderandum ſit: cum alioquin, vnũ alteri obturbet.

SEcundum: quod primum de incarnatione Chriſti exercitium, ſit media nocte, proximum diluculo, tertium, circa horam Miſſæ, quartum ſub veſperas, quintum paulo ante cœnam: et eorum cuilibet, ſpatium impendetur vnius horæ. Id quod abhinc deinceps, vbique venit obſeruandum.

TErtium quod si is, qui excitatur, sit senex, vel valetudinarius, vel per hebdomadam primam viribus attritus, præstat eum aliquoties non surgere de nocte, sed tres tantum contemplationes peragere, in aurora, circa Missæ tempus, et ante prādium: superaddita circa vesperas vna repetitione, et sensuum applicatione, ante cœnam.

QVartum: quod in hac hebdomada secūda, ex decem additionibus in prima traditis, variari debent secunda, sexta, et septima, cum decima ex parte. In secūda quidem hoc mutatur, quod simul atque excitor a somno, meditationem proxime instantem, debeo menti obiicere, ac desiderium prouocare, cognoscendi clarius incarnati æterni Verbi, vt ipsi seruiam, et adhærescam tanto propensius, quāto

incredibiliorem erga me bonitatem eius perſpexero.

In ſexta vero: vt frequenti verſem memoria, vitam Christi a tẽpore incarnationis ad locum vſque, ſiue myſterium, de quo in præſenti die, vel hora, ſum meditaturus.

In ſeptima: vt luce, vel obſcuritate, ſereno cælo, vel turbido delecter, quatenus ad ſcopum refert, deſideratæ rei pertingendum.

In decima: vt ita me geram, ſicut exigere videtur myſterii cõtemplandi genus; cum nonnulla ex myſteriis, pœnitentiam requirant, alia non item. Decem igitur additionibus vtendum erit circunſpecte.

QVintum eſt vltimo notandum; quod in omnibus aliarum horarum (præterquam noctis mediæ, et auroræ) exerci-

us, assumendum erit aliquid, quod secundæ, et tertiæ additioni æquiualeat, hunc in modum; vbi primum in mentem veniet, adesse meditandi horam, priusquam accedam, prospiciam eminus, quo ferar, et coram quo sim appariturus; ac trãscursa obiter exercitii oblati parte, contemplationem statim auspicabor.

IN SECVNDA DIE ARgumentum *primæ, & secundæ cõtemplationis erit, Christi præsentatio in templo, de qua infra pa.* 159. *& fuga in Aegyptum, de qua pag.* 160.

SVper duabus his contemplationibus fiet repetitio duplex, et sensuum applicatio, vt supra.

NOtandũ, quod expedit non nunquam eum, qui exerci-

tatur, quamuis et vigore animi, et corporis robore sit præditus, nonnihil tamē remittere de præscriptis exercitiis, secundæ huius hebdomadæ, et subsequentium duarum: vt assequi quod cupit, commodius valeat: accepta solummodo contemplatione vna in crepusculo matutino, et altera circa Missæ tempus: quarum repetitionē faciat hora vesperarum: et sub cœnam, quinque imaginationis sensus, super iisdem exerceat.

DIe vero tertia meditandum occurret: quo pacto puer Iesus apud Nazareth subditus erat parentibus, vt habetur pag. 262.

Deinde, quomodo ab eis repertus fuerit in tēplo, pa. 262. Fient itidem duæ repetitiones, cum sensuum applicatione.

PRAELVDIVM QVODdam, *circa considerationem statuum, seu generum vitæ diuersorum.*

CVm supra propositum fuerit exemplum Christi, de vitæ genere, quod in mãdatorum Dei obseruatione consistit, et primus seu communis status appellatur, nunc idem ipse Dominus, dum parentibus suis fuisse subditus memoratur, formã videtur exhibere, alterius, seu secundi status, pendentis ab obedientia, et perfectionem euangelicam afferentis: quando videlicet, in templum se contulit, patre adscititio, et naturali matre derelictis, vt æterni Patris obsequio vacaret. Quare opportunum hic erit, nos quoq. illius vitam contemplantes vestigare, et efflagitare proprium vitç ge-

nus, in quo maiestati suæ nos seruire malit.

Ad hoc igitur inquirendum, possumus introduci per sequens proxime exercitium, ad Christi mentem attendentes, collatam cum opposita inimici. Discemus etiam exinde, qua sit nobis opus dispositione, vt perfecti in eo euadamus statu, quemcumque bonitas diuina eligendũ nobis suggesserit.

QVARTA DIE FIET *meditatio de duobus vexillis: vno quidem Iesu Christi, optimi nostri Imperatoris: altero vero Luciferi, hostis hominum capitalissimi.*

ORatio præparatoria fit secũdum morem.

PRæludium primũ: erit historica quædã cõsideratio Chri-

ſti, ex vna parte, et ex altera Luciferi, quorum vterque, omnes homines ad ſe vocat, ſub vexillo ſuo congregandos.

SEcundum eſt ad conſtructionem loci: vt repręſentetur nobis campus amplißimus, circa Hieroſolymam; in quo Dominus Ieſus Chriſtus, tanquam bonorum hominum omnium ſummus Dux, aſsiſtat. Rurſum alter campus in Babylonia; vbi ſe Lucifer, malorum, et aduerſariorũ ducem exhibeat.

TErtium: ad gratiam petendam illud erit; vt poſcamus exploratas habere fraudes mali Ducis, inuocata ſimul diuina ope, ad eas vitandas; veri autem, optimiq. Imperatoris Chriſti, agnoſcere mores ingenuos, ac per gratiam imitari poſſe.

PVnctum primum eſt; imaginari corã oculis meis, apud cã-

pum Babylonicum, ducem impiorum in cathedra ignea, et fumosa sedere, horribilem figura, vultuq. terribilem.

SEcundum est: aduertere quomodo cõuocatos dæmones innumeros, per totum orbem spargit ad nocendum: nullis ciuitatibus, et locis, nullis personarum generibus, immunibus relictis.

TErtium: attendere cuiusmodi concionem habeat, ad ministros suos, quos instigat, vt correptis, iniectisq. laqueis, et catenis, homines primum trahãt (quod fere contingit) ad cupiditatem diuitiarum: vnde postea facilius in mundani honoris ambitionem: ac demum in superbiæ barathrum deturbari queant.

Atque ita tres sunt præcipui tentationum gradus, in diuitiis, honoribus, et superbia fundati:

ex quibus in alia vitiorum genera omnia, præceps fit decursus.

Similiter ex opposito, considerãdus est summus, optimusq. noster Dux, et Imperator Christus.

PVnctum primum erit: conspicari Christum, in amœno cãpo iuxta Hierosolymam, humili quidem constitutum loco; sed valde speciosum forma, et aspectu summe amabilem.

SEcundum autem est: speculari quo pacto ipse mundi Dominus vniuersi, electos Apostolos, discipulos, et ministros alios per orbem mittat, qui omni hominum generi, statui, et conditioni, doctrinam sacram, ac salutiferam impartiant.

TErtium: auscultare concionem Christi exhortatoriam, ad seruos et amicos suos omnes, in opus tale destinatos; qua eis

præcipit; vt iuuare ſtudeāt quēlibet; ac primo inducendum curent ad ſpiritualem affectũ paupertatis: et inſuper (ſi diuini obſequii ratio, et electio cæleſtis eò ferat) ad ſectandam actu ipſo veram paupertatem: deinde vt ad opprobrii, contemptusq. deſiderium alliciant: vnde humilitatis virtus enaſcitur. Et ita tres conſurgũt perfectionis gradus: videlicet, paupertas, abiectio ſui, atque humilitas; quæ ex diametro diuitiis, honori, et ſuperbiæ opponuntur, ac virtutes omnes ſtatim introducunt.

COlloquium poſtea formandum erit, ad Virginem beatam, implorandaq. eſt per eam a Filio gratia, vt recipi poſsim, et manere ſub vexillo eius: Idq. primum, per ſpiritualem tãtum paupertatem, aut etiam in rerũ expoliatione ſitam (ſiquidem ad

eam me vocare, atque admittere dignabitur) deinde per abiectionem quoque, ſeu ignominiã, vt ipſum imiter vicinius, deprecando tamen culpam aliorum: nec contemptus mei, tam in alicuius detrimentum, quam in offenſam Dei cedat.

Terminabitur primũ hoc colloquium, per Aue Maria.

SEcundum colloquiũ, ad Chriſtum hominem dirigitur: vt mihi a Patre impetret illud idẽ: ſubdeturq. in fine oratio, Anima Chriſti.

TErtium ad Patrẽ, vt annuat petitioni, cum Pater noſter.

Tranſigetur hoc exercitium ſemel in media nocte, et altera vice ſub auroram.

Repetitiones vero duæ, circa matutini ſacri, atque veſperarũ tempus, erunt faciendæ: additis in fine tribus colloquiis. Se-

quens vero exercitium fiet ante cœnam.

MEDITATIO EODEM *quarto die facienda, de tribus hominum claßibus, seu differentiis, vt potißimam partem amplectamur.*

ORatio præparatoria, vt semper antehac.

PRæludium primum fiat, propositis vice historiæ, tribus hominũ clasſibus distinctis: quarum vnaquæque decem millia ducatorum, alio, quam diuini cultus, et amoris studio, sibi parauerit: nunc autem placatum habere Deum, et salua fieri exoptet, sublato vtcumque noxio affectu rerum, vtpote salutis impedimento.

SEcundum est loci cuiusdam imaginaria cōstructio, in quo

videam meipſum, coram Deo, Sanctisq. omnibus, cum deſiderio adſtantem, atque perſeuerantem; quonam pacto ipſi Deo placere queam potiſsimum.

TErtium eſt: optatæ rei petitio, nimirum gratiæ, per quam id eligam, quod et Deo acceptiſsimum, et mihi ſaluberrimum futurum ſit.

PRima igitur claſsis optat quidem acquiſitæ rei exuere affectum, vt conciliari Deo poſſit: ſed media, debitaq. adminicula, toto vitę tempore non admouet.

SEcunda itidem affectum male ordinatum auferre cupit: ſed rem interim mordicus tenere, ac Deum potius trahere ad votum proprium, quam relicto impedimento, per conducibiliorem ſtatum ad illum tendere.

TErtia postremo affectū insincerum volens abiicere, rē ipsam attollere, vel tenere æque parata est, prout ad diuinum cultum commodius fore, vel ex diuino instinctu, vel ex rationis dictamine animaduerterit: Ac interim omnia relinquēs integra, illud tantum versat, et inquirit, nec aliam admittit relinquendæ, aut retinendæ rei acquisitæ causam, præter rationem ac desiderium diuinę glorię: vt quam maxima sit.

COlloquia tria subsequētur, vt nuper facta sunt de vexillis.

NOtandum adhæc: quod vbi affectum sentimus paupertati perfectæ (quæ tum in spiritu, tum in rerū abdicatione subsistit) aduersantem, et ad diuitias magis inclinantem: multum cōfert, ad eum elidendum, petere

ex Deo, licet renitente carne, vt ad paupertatem eiusmodi sectandam nos eligat: seruabimus tamen interea desiderii nostri libertatem, qua liceat conuenientiorem seruitio diuino, viam inuadere.

QVINTA DIE SEQVEtur *contemplatio de Domini trãsitu, a Nazareth ad Iordanem fluuium, deq. eius baptismo, pa. 162.*

FIet tam media nocte, quam primo mane. Bis præterea repetetur circa Missæ, ac vesperarum horam. Ante cœnam applicabuntur quinque sensus. Ad hæc quodlibet horum quinque exercitiorum, præcedet oratio præparatoria, cum tribus præludiis, vt in superioribus de incarnatione, et natiuitate traditũ est. Necnon adiectis tribus collo

quiis, vt circa classes, vel iuxta id, quod ibi fuit subnotatum.

EXamen autem particulare a prandio et cœna vsitatũ, fiet hic, et in sequentibus, de erratis ac negligentiis, quæ circa proprias eius diei meditationes, et additiones contigerunt.

SExta deinceps diei, contemplandum se offert: quomodo Christus Iesus a flumine Iordanis petierit desertum, ibiq. versatus sit. Seruata omnino exercitii diei quintæ, forma, pa. 162.

SEptima: Quomodo beatus Andreas, et alii successiue Christum secuti sunt, vt dicetur pag. 164.

OCtaua: quomodo sermonem fecit Dominus in monte, octo beatitudinis modos edisserẽs pag. 166.

NOna: quomodo nauigantibus discipulis se ostendit,

ambulans super aquas maris, pa. 168.

DEcima: quomodo in templo locuit, pag. 174.

VNdecima: de Lazari suscitatione, pag. 172.

DVodecima: de gestis in die palmarum, pag. 174.

Notanda hoc loco sunt hęc tria.

PRimo: quod in hac secunda hebdomada iuxta temporis facultatem, et vtilitatem personæ sese exercentis, possunt aliquot meditationes vel adiici, vt de mysteriis visitationis, pastorum, circũcisionis, et trium Regum, vel subtrahi ex supra positis: quippe quæ pro introductione tantum detineantur, ad formandam melius contemplationem.

SEcundo: quod inchoanda est electionum discusio, a contemplatione discessus Christi ex Nazareth Iordanẽ versus, vsque

ad eam, quę fit quinto die, simul comprehendendam.

TErtio: quod antequam electionum materiam aggrediamur; vt ad capescendam germanam Christi doctrinam, affectum nostrum disponamus, apprime iuuat considerare, ac per diem totum reuoluere identidē, tres sequentes modos humilitatis: necnō colloquia dicenda crebro agitare.

PRimus humilitatis modus hic est, ad salutem necessarius: vt me penitus subdam diuinæ legi obseruandæ: vtq. ne mundi quidē totius oblato mihi dominio, vel extremo vitæ discrimine obiecto, trāsgrediar ex deliberato, mandatum vllum diuinum, aut humanum, quod quidem peccati mortalis vinculo nos obliget.

SEcundus maioris est perfectionis: vt fixo animo ad diui-

tias, paupertatem; honorē, ignominiam; breuitatem vitæ; ac lōgitudinem, æque ſim propēſus, vbi æqualis eſt diuinæ laudis, et ſalutis meæ occaſio. Vtque, nulla, vel humanæ quantæcūque felicitatis, vel propriæ mortis conditione propoſita, adducar vnquam, vt culpam, licet venialem tantum, decernam admittere.

TErtius: eſt modus humilitatis abſolutiſsimæ: vt priores duos iam adeptus, etiam ſi nullo ſuperaddito, laus Dei par foret, ad maiorem tamen imitationem Chriſti, eligam potius cum eo paupere, ſpreto, et illuſo, pauperiem, contemptum, et inſipientiæ titulū amplecti: quā opes, honores, et ſapientiæ æſtimationem. Porro ad gradum hunc humilitatis attingendum, magnum adfert compendium, triplicis colloquii præcedētis de

vexillis vſus; per quod ſuppliciter poſcamus (ſi diuinæ placeat benignitati) ad talem perduci electionẽ, ſiue maior, ſiue æqualis obſequii mei erga Deum, et gloriæ diuinæ prouentus ſubſit.

PRAELVDIVM AD *electionem faciendam.*

AD bene quippiam eligendũ, noſtræ ſunt partes, vt oculo puro, ac ſimplici ſpectemus, quorſum fuerimus creati; nimirum ad laudem Dei, et ſalutem noſtram: quapropter eligenda ſunt ea tantum, quæ conducunt ad dictum finem, cum vbique, fini medium, non medio finis habeat ſubordinari: vnde errãt, qui vxorem ducere primitus, aut Ecclesiaſticũ munus, ſeu beneficiũ adipiſci ſtatuunt, atque ita demũ Deo poſtea inſeruire, vtẽtes prę

poſtere fine, ac medio; nec ad Deũ tendentes recta, ſed oblique ipſum, ad peruerſa vota ſua pertrahere conãtes. Atqui e contrario plane agẽdum eſt; propoſito primum diuino cultu, tanquam fine noſtro, et electo deinceps cõiugio, vel ſacerdotio, ceteriſque rebus omnibus, quatenus expedit, ad præfixũ finem ordinatis. Idcirco nihil mouere nos debet, ad mediis quibuſuis vtendũ, aut ſuperſedendum, niſi habita imprimis tam diuinæ laudis, quam noſtræ ſalutis certa ratione.

INTRODVCTIO, AD *eligendarum rerum notitiam, complectens quattuor puncta, & annotatiunculam vnam.*

PRimum punctum eſt: quod res omnes, quæ ſub electionẽ cadunt, neceſſario bonæ eſſe de-

bent ex ſeipſis, aut certe non malæ, nec niſi conſonæ inſtitutis orthodoxæ matris Eccleſiæ.

SEcundum: quod genera duo rerũ electioni quadrãt. Nam quarundam electio immutabilis eſt, vt ordinis ſacerdotalis, et matrimonii: aliarum vero mutari poteſt; ſicut redituum eccleſiaſticorum, vel ſecularium, quos recipi, et relinqui ex cauſa fas eſt.

TErtium, quod circa ea, de quibus facta iam ſit electio immutabilis, nihil ſupereſt eligendum. Sed aduertendum eſt, quod ſi quis improuide, nec ſine obliquis affectionibus aliquid elegerit; quod non liceat retractare, reliquum eſt, vbi eum cœperit pœnitere facti, electionis damnum probitate vitæ, et operum ſolertia penſare: reſilire autem nullo pacto decet: quam-

uis electio istiusmodi nō videatur vocatio diuina esse, vtpote obliqua, atque inconsulta: qua in re non pauci errant, electionem malam, et obliquam pro diuina vocatione reputantes: cum hæc semper pura et clara sit, nō carnali vllo affectu, vel studio peruerso mixta.

QVartum: quod si quis debito modo et ordine, absque carnali, mundanoq. affectu quippiam elegit, quod mutari posit, non est cur violet electionem talem; sed potius, vt in ea magis ac magis proficiat, adniti debet.

NOtandum autem est: quod si electio rerum huiusmodi mutabilium, non ita recte, atque sincere processerit; eam expedit corrigere, vt fructus vberior, et Deo gratior produci posit.

DE TEMPORE TRI *plici, ad electiones recte faciendas magis opportuno.*

TEmpus primum erit: quãdo volũtatem diuina virtus ſic impellit, vt omnis dubitatio, immo etiam dubitandi facultas animæ ſublata ſit, quo minus ſequatur impulſionem talem; ſicut legimus beato Paulo, et Matthæo, et aliis nonnullis, vocante Chriſto, accidiſſe.

SEcundum eſt: quoties ſatis clarum, compertumq. ſit beneplacitum diuinum, docente id aliquo conſolationum, deſolationum, vel diuerſorum ſpirituum præuio experimento.

TErtium eſt: quando per animi tranquillitatem aliquis conſiderato fine, ad quem conditus eſt (ad Dei gloriam, ſcilicet, et ſalutem ſuam) eligit certum

vitæ genus, intra Ecclesiæ catholicæ limites constitutũ, per quod ceu medium, commodius, securiusq. ad suum finem tendat.

Porrò, tranquillitas ea tunc noscitur adesse; quotiescumque anima nullis agitata variis spiritibus, vires naturales suas libere exercet. Itaque, nisi primi, vel secũdi temporis beneficio, electio contingat; superest ad tertiũ recursus, duobus modis sequẽtibus distinctum.

MODVS PRIOR SA-
næ, bonæq. electionis faciẽdæ, sex constans punctis.

PVnctum primum: erit proferre in medium rem deliberandam, vt de officio, vel beneficio; acceptandum ne, an potius reiiciendum sit, et ita de ceteris rebus, quæ ad mutabilẽ electionem spectant.

Secun-

SEcundum est: adducto ante oculos creationis meæ fine in hoc consistente, vt cum Dei laude saluus fiam: in neutram declinare partem, amplectendæ, vel repudiandæ rei controuersæ: quin potius velut in medio quodam interstitio, et æquilibrio subsistere parato interim animo, vt in eam illico partem totus ferar, quam nouero diuinę gloriæ, et saluti meæ fore aptiorem.

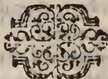
TErtium: obsecrare Dei clementiam, vt dignetur mentem instruere, et impellere voluntatem, quocũque potius mihi tendendum sit: adhibito nihilo secius, pio, fideliq. intellectus mei ratiocinio: per quod apprehensa, et probata Dei voluntate, ad electionem ferar.

QVartum: perpendere quot tandem commoda, vel

adminicula, mihi ad finem meū prosequendum accedent, ex tali officio, vel beneficio suscepto: quot rursum ex eodē incōmoda et pericula impendēt. Præterea quot per oppositū omisso illo, tam cōmoda et adminicula, quā discrimina, et damna possim expectare.

QVintum: his præmissis, ratiocinari in vtrāque partem: et iuxta ipsius rationis dictamen, seposito carnis appetitu omni, electionem concludere.

SExtum: Electione facta ad orandum cito prosilire, et illā offerre Deo, perfecte demum, si ei placeat, recipiendam, et stabiliendam.

MODVS POSTERIOR *bene eligendi, in regulas quattuor, & annotationē vnam distributus.*

REgula prima est: quod cum oporteat per affectum, ex Dei amore cælitus infusum, fieri electionem, eligentem conuenit persentiscere in seipso, quod quicquid affectionis (siue multum, siue modicum sit) erga rem electam tenet, ex solius Dei amore, et intuitu proficiscatur.

SEcunda: est cōsiderare, si quis mihi vir amicissimus, cui nihil non perfectionis inesse cupiam, occurreret dubius super electione huiusmodi, quidnam ego illi decernendum maxime, essem consulturus. Quo animaduerso, agendum et mihi ducam, vt suaderem alteri.

TErtia: mecum insuper reputare, si mors ingrueret, quē

me mallem obſeruaſſe modum, in præſenti deliberatione. Iuxta hunc igitur, eligendũ nunc eſſe facile intelligam.

QVarta: proſpicere non minus, quando pro tribunali ſiſtar iudicandus, quo me conſilio hac in re vſum eſſe vellem; quo agnito nunc vtar, vt eo tempore magis ſim ſecurus.

ANnotandum eſt poſtremo; quod hiſce regulis quattuor propter ſalutem meam, et animi quietẽ, accurate ſeruatis, debeo iuxta vltimum punctum modi præcedentis, electionem ipſam diffinire, et offerre Deo comprobandam.

DE EMENDATIONE, *ſeu reformatione, circa vitæ ſtatum cuiuis facienda.*

IN primis illud eſt aduertendũ; quod ſi quis vel matrimo-

nio, vel officio dignitatis ecclesiasticæ sit adstrictus (de temporalium vero bonorum quantitate, magna, an parua sit, non refert) vnde ipsi non vacet, aut parum libeat circa mutabilium rerũ electiones versari, operæpretium est, earum loco, methodum ei tradi, seu formulam aliquam ex qua vitam suam, et statũ proprium possit emendare.

DEbet igitur, quisquis eiusmodi conditionem sortitus est, vt finem creationis, et vitæ suæ recte statuat, ac sequatur, per exercitia supra dicta, et electionum modos attẽdere, atque ruminãdo sedulo colligere, quã amplam domum, et familiam, ęquum sit se habere: quibus eam modis tractare, et administrare conueniat: quibus instruere verbis, et exemplis: quantum præterea de possessis facultatibus

ſumptum facere liceat in vſus proprios, ſiue domeſticos: quid rurſum pauperibus erogare, vel impendere piis operibus deceat: nihil affectando aliud, nec quærendo, niſi quod honorem Dei, et ſalutem ſuam præſtet. Hoc enim vnuſquiſque perſuaſum habeat, tantum ſe in ſtudiis ſpiritualibus promoturum eſſe, quantum ab amore ſui ipſius, et commodi proprii affectione ſeſe abſtraxerit.

HEBDOMADA TERTIA.

PRIMA CONTEMPLATIO *fit media nocte; & continet orationē præparatoriā, tria præludia, sex puncta, cum vno colloquio.*

ORatio preparatoria eadem quæ semper.

PRæludium primum sumitur ex historia: Quomodo Christus a Bethania misit Hierosolymam discipulos duos, ad parandam cœnam; quo et ipse cum reliquis deinde profectus est, ibiq. post agni Paschalis esum, et peractam cœnam, pedes lauit omnibus, et sacrosanctum corpus, ac sanguinem suũ largitus est. Postremo, sermonē ad eos habuit, post discessum Iudæ, ipsum vendituri.

SEcundum: ex compositione loci: considerando dictum iter asperum, aut lene; breue, aut lōgum, cum ceteris, quæ inesse poterant, circunstantiis. Deinceps conspicando locum cœnæ amplum, vel angustum; vilem, vel ornatum: et consimilia.

TErtium: ex optatæ rei petitione: scilicet doloris, indignationis, et cōfusionis; eo quod ob peccata mea, summus omniū Dominus, tantis se tormentis ita obiiciat.

PVnctum primum: erit respicere cœnantes, et aliquid in vsum meum adducere.

SEcundum: eosdē audire, quid loquantur, et fructum inde decerpere.

TErtiū: attendere quid agāt, et per omnia proficere.

QVartum: aduertere quid iā inde Christus pati appetat,

et incipiat iuxta historiam; vnde incipiam, et ipse, dolorem, mœstitiam, et fletum mihi excitare; meq; affligam similiter in subsequentibus.

QVintum: meditari, quo se pacto abscondens Christi Diuinitas, aduersarios suos cum valeat, non perdat; sed pœnas adeo crudeles, pati sinat humanitatem.

SExtum: cogitare, cum talia ferat pro peccatis meis, quid agere debeam, aut pati eius causa.

COlloquium ad Christũ fiet, terminandũ cum Pater noster.

IN colloquiis est notãdum (vt supra ex parte iã exposuimus) quod agere conuenit, et aliquid petere, iuxta presentis rei rationem; videlicet, prout sentio in me consolationem, vel perturbationem: prout virtutem vnã,

vel alteram expeto: prout in hanc, vel illam partem de me statuere intendo: prout etiam de re, quam contemplor, tristari volo, vel lætari. Denique postulandum erit illud, quod circa rem certam aliquam, maxime desidero; et vnum dumtaxat colloquiũ poterit confici ad Christum Dominum; vel triplex, si deuotio instiget, nempe ad Matrem, Filium, et Patrem: sicut traditum est in contemplatione secundæ hebdomadæ, de tribus classibus, cum sequente illic annotatione.

SECVNDA CONTEMplatio in aurora, *de rebus a Christo post cœnam, & in horto gestis.*

ORatio præparatoria consueta semper.

PRæludium primum: est iuxta historiam: Quomodo Iesus Christus, vna cum vndecim suis Apostolis, descendit ex monte Syon, vbi fuerant cœnati, et trãsiens per vallem Iosaphat, relictis ibi ex illis octo, aliis vero tribus in horti parte, seorsum ipse digrediens, orauit, ad sudorem vsque sanguineum, iterata iam ter eadem ad Patrem suum oratione: Postea excitis discipulis a somno: prostratis ad solam vocem cum Iuda, per osculum prodente, aduersariis: restituta deinceps, quam amputauerat Petrus, Malchi auricula: comprehẽsus tandem est, quasi nefarius, aut latro quispiam, et per vallẽ illam, ad Annæ domum primo tractus.

SEcundum est: pro construendo loco, viam intueri decliuẽ, planam, et arduam: Item hortũ

certa magnitudine, figura, et habitudine depingendum.

TErtium: pro voti consecutione, poscere mœrorem, planctum, anxietatem, et ceteras id genus pœnas interiores, vt Christo patienti pro me compatiar.

NOTANDA SIMVL
hæc quattuor.

PRimum: quod post præparatoriam orationem, cum tribus præludiis, secundi huius exercitii, eodem modo, et ordine procedendum est per puncta, et per colloquium, vt in præcedente de cœna, peractum est. Adiiciendæ quoque erūt, circa Missæ et vesperarum tempus, duæ repetitiones super vna, et altera dicta contemplatione. Ante cœnā vero, applicabuntur quinque

ſus, præmiſſa vbique oratione præparatoria, cum tribus præludiis, oblatæ materiæ congruentibus, quemadmodum in hebdomada ſecũda ſatis deſcriptũ eſt.

SEcũdum: quod habita ætatis, complexionis corporalis, ac diſpoſitionis totius ratione, vel quinque, vel pauciora exercitia, diebus ſingulis implebuntur.

TErtium: quod in hac tertia hebdomada, mutãdæ ſunt ex parte, additio ſecunda et ſexta, ſiquidem (quod ad ſecundã ſpectat) vbi fuero experrectus, præcogitans quo tendam, et inſtantẽ contemplationem paululum delibans, interim dum ſurgo, et accingor, adnitar ſimul ad triſtitiã et dolorẽ, de tot, ac tantis Christi poenis, meipſum acriter incitare. Quoad ſextã vero, ſuffugiã potius, quam quæram, aut admittam iucundas cogitationes, licet

alioqui vtiles, et sanctas; vt sunt de resurrectione Christi, et gloria. Pro quibus in meditanda eius passione, angores ac pœnas hauriam, ex frequēti eorum recordatione, quæ ab hora suæ natiuitatis, ad exitum vsque vitæ huius, ipse perpessus est.

QVartum: quod examen particulare, circa tam exercitiorum, quam additionum functionem, fiet ad eūdem modum, vt in hebdomada præcedente.

IN secunda autem die, contemplatio alia succedet, noctu trāsigenda; de gestis in domo Annæ, vt narratur pag. 177. Sub auroram vero, de secutis rebus in domo Caiphæ, pa. 178. Deinde repetitiones, et vsus sensuum, velut prius.

IN tertia die, contemplabimur per noctem mediam: quomodo ductus est ad Pilatū Christus; et

quid ibi actum, vt dicetur pag. 179. Diluculo vero, de iis quæ gesta sunt, trāsmisso Christo ad Herodem, pag. 179. Subdetur repetitionum, et sensuum consuetus vsus.

Die quarta: meditatio nocturna percurret historiam de reditu ab Herode, vsque ad mediam partem mysteriorum, quæ apud Pilatum secuta sunt: reliquam vero partem, circa lucem primam prosequemur. De repetitionibus quoque, et sensibus, pro consuetudine sit agendum.

Die quinta, sub noctis mediū: de progressu ipso passionis contemplabimur, a sentētia Pilati vsque ad crucifixionē. Sub auroram deinceps, ab eleuatione crucis, ad Christi vsq. expirationem, de quibus pa. 182. Repetitiones, et sensuum exercitatio, vt supra.

DIe sexta noctu: quomodo mortuus Dominus, sublatus de cruce, et ad monumẽtum delatus est, pag. 183. Primo mane; ex quo sepultus fuit, donec beata Virgo in domum aliquam se recepit, pag. eadem.

DIe septima: inter noctu et mane passionem totam reuoluemus. Postea repetitionum, et sensuum vice, per diem totũ considerabimus, quã licebit frequentissime; quo pacto sanctissimum Iesu Christi corpus, remã serit ab anima seiunctũ: et vbinã, aut quomodo sepultum. Itẽ quæ fuerit beatæ Mariæ matris solitudo, desolatio qualis, et quanta afflictio. Quam acerbus quoque discipulorum mœror extiterit.

SVbnotandum est: quod si cui libeat, meditãdæ Christi passioni, diutius instare, cõtempla-

tiones singulas debet absoluere cũ paucioribus mysteriis; ita vt prima, solum comprehendat cœnam: Secunda, lotionem pedum: Tertia, Eucharistiæ sanctæ institutionem: Quarta, sermonẽ ibi subsecutum: et sic in ceteris agendum.

Ad hæc, traiecta tota passione, licebit, proximo post die iterare eius dimidium, atque reliquum postridie; perendie rursus totam simul.

E contrario vero, si quis malit tempus succidere: contempletur de cœna Domini per noctẽ; de horto, in aurora; de Annæ domo, circa Missam; sub vesperas de domo Caiphæ; de prætorio Pilati, ante cœnã; et ita pergendo, per dies singulos, diuersa exercitia quinque implebuntur; vtpote repetitionum, ac sensuũ, vsu pretermisso. Trãscursa vero

pasſione, operæpretium fuerit, eandem ſimul totam, die vnico reuoluere, ſiue in vnum tantum exercitium congeſtam, ſiue diſtributam in plura; prout ſibi fore conducibilius ille cenſuerit.

REGVLAE ALIQVOT
ad victum recte temperandum.

PRima eſt: quod a pane minus abſtinendum ſit, quam a reliquis alimentis; cum neque gulam adeo irritet, nec tentationi æque obnoxios nos reddat.

SEcunda: quod circa potum attendenda ſit magis abſtinentia, quam circa panem; caute obſeruando, quæ proſit menſura potus, vt ſumatur ſemper; quæ rurſum noceat, vt tollatur.

TErtia: quod circa pulmenta, et edulia potiſsimum, abſti-

nentiæ ratio versetur: cum per illa, tum appetitui ad peccandũ, tum inimico ad tentandum, maior subministretur occasio. Tẽperanda sunt igitur, vitandi excessus causa, quod fit dupliciter, dum vel cibis grossioribus vescimur, atque assuescimus, vel dum parce delicatis vtimur.

QVarta est: quod quãto plus de conueniente victu sibi quis ademerit (vitato interim valetudinis aduersæ graui periculo) tanto celerius mensuram cibi ac potus iustã reperiet: Tũ quia hoc modo melius se disponens, et obnixius tendens ad perfectionem, sentiet interdum quosdam cognitionis internæ radios, et consolatorios motus sibi cælitus immissos, ex quibus facile poterit rationem victus commodiorem discernere; tum quoniam, si quis, ita abstinendo, se deprehen

derit viribus imbecilliorem esse, quam vt exercitia ipsa spiritualia, peragere commode valeat, sic facile aduertet, quam mensuram victus, naturæ necessitas requirat.

QVinta: quod expedit inter comedendum imaginari, quasi videamus Iesum Christum Dominum nostrum vescentem cum suis discipulis, obseruando quem teneat edendi, bibendi, respiciendi, et loquendi modum, eumque ad imitandũ nobis proponendo. Vsu veniet enim, vt occupato magis intellectu, circa meditationem talem, quam circa corporalem cibum, discamus facilius victum moderari.

SExta: quod gratia varietatis, aliæ adhiberi possunt meditationes inter vescendum, vt sunt; de Sanctorum vita; de pia quapiam doctrina; vel de aliquo

spirituali negotio agendo, vnde sic abstracta mente, cibus ipse, et vescendi delectatio, parum sentiatur.

SEptima: quod cauendum sit præcipue; ne super sumendos cibos, animus quodammodo totus effundatur; et ne auide vescamur, aut festine; sed appetitui semper dominantes, tum mẽsuram victus, tum sumendi modum vna temperemus.

OCtaua est: quod plurimum conducit, ad tollendam cibi, potusque immoderantiam, si ante prandium, aut cœnam, et quacumq. hora nulla esuries sentitur, præuia deliberatione, victum proxime sumendum, diffiniamus ad mensuram certam, quam deinde nulla, vel propria auiditate, vel instigatione inimici, vnquam excedamus; sed potius vincendæ vtriusque cau-

ſa, de illa nonnihil etiam ſubducamus.

HEBDOMADA QVARTA.

CONTEMPLATIO *prima, quomodo Ieſus Dominus poſt reſurrectionem apparuit ſanctæ matri ſuæ; vt habetur infra pag. 183.*

Ratio preparatoria iuxta morem.

PRæludium primum accipitur ab hiſtoria. Quomodo poſtquã expirauit Dominus in Cruce, ſepulto corpore, ſed diuinitate ſemper ſociato, ipſe in anima, diuinitati quoque cõtinue vnita, deſcendit ad inferos, ereptiſq. inde iuſtorum animabus, rediens ad ſepulcrum, corpus cum anima denuo

vniuit, ac resurgens, demum apparuit beatæ Virgini matri suæ viuus, vt pie, ac verisimiliter credendum est.

SEcundum: pro constructione loci, speculādum accipiet Sepulchri situm, et beatæ Virginis domicilium, cuius formam, partes, et reliquam dispositionem, vt cellulam, et oratorium, sigillatim perscrutabimur.

TErtium: continebit gratiam petendam, vt scilicet immēsum Christi, ac Matris gaudium, participemus.

Punctum primum, secūdum, ac tertium, eadem hic erunt, quæ supra in contēplatione cœnę fuerunt exposita, id est considerare personas, verba, opera.

QVartū vero: erit animaduertere, quomodo Christi Diuinitas, passionis et mortis tēpore abscondita, palam se faciat

in resurrectione, ac tot miraculis deinceps elucescat.

QVintum: æstimare quã prõpto, copiosoq. functus sit Dominus consolandi suos officio; adhibita consolationis, quæ ab amicissimo quopiam præstari potest, similitudine.

COlloquio vno, vel pluribus, iuxta materiã faciendis, terminetur contemplatio, cum Pater noster.

NOtandum porrò: quod in sequentibus contemplationibus, seu exercitiis, recensenda erũt per ordinem, mysteria omnia resurrectionis, ascensionisq. et quæ sunt intermedia, seruatis vbique iisdem formulis, et modis: sicuti per totam illam hebdomadam factum est, in qua passionis mysteria contemplati sumus; et iuxta modum, ac exẽplum primæ huius de resurre-

ctione Domini, meditationis, formandæ ſunt ſequētes omnes, atque regulandæ, tam in præludiis (niſi quod hæc rebus ſunt accommodanda) quam in punctis quinque, et additionibus ſingulis. Pari etiam ratione circa repetitiones, et ſenſuum operationes, necnon in augendo, minuendove exercitiorum, ſecundum myſteria, numero, dirigi poterimus, ſicut in prędicta, meditandæ Chriſti paſsionis hebdomada fuimus edocti.

SEcundo notandum eſt conuenire magis quartæ huic hebdomadæ, quam præcedentibus, vt quattuor dumtaxat fiant exercitia. Primum, poſtquam mane ſurreximus. Secundum, circa Miſſæ tempus, vel paulo ante prandium, prioris repetitionis loco. Tertium, hora veſperarum, pro ſecunda repetitione.

Quartum, ante cœnam admotis sensuum officiis, ad imprimendas fortius animæ contemplationes tres, eo die factas; signatis obiter, et penitius tractatis partibus, seu locis illis, in quibus motus animi efficaciores, maioremq. gustū spiritualem senserimus.

TErtio: quod quamuis ei, qui exercitatur, certus præscribatur numerus punctorum, puta ternarius, aut quinarius, liberū tamen ipsi erit in plura vel pauciora puncta redigere contemplationem, prout commodius se habere expertus fuerit. Qua in re magnopere iuuabit, ante ingressum exercitii, tractanda puncta comminisci, et numero certo præfinire.

QVarto denique notandum est, quod per quartam hāc hebdomadam variari debent se-

cunda, sexta, septima, et decima additiones. In secunda quidem; vt dum euigilo, repente mihi ponam ob oculos, statutam contemplationem, et de gaudio Domini, cum suis studeam, et ipse exhilarescere. In sexta vero; vt memoriæ meæ obiiciam ea, quæ lętitiam spiritualem cient, vt cogitatio de gloria. In septima; vt lucis et cæli vtar commoditate, quæ sese offeret; puta per tēpus vernum, herbarum virentium, et florum aspectu, aut aprici loci amœnitate; per hyemem vero solis, vel ignis opportuno calore; et ita de ceteris corporis, atque animi oblectationibus congruis; per quas Creatori, et Redemptori meo, cōgaudere queā. In decima; vt loco pœnitentiæ, temperantia et mediocritate victus contentus sim; nisi quo tempore ieiunium, vel abstinentiam

Ecclesia indixit; cuius præceptis semper obtemperandum est; nisi iustum adsit impedimentum.

CONTEMPLATIO, AD *amorem spiritualem in nobis excitandum.*

IN primis duo notanda sunt; Primum, quod amor ipse ab operibus magis, quam a verbis pendet. Secundum; quod consistit amor in mutua facultatum, rerum, et operum communicatione, puta scientiæ, diuitiarum, honoris, et boni cuiuscumque.

ORATIO PRAEMITtitur ex more.

PRæludium primum est; vt coram Domino, Angelis, Sanctisq. omnibus, mihi propitiis, stare me videam.

SEcundum: vt gratiam Dei efflagitem, per quã beneficiorũ eius in me collatorum magnitudinem perspiciens, ad amorem, cultum, et seruitium ipsius, totum me impendam.

PVnctum primũ sit: reuocare in memoriam beneficia creationis, ac redemptionis; dona itidẽ particularia, seu priuata enumerare; et cum intimo affectu perpendere; quãtum mea causa benignissimus Dominus egerit, atque pertulerit; quantum mihi elargitus sit de thesauris suis; quodq. iuxta diuinum suum decretum, et beneplacitũ, seipsum mihi, quantũ potest donare velit. Quibus optime inspectis, vertar ad meipsum, et disquirã mecum, quæ meæ sint partes, et quid æquum, iustumque sit, vt diuinæ offeram, et exhibeam maiestati; haud sane dubiũ quin

nea omnia offerre debeam, ac meipsum, cum summo affectu, et verbis huiuscemodi, vel similibus.

SVscipe Domine vniuersam meã libertatem. Accipe memoriam, intellectũ, atque volun tatem omnem. Quicquid habeo, vel possideo, mihi largitus es; id tibi totũ restituo, ac tuæ prorsus voluntati trado gubernandum. Amorẽ tui solũ, cum gratia tua, mihi dones; et diues sum satis; nec aliud quicquam vltra posco.

SEcundum erit, speculari Deũ in singulis existentem creatu ris suis; et elementis quidem dan tem, vt sint; plantis vero, vt per vegetationem quoque viuant; animalibus insuper, vt sen tiant; hominibus postremo, vt simul etiam intelligant. Inter quos accepi et ipse, vniuersa hęc beneficia, esse, viuere, sentire, ac

intelligere, meq. templũ quoddam ſuũ efficere voluit, ad imaginem ſuam, et ſimilitudinem creatum. Ex quorum omnium admiratione, reflexus in meipſum, agam vt in primo puncto, vel melius ſi quid occurrerit; id quod in punctis etiam ſequentibus, erit factitandum.

TErtium eſt; conſiderare eundem Deum, ac Dominum, propter me, in creaturis ſuis operantem, et laborantem quodãmodo; quatenus dat ipſis, conſeruatq. id quod ſunt, habent, poſſunt, atque agunt. Quæ omnia vt ſupra, in mei cõſiderationem reflectenda erunt.

QVartũ; proſpicere quo pacto munera, et bona omnia cælitus deſcendunt, vt ſunt potentia, iuſtitia, bonitas, ſcientia, et alia quælibet humana perfectio, terminis quibuſdam certis

circunſcripta ; quæ ab infinitò illo, totius boni theſauro , ſicut lumen a ſole , et ex fonte aqua, deriuantur : Addenda ſupereſt reflexio prædicta, in mei circunſpectionem.

COlloquium etiam in fine fiet , terminandum cum Pater noſter.

MODI TRES ORANDI.

PRimus orandi modus, deducẽdus eſt ex mandatis, ex peccatis ſeptem mortalibus, ex tribus animæ potentiis , et ex quinque ſenſibus conſideratis ; vnde non tam habet orationis formam, quam exercitii cuiuſdam ſpiritualis ; per quod et anima iuuatur , et oratio Deo redditur acceptior. Prius itaque quam hoc orem modo , iuxta illud , quod tertiæ additioni æquipollet, ſe-

debo, vel deambulabo paulisper (prout ad animę quietem facere videro) pensitans apud me, quo mihi accedendum sit, et quid faciendum. Hoc idem additionis genus ad omnem orãdi modum præmitti debet.

ORatio præparatoria, gratiæ contineat postulationem: vt mihi detur agnoscere quicquid deliquero aduersus decalogi prę cepta: meq. in posterum emendare, intellectis illis exactius: et (vt par est) ad Dei gloriam, et salutem meam solito cautius obseruatis.

PRimo ergo, mãdatum quodlibet ordine discutiam, attendens, quo pacto seruauerim illud, aut violauerim: deq. succurrentibus in memoriam delictis, veniam precabor, recitando semel Pater noster. Porrò in excutiẽdis singulis præceptis, satis

fuerit insumi spatium temporis, quo ter posset oratio Dominica percurri. Notandum tamē, quod circa præceptū, cuius prævaricatio rarior nobis accideret, minus immorandum esset: at eò amplius, quo lapsus fuerit, ex assuetudine frequentior: idq. similiter circa mortalia peccata sit præstandum.

Completo de præceptis singulis discursu, post mei accusationem, et gratiæ implorationē, vt ea vigilantius deinceps custodiam, colloquium dirigam ad Deum, iuxta rei occasionem.

Secundo: similē orationis modum prosequemur, circa mortalia peccata, post additionem, et preparatoriam orationem, sicut fecimus in præceptis. Nihil enim vtrobiq; varium occurrit: nisi quod ad materiam attinet, cum præcepta quidem seruanda

ſint, peccata verò deuitanda. Cetera eadem ſunt, fietq. itidē colloquium.

SCiendum eſt: peccatorum, vitiorumq. notitiam, iuuari per contrariorum actuum, et habituum cōſiderationem. Quapropter per gratiam diuinam, et piam quamlibet exercitationē, laborandum eſt vnicuique, vt virtutes ſibi paret, mortalibus peccatis ſeptem oppoſitas.

TErtio: circa tres animæ potentias, idem ſequitur progreſſus, per additionem, orationem, et diſcuſsionem ſingularū, cū colloquio ad finem faciēdus.

QVarto: circa quinque ſenſus corporis, nulla re mutata præter materiam. Vbi ſubnotandum eſt, quod ſi quis optet in ſenſuum ſuorum vſu, Chriſtum imitari, debet in oratione præparatoria, ſeipſum ſuper hoc,

Deo commendare, factæq. sensuum singulorum examinationi, Dominicam orationem subiicere: si vero similem affectet, beatæ Virginis Mariȩ imitationem, ei se commendet, tamquam a Filio id impetraturæ, et Salutationem angelicam, dum sensus excutit, identidem recitet.

SECVNDVS ORANDI *modus ex vocum orationis singularum, perpensa significatione.*

ADditio eadem quȩ superius, it præuia.

ORatio præparatoria personæ congruet, ad quam dirigitur.

SEcundus orandi modus est: vt flexis genibus, vel sedendo, (pro habitudine corporis, et animi deuotione) oculis vel clausis, vel defixis in partem vnam, ne-

quæ huc, et illuc motis, precationem Dominicam à principio recitemus: et in prima voce, quæ est, Pater, meditationis figamus pedem, quamdiu circa eam, variæ nobis significationes, similitudines, spirituales gustus, et aliæ commotiones deuotæ incident: et ita deinceps per singula, eiusdem, vel alterius orationis verba, factitabimus.

REGVLAE TRES, CIRCA *hæc, seruandæ.*

PRima: vt in tali precationis cuiuslibet ruminatione, horæ spatium insumamus, quo expleto, Aue Maria, Credo, Anima Christi, et Salue Regina, semel, iuxta communem morē, vel mente sola, vel etiam voce percurrantur.

SEcunda est: quod si orantibus hoc modo nobis, in vna voce,

vel duabus, meditatio affluat, et interna simul delectatio: postponenda erit transcurrendi cura, licet hora tota prætereat; elapsa, reliquum orationis cursim recitetur.

TErtia: vt quando ita contigerit, meditandæ voci vni, aut pauculis, horam impendisse, postridie recitato breuiter eo, quod excussum fuit, ad sequentis verbi considerationem pergamus.

POst excussam vero ad hunc modum Dominicã precationem totam, succedet Salutatio angelica: deinde alia, atque alia oratio: vt sine interruptione, hæc orãdi exercitatio procedat.

Ad hæc; oratione qualibet sic completa, personam illam, ad quam pertinebat, paucis compellabimus, virtutem aliquam, aut gratiam petentes, qua maxime indigere nos senserimus.

TERTIVS ORANDI *modus, per quandam vocum & tẽporum commensurationem.*

ADditio ab vtraque superiore nihil differt.

ORatio præparatoria fiet sicut in secundo modo.

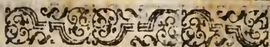
TErtius hic orandi modus in eo consistit: vt inter singulas respirandi vices, singula Dominicæ, alteriusve orationis, verba transmittamus, expensa interim, vel significatione prolatæ vocis, vel personæ, ad quam oratio spectat, dignitate, vel mea ipsius vilitate, vel vtriusque postremo differentia. Eodem procedendum modo, in verbis reliquis. Addendæ quoque orationes supra memoratæ, Aue, Credo, etc.

REGVLAE DVAE HVC *spectantes.*

PRior: vt finita iuxta hunc orandi modum precatione Dominica, sumatur aliis diebus, vel horis, angelica Salutatio, simili respirationum interuallo tractanda, cum aliis orationibus, vsitato more recitandis.

POsterior: vt qui hunc orandi modum exercere cupit, diutius ad eum applicet precationes omnes supra dictas, aut earũ partes: et paria anhelituum, ac vocum interstitia obseruet.

VITAE DOMINI nostri Iesu Christi

MYSTERIA.

NOtandum est primitus, omnia sequẽtium mysteriorum verba, quæ includũtur parenthesi, ex ipsis Euãgeliis deprõpta esse, non item cetera. Ad hęc, in vnoquoque mysterio, semper aut fere, poni puncta tria, vt expeditior sit contemplatio, quo est distinctior.

DE ANNVNTIATA *beatæ Mariæ Virgini Christi incarnatione, de qua Luc. primo.*

PRimo: quomodo Angelus Gabriel beatam Virgiuem salu-

tans, diuini verbi conceptionem ei nuntiauit. (Ingressus Angelus ad eam dixit, Aue gratia plena, et c, Ecce concipies in vtero, et paries filium, et c.)

Secundo confirmat Angelus id quod prædixerat, adducto exẽplo de Sancti Ioannis Baptistæ conceptione admirãda, (Et ecce Elisabeth cognata tua, et ipsa concepit filium in senectute sua, et c.)

Tertio: Respondit Angelo Virgo sancta, (Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.)

DE MARIA ELISAbeth cognatam suam visitante, vt habetur Luc. primo.

PRimo: quomodo inuisit Maria Elisabeth, ac S. Ioannes in vtero existens, sensit Mariæ

ſalutationem, et geſtiit (vt audiuit, ſalutationem Mariæ Eliſabeth, exultauit infans in vtero eius; et repleta eſt Spiritu ſancto Eliſabeth; et exclamauit voce magna, et dixit, Benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui.)

Secundo, Beata Virgo in hoc canticum præ lætitia prorupit, (Magnificat anima mea Dominum, et c.)

Tertio (manſit autem Maria cum illa quaſi mēſibus tribus, et reuerſa eſt in domum ſuam.)

DE CHRISTI NATIVI*tate, Luc. ſecundo.*

PRimo, Beata Maria cum Ioſeph ſponſo ſuo e Nazareth proficiſcitur Bethlehem (Aſcendit autem et Ioſeph a Galilæa, et c. in Bethlehem, et c. vt pro-

fiteretur cum Maria desponsata sibi vxore prægnante.)

Secundo, (peperit filiũ suum primogenitum; et pannis eum inuoluit, et reclinauit eum in præsepio.)

Tertio, eo tempore (facta est cum Angelo multitudo militiæ cælestis, laudantium Deum, et dicentium, Gloria in altissimis Deo, et c.)

DE PASTORIBVS, *Luc. secundo.*

PRimo, pastoribus reuelatur Christi natiuitas per Angelũ (Ecce enim euãgelizo vobis gaudium magnum, et c. Quia natus est vobis hodie Saluator, et c.)

Secundo pastores properãt in Bethlehem, (Et venerunt festinantes: et inuenerunt Mariam, et Ioseph, et infantem positum in præsepio.)

Tertio, (Et reuersi sunt pastores laudantes, et glorificantes Deum, et c.)

DE CIRCVNCISIONE, *ibidem.*

PRimo circuncisus est Puer.

Secundo, (Vocatum est nomen eius IESVS, quod vocatum est ab Angelo, priusquam in vtero conciperetur.)

Tertio, redditus est matri suæ puer, quæ illi compatiebatur, de sanguinis visa effusione.

DE TRIBVS MAGIS Regibus, *Matth. secundo.*

PRimo, tres Magi reges ad puerum Iesum adorandum venerunt, stella duce, ita attestantes, (Vidimus enim stellam eius in Oriente, et venimus adorare eum.)

Secundo, (Procidentes adorauerunt eum, et apertis thesauris obtulerunt ei munera, aurum, thus, et myrrham.)

Tertio, (responso accepto in somnis, ne redirent ad Herodē, etc.)

DE PVRIFICATIONE *beatæ Virginis, et pueri Iesu præsentatione, Luc. secundo.*

PRimo: Detulerūt puerum in templū, vt præsentarent eum Deo, tamquam primogenitum offerentes pro eo cōsuetum munus, (par turturū, aut duos pullos columbarum.)

Secundo, Simeon veniens eadē hora, in templum, (accepit eum in vlnas suas, et benedixit Deū, et dixit, Nunc dimittis seruum tuum, etc.)

Tertio, (Anna superueniens confitebatur Domino, et loque-

batur de illo omnibus, qui expectabant redemptionem Israel.)

DE FVGA IN AEGYptum, *Matth. secundo.*

PRimo: volens Herodes puerulum Iesum interficere, occidi fecit innocentes: premonito Ioseph per Angelũ, vt in Aegyptum profugeret. (Surge, et accipe Puerum, et Matrem eius, et fuge in Aegyptum.)

Secundo: iter corripuit Ioseph Aegyptum versus. (qui consurgens, nocte, et c. secessit in Aegyptum.)

Tertio (et erat ibi, vsque ad obitum Herodis.)

DE REDITV AB AEGYpto, *Matth. secundo.*

PRimo admonetur Ioseph ab Angelo, vt in terram Israel

reuertatur. (Surge, et accipe puerum, et matrem eius, et vade in terram Israel.)

Secũdo, (Qui consurgẽs, et c. venit in terram Israel.)

Tertio, Eo quod regnabat Archelaus, filius Herodis in Iudæa, recesit in Nazareth.

DE VITA DOMINI AB *anno ætatis suæ* xij. *vsque ad* xxx. *Luc. secundo.*

PRimo: quomodo subditus erat, et obediens parentibus.

Secundo, (Proficiebat Sapientia, ætate, et gratia, et c.)

Tertio: videtur fabrilem artẽ exercuisse, cũ dicat sanctus Marcus cap. sexto: (Nonne hic est faber ille?)

DE ASCENSV IN TEMPLUM, anno duodecimo, Luc. secundo.

PRimo: natus IESVS annos xij. e Nazareth profectus est Hierosolymam.

Secundo: remansit illic nesciis parentibus.

Tertio; post triduum, inuenerunt eũ in templo, sedentẽ inter doctores: et ipse illis causam morae percontantibus, respondit, (Nesciebatis quia in his quae Patris mei sunt, oportet me esse?)

DE BAPTISMO EIVS Matth. tertio.

PRimo: Matri vale dicẽs, e Nazareth, ad Iordanis flumen se contulit, vbi tunc Ioannes baptizabat.

Secundo: baptizatus est a Ioanne, excusante se primum de indigni-

dignitate, sed compulso his verbis. (Sine modo, sic enim decet nos implere omnem iustitiam.)

Tertio: descendit Spiritus sanctus super eum, et vox de cælo sic attestans, (Hic est filius meus, etc.)

DE TENTATIONE *Christi, Luc. quarto, & Matth. quarto.*

PRimo: post baptismum secessit in desertū Christus, et ibi per dies quadraginta, et totidem noctes ieiunauit.

Secundo: ter ab inimico tentatus est, (Accedens tentator dixit ei, Si filius Dei es, dic vt lapides isti panes fiāt. Mitte te deorsum. Hæc omnia dabo tibi, etc.)

Tertio: (Et ecce, Angeli accesserunt, et ministrabant ei.)

DE APOSTOLORVM *vocatione.*

PRimo: videtur sancti, Petrus, et Andreas, fuisse ter vocati. Primum ad solam quandã Christi notitiam, Ioan. primo. Deinde ad sequelam solum temporaneam, cum animo reuertendi ad piscationem, Luc. quinto. Vltimo, ad perpetuã sequelã. Matth. quarto, et Marc. primo.

Secundo: vocauit filios Zebedæi Matth. quarto. et Philippũ Ioan. primo. et Matthęũ Matth. nono.

Tertio vocati sunt reliqui: licet de quorundam vocatione, et de ordine vocationum, expresse mentio non fiat in Euangelio.

TRia hic expendenda sunt. Primũ: quomodo erãt Apostoli abiectæ conditionis.

Secundo: ad quantam fuerint dignitatem, et quam suauiter vocati.

Tertium: quibus gratiæ donis, supra omnes veteris testamenti patres; nouiq. Sanctos, euecti sint.

DE PRIMO CHRISTI *miraculo, facto in nuptiis, Ioan. secundo.*

PRimo: Inuitatus fuit Christus cum discipulis suis ad nuptias.

Secundo: deficere vinum mater commonuit. (Vinum non habent) Et ministris dixit, (Quodcumque dixerit vobis, facite.)

Tertio: aquam in vinum Dominus conuertit. (Et manifestauit gloriam suam, et crediderũt in eum discipuli eius.)

DE FVGATIS E TEMplo negotiatoribus, prima vice, Ioan. secundo.

PRimo eiecit de templo vendẽtes illic, et ementes, facto ex funiculis flagello.

Secundo: nummulariorũ subuersis mensis, pecunias effudit.

Tertio: vendentibus colũbas, mansuete inquit: (Auferte ista hinc, et nolite facere domum Patris mei, domum negotiationis.)

DE SERMONE CHRIsti, habito in monte, Matth. quinto.

PRimo: ad dilectos suos discipulos, octo Christus beatitudinis genera exposuit. (Beati pauperes spiritu: mites: qui lugent: qui esuriunt, et sitiunt iustitiam: misericordes: mũdo corde: pacifici: qui persecutionẽ patiuntur.)

Secundo: eos exhortatur, vt acceptis donis seu talentis, vtantur recte. (Sic luceat lux vestra corã hominibus, et c.)

Tertio: ostendit non soluere se legem, sed implere, explicatis præceptis de vitãdo homicidio, furto, fornicatione, periurio. Et de diligendis quoque inimicis, (Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros, et c.)

DE SEDATA MARIS *tempestate, Matth. octauo.*

PRimo: dormiente CHRISTO coorta est in mari vehemens tempestas.

Secundo: excitarunt a somno eum territi discipuli, quos de fidei leuitate arguit, (Quid timidi estis modicæ fidei?)

Tertio: vẽtis et mari præcepit vt conquiescerent, et facta est

ſtatim tranquillitas: vnde obſtupentes homines dicebant, (Qualis eſt hic, quia venti et mare obediunt ei?)

DE AMBVLATIONE *ſuper aquas*, Matth. 14.

PRimo: cum in monte adhuc eſſet Chriſtus, diſcipulis in nauiculam abire iuſsis, et dimiſſa turba, remanſit ad orandum ſolus.

Secundo: cum agitaretur noctu nauicula, eo ipſe venit, ambulans ſuper aquas, vnde perterrefacti diſcipuli, phantaſma eſſe iudicabant.

Tertio: poſtquam dixerat ad eos, (Ego ſum, nolite timere) ſanctus Petrus accedendi petiit facultatem, et gradiendo ſuper aquas, ob ſubortũ metum mergi cœpit, quem increpãs Dominus

de modica fide, nauiculam intrauit, et cessauit ventus.

DE MISSIS AD PRAEdicandum Apostolis. *Matth. decimo.*

PRimo: Discipulis IESVS cõuocatis, dedit potestatem eiiciẽdi dæmonia ex hominibus, et omne morborum genus sanandi.

Secundo: prudentiam eos docuit, et patientiam. (Ecce, ego mitto vos sicut oues in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbæ.)

Tertio: profectionis exponit modum. (Nolite possidere aurũ nec argentum; quod gratis accepistis, gratis date.) Ad hæc materiam prædicationis expressit. Euntes autem prædicate, dicen

tes: Quia ecce appropinquauit regnum cælorum.)

DE CONVERSIONE
Magdalenæ. Luc. cap. 7.

PRimo: CHRISTO accumbente mensæ in Pharisæi domo, ingressa est mulier, quæ fuerat in ciuitate peccatrix, siue Maria Magdalena, soror Marthæ fuerit, siue alia deferens alabastrinum vas, vnguento plenum.

Secundo: stans retro, cœpit pedes eius rigare lacrymis, et capillis suis abstergere, deosculari, et vngere.

Tertio: criminatã eam a Pharisæo, defendit Christus, et ad ipsum ait; (Remittuntur ei peccata multa, &c.) Et ad ipsam deinceps (Fides tua te saluam fecit; vade in pace.)

DE QVINQVE MILlium hominũ refectione. *Mat. 14.*

PRimo: rogabant IESVM discipuli, vt dimitteret adstantes turbas.

Secundo: ipse afferri iussit, quos habebant panes, eosq. præmissa benedictione frangens, discipulis porrexit, turbis hominum discumbere iussis, apponendos.

Tertio: (Et manducauerunt omnes; et saturati sunt. Et tulerunt reliquias, duodecim cophinos fragmentorum plenos.)

DE TRANSFIGVRATIONE Christi. *Matth. 17.*

PRimo, assumptis IESVS carissimis tribus discipulis, Pero, Ioanne, et Iacobo, (transfiguratus est, et facies eius re-

splenduit sicut sol, et vestiméta eius alba facta sunt sicut nix.)

Secundo: loquebatur cum Mose et Helia.

Tertio: rogante Petro vt fierent ibi tria tabernacula, insonuit vox de cælo, (Hic est filius meus dilectus, et c. ipsum audite) Vnde consternati discipuli, proni collapsi sunt, quos tangēdo Christus, dixit: (Surgite, et nolite timere, et c. nemini dixeritis visionem, donec filius hominis a mortuis resurgat.)

DE LAZARI SVSCITAtione, Ioan. vndecimo.

PRimo: Audito Christus nuntio de Lazari ægrotatione, per biduum subsistit, vt euidentius foret miraculum.

Secundo: antequam suscitet

mortuum, vtriusque sororis fidē extimulat. (Ego sum resurrectio et vita; qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, viuet.)

Tertio: collacrymatus, ac precatus prius, suscitauit illum: fuit autem quo vsus est, suscitādi modus, per mandatū: (Lazare veni foras.)

DE COENA APVD BEthaniam, *Matth.* 26.

PRimo: cœnabat Christus in domo Simonis leprosi, et pariter Lazarus.

Secundo: effudit Maria vnguētum super caput eius.

Tertio: obmurmurat Iudas (vt quid perditio hæc?) Denuo vero excusat CHRISTVS Magdalenam; (Quid molesti estis huic mulieri: etc.)

DE DIE PALMARVM.
Matth. 21.

PRimo; præcepit Dominus adduci ei asinam, et pullū, (Solvite, et adducite mihi, et si quis vobis aliquid dixerit, etc.)

Secundo; asinam conscendit, Apostolorum vestibus instratã.

Tertio; Excepturus eum populus, cum veniret obviam, vestimentis suis, et ramis arborum sternebat viã, et canebat. (Hosanna filio David, benedictus qui venit, etc.)

DE PRAEDICATIONE in templo, *Luc.* 19.

PRimo; docebat quotidie in templo.

Secundo; finita prædicatione in Bethania redibat, nemine apud Hierosolymã ipsum excipiente.

DE COENA VLTIMA.
Matth. 26. & Ioan. 13.

PRimo: Comedit cum discipulis paschalem agnum, eosque de imminente sua morte præmonuit, dicens; (Amen dico vobis, quia vnus vestrum me traditurus est.)

Secundo: lauit eorum, Iudæ quoque ipsius pedes; incipiens a Petro, qui ad maiestatẽ Christi, et indignitatem suam respiciẽs, sese opponebat. (Domine, tu mihi lauas pedes?) Ignarus scilicet præberi a Domino exemplum humilitatis, ita postea declarante. (Exemplum enim dedi vobis, vt quẽmadmodum ego feci, ita et vos faciatis.)

Tertio: sanctissimum Eucharistiæ sacramentum instituit, in signum summæ dilectionis, his verbis vtens. (Accipite, et come-

dite, etc.) Expleta autē cœna, Iudas ad vendendum illum egressus est.

DE MYSTERIIS POST *cœnam, et in horto gestis. Matth. 26. & Marc. 15.*

PRimo: peracta cœna, et hymno dicto, profectus est Christus ad Oliueti montem, cum discipulis suis vndecim, metu plenis; et octo remanere iussit Gethsemani. (Sedete hic, donec vadā illuc, et orem.)

Secundo: ductis secum tribus, Petro, Iacobo, et Ioanne, orauit ter, dicens; (Pater mi, si possibile est, transeat a me calix iste, veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu.) Et in agonia existēs prolixius orabat.

Tertio: cum eò timoris redigi se passus fuisset, vt diceret, (Tri-

ftis eft anima mea vfque ad mortem) Etiam fanguinem fudauit copiofum, tefte Luca. (Factus eft fudor eius ficut guttæ fanguinis decurretis in terra.) Vnde conii cere licet veftimenta eius iam tu fuiffe madefacta cruore.

DE COMPREHENSIONE Chrifti, & traductione ad Annæ domum, Matth. 26. Luc. 22. & Marc. 15.

PRimo permifit fe Dominus ofculo a Iuda tradi, et quafi latronem comprehendi. (Tamquam ad latronē exiftis cùm gladiis ac fuftibus comprehendere me? et c.) Ipfoque interrogante, (Quem quæritis?) Corruerunt in terram inimici omnes.

Secundo: feruū Pontificis percutienti Petro, ait. (Mitte gladium tuum in vaginam) et fanauit feruum.

Tertio: captus, et a discipulis relictus, ad Annæ domu pertrahitur, vbi a Petro, paulo post se duto, semel negatus est; Et alapa accepit a ministro quodam obiiciente. (Sic respodes Pontifici?)

DE GESTIS POSTEA

in domo Caiphæ. Matth. 26.

Primo abducitur ligatus Christus, ab Anna in domum Caiphæ, vbi Petrus rursum eum bis negauit, atque respiciete ipsum Domino, (Egressus foras fleuit amare.)

Secundo: permansit ligatus tota illa nocte.

Tertio: circunstantes eum satellites illudebant, vexabant, et velata facie colaphis cædebant, interrogates, (Propheti za nobis Christe quis est qui te percussit) ac modis aliis blasphemabant.

DE

DE CHRISTI APUD *Pilatum accusatione, Matth. 26. Luc. 22. & Marc. 15.*

PRimo: Traducitur deinceps ad Pilatum Christus, et corã eo a Iudæis calumniose accusatur. (Hunc inuenimus subuertẽtem gentem nostram, et prohibentem dare tributa Cæsari.) 1

Secundo: eo semel atque iterũ examinato retulit Pilatus. (Ego nullam in eo inuenio causam.)

Tertio: Barabbæ latronis, quã CHRISTI IESV liberationẽ malle se Iudæi proclamarunt. (Non hunc, sed Barabbam.)

DE TRANSMISSO *Christo ad Herodem, Ibidem.*

PRimo: trãsmisit Pilatus Christum ad Herodem, æstimans quod esset Galilæus.

Secundo: Herodi poſcenti curioſa, nihil penitus reſpondit, licet a Iudæis valide accuſaretur.

Tertio: ab Herode cum ſuo exercitu ſpretus fuit, atque veſte alba indutus.

DE REVERSIONE AB *Herode ad Pilatum, Matth. 26. Luc. 22. Marc. 15. & Ioan. 19.*

PRimo: Chriſtum remiſit ad Pilatum Herodes, et ambo ea ipſa die, cũ prius inimici eſſent, ſibi inuicem reconciliati ſunt.

Secundo: IESVM flagellis cædi iuſsit Pilatus; milites eundem ſpinis coronarunt, atque purpura induerunt, deinde irridentes dicebant. (Salue Rex Iudæorum) Et colaphos ſimul impingebant.

Tertio: Ita coronatum ſpinis,

et purpura indutum eduxit in propatulum Pilatus, et ait; (Ecce homo.) Pontifices vero conclamabant; (Crucifige, crucifige eum.)

DE CONDEMNATIOne, et crucifixione IESV CHRISTI, Ioan. decimo nono.

PRimo: sedes pro tribunali Pilatus Christum iudicauit, et radidit crucifigendum, postea-uam negantes eum Iudęi suum Regem esse, dixerunt, (Non haemus Regem nisi Cæsarem.)

Secundo; baiulauit Christus rucem suam donec ob virium efectum, Simon quidam Cyreęus illam post eum ferre comulsus est.

Tertio, inter duos latrones cruifixus fuit, adscripto titulo, (Ieus Nazarenus Rex Iudæorū.)

DE MYSTERIIS IN
Cruce factis. Ioan. 19.

PRimo: blasphemias pertulit in cruce, (Vah qui destruis tẽplum Dei) Et diuisa sunt vestimenta eius.

Secundo: effatus est Dominus in cruce verba septem. Orans videlicet pro crucifigentibus; Latroni parcens; Matrem, et Ioannem, sibi mutuo commendans; Exclamans; (Sitio) Quando aceto eum potauerunt, et deinde se a Patre dicẽs derelictum, postea (Consummatum est) Ac postremo, (Pater in manus tuas commendo spiritum meum.)

Tertio: Sol obscuratus est, ipso expirante, et petræ scissæ sunt, aperta quoque monumenta, et velum templi a summo ad infimam vsque partem scissum, et latus lancea cõfossum aquam et sanguinem effudit.

DE MYSTERIO SEPVLturæ. Ibidem.

PRimo: De cruce sublatus est mortuus Dominus per Ioseph, atque Nicodemũ, in cõspectu ipso matris afflictissimæ.

Secundo: Delatum est ad sepulchrũ corpus; vnctũ, et inclusum.

Tertio: adhibiti sunt inibi custodes.

DE CHRISTI RESVRrectione, & apparitione prima.

PRimum: Apparuit Dominus Matri suæ, postquam resurrexit, cũ dicat Scriptura quod apparuit multis. Licet enim nominatim illam non exprimat, id nobis tamen relinquit pro certo, tamquã intellectum habentibus; ne alioqui iure audiamus illud. Adhuc et vos sine intellectu estis?

DE SECVNDA APPARITIONE, Mar. decimo sexto.

PRimo, Summo mane ad monumentũ profectæ sunt Maria Magdalenæ, Iacobi, et Salome, inter se dicentes, (Quis reuoluet nobis lapidẽ ab ostio monumenti?)

Secundo, Viderũt lapidem reuolutum, et Angeli dictum audierunt, (Iesum quæritis Nazarenum? Surrexit, non est hic.)

Tertio, apparuit Mariæ Magdalenæ, quæ aliis digressis, iuxta sepulchrum restiterat.

DE APPARITIONE tertia, Matth. vltimo.

PRimo, redibant a monumento mulieres cum timore simul et gaudio ingenti, vt narrarent discipulis, quicquid de Domini

resurrectione intellexerant.

Secundo, apparens eis in via Christus, ait. (Auete) Et illæ accedentes, ac prostratæ ad pedes eius, ipsum adorauerunt.

Tertio, affatus est illas Dominus, (Nolite timere. Ite renuntiate fratribus meis, vt eant in Galilæam, etc.)

DE APPARITIONE
quarta, Luc. vltimo.

PRimo, audita Petrus ex mulieribus Christi resurrectione, cucurrit ad monumentum.

Secundo, introgressus, sola vidit linteamina, quibus fuerat inuolutum corpus.

Tertio, cogitanti super his Petro, CHRISTVS se ostendit, vnde dicebant Apostoli, (Surrexit Dominus vere, et apparuit Simoni.)

DE APPARITIONE
quinta. Ibidem.

PRimo, duobus discipulis dein ceps apparuit cum irent in Emaus, et de ipso colloquerentur. Secundo, Redarguit eorum incredulitatē, et mysteria passionis, atq. resurrectionis, ipsis exposuit. (O stulti et tardi corde ad credendum in omnibus quæ locuti sunt Prophetæ, et c.)

Tertio, Rogatus, cum eis mansit, fractoq; ipsis pane disparuit, qui subito in Hierusalem reuersi, nunciauerunt Apostolis, quomodo vidissent eum, et in fractione panis agnouissent.

DE APPARITIONE
sext. Ioan. 20.

PRimo, Discipuli omnes (preter Thomam) domi congre-

gati erant propter Iudæorum metum.

Secundo ingressus ianuis clausis CHRISTVS, et in medio eorum conspicuum se præbens ita compellauit; (Pax vobis.)

Tertio, Spiritum sanctum eis dedit, et ait; (Accipite Spiritum sanctum, quorū remiseritis peccata, et c.)

DE APPARITIONE septima, ibidem.

PRimo, S. Thomas cum apparitioni prædictæ non interfuisset, protestatus erat; (Nisi videro, non credam.)

Secundo, Post dies octo iterū clausis ianuis obtulit se videndum CHRISTVS, et Thomæ dixit; (Infer digitum tuum huc, et vide, et c.)

Tertio, Exclamauit Thomas;

(Dominus meus, et Deus meus.) Cui subintulit Christus, (Beati qui non viderunt, etc.)

DE APPARITIONE

octaua, Ioan. vltimo.

PRimo, palam se denuò fecit CHRISTVS, piscatibus septem discipulis, qui cum tota nócte nil cepissent, iactum ad mandatum eius rete extrahere iam non valebant, præ piscium multitudine.

Secundo, per id miraculum gnoscens eum Ioannes, ait Petro, (Dominus est) Qui confestim desiliens in mare ad Christum accessit.

Tertio, dedit eis vt comederent panem et pisce. Postea Petro an se diligeret, ter interrogato, suum ouile commendauit, (Pasce oues meas.)

DE APPARITIONE
nona, Marc. vltimo.

PRimo, ex Domini mandato, abeunt discipuli ad montem Thabor.

Secundo, iis apparens ille inquit; (Data est mihi omnis potestas, et c.)

Tertio, mittens eos ad prædicandum per vniuersum orbem, sic mandauit. (Ite, et docete omnes gentes, et c.)

DE APPARITIONE
decima, 1. Cor. 15.

DEinde visus est plusquàm quingentis fratribus simul.

DE APPARITIONE
vndecima, Ibidem.

APparuit deinde Iacobo.)

DE APPARITIONE
duodecima.

APparuisse CHRISTUM etiam Ioseph ab Arimathia, legitur in hagiographis quibusdam, et verisimile est, atque meditatu pium.

DE APPARITIONE
decima tertia. 1. *Corinth.* 15.

APparuit, et beato Paulo post Ascensionem: (Nouissime vero tamquã abortiuo visus est et mihi) inquit ipse.

Apparuit etiam Patribus in limbo, quoad animam, et postquam inde educti sunt.

Denique resumpto corpore, apparebat passim discipulis, et cum eis crebro versabatur.

DE ASCENSIONE Christi: Act. primo.

PRimo, Postquam iam per dies quadraginta multoties se Christus discipulis suis viuũ exhibuisset, (In multis argumentis et signis loquens eis de regno Dei) Misit eos Hierosolymam, vt promissum sibi Spiritum sanctum, illic expectarent.

Secundo, Eduxit eos ad Oliueti montem. (Et videntibus illis eleuatus est, etc.)

Tertio, Iisdem in cælum suspicientibus dictum est per duos illos viros in vestibus albis adsistẽtes, Quos Angelos fuisse credimus. (Viri Galilæi, quid statis aspiciẽtes in cælum? Hic IESVS, qui assumptus est a vobis in cælum, etc.)

REGVLAE ALIQVOT, *ad motus animae, quos diuersi excitant spiritus, discernendos, vt boni solum admittantur, & pellantur mali.*

ADuertendum est; quod potissimum conueniũt exercitiis primae hebdomadae.

PRima regula est; Quod illis, qui facile peccant lethaliter, et peccatum peccato addunt, fere solet inimicus noster illecebras carnis, et sensuum delectationes obiiçere, vt eos teneat peccatis plenos, ac semper cumulũ adaugeat. Spiritus vero bonus, e contrario, conscientiam illorum pũgit assidue; et per synderesis, rationisq. officium, a peccando deterret.

SEcunda; Quod aliis hominibus, qui se a vitiis, et peccatis

purgandos curant ſolicite; et in obſequii diuini ſtudio, magis ac magis in dies promouent, immittit ſpiritus malignus moleſtias, ſcrupulos, triſtitias, rationes falſas, et alias id genus perturbationes: quibus profectum illum impediat. Spiritui autem bono, ex oppoſito proprium, conſuetumq. eſt: recte agentibus, animum ad vires addere, conſolari, deuotionis lacrymas ciere, illuſtrare mentem, et tranquillitatem dare: ſublatis obſtaculis omnibus, vt expeditius, alacriusq. per opera bona ſemper vltra tendant.

TErtia; Quod ſpiritualis proprie cõſolatio, tunc eſſe noſcitur, quando per internã quandam motionem, exardeſcit anima in amorem creatoris ſui: nec iam creaturã vllam, niſi propter ipſum poteſt diligere.

QVando etiam lacrymæ fun duntur, amorem illum prouocantes; siue ex dolore de peccatis profluāt, siue ex meditatione pasſionis Christi, siue alia ex causa qualibet, in Dei cultũ, et honorem, recte ordinata.

POstremo: consolatio quoque dici potest, fidei, spei, et caritatis, quodlibet augmentum.

ITem lętitia omnis, quę animã ad cæleſtium rerũ meditationem, ad studium salutis, ad quietem, et pacem cum Domino habendam, solet incitare.

QVarta: Quod spiritualis, cõtra desolatio vocari debet quæuis animæ obtenebratio, conturbatio, inſtigatio ad rės infimas, seu terrenas: omnis denique inquietudo, et agitatio, siue tentatio, trahens in diffidentiam de salute; et spem, caritatemq; expellẽs. Vnde se anima triſtari

tepeſcere, ac torpere ſentit, et de ipſius Dei, creatoris ſui clementia, prope deſperare. Sicut enim cōſolationi opponitur deſolatio; ita etiam, quæ ab vtraq; oriūtur cogitationes, ſunt inter ſe prorſus oppoſitæ.

QVinta: Quod tempore deſolationis, nihil deliberandū, aut innouandū eſt, circa propoſitum animi, aut vitæ ſtatum; ſed in eis perſeuerandū, quæ fuerāt prius conſtituta: puta præcedente die, vel hora conſolationis.

Quemadmodum enim, dum fruitur quis conſolatione illa, quam diximus, nō proprio ſuo, ſed boni ſpiritus inſtinctu regitur; ita, obuerſante ſibi deſolatione, agitur a malo ſpiritu, cuius inſtigatione nihil vnquā recte conficitur.

SExta: Quod, tametſi deſolatione affectus; homo priora

ſua conſilia minime debet immutare: expediet tamen prouideri, et augeri ea, quæ contra deſolationis impulſum tendunt: qualia ſunt, inſiſtere orationi, et meditationi: cum diſcuſsione ſui; ac pœnitentiæ aliquid aſſumere.

SEptima: Quod quamdiu premimur deſolatione, cogitandum eſt, nos interim à Domino nobis ipſis, probationis cauſa relinqui: vt per naturales quoque vires, inſultibus inimici noſtri obſiſtamus. Id quod poſſumus haud dubie, adſiſtente nobis iugiter præſidio diuino: licet tunc nequaquam ſentiatur, eo quod feruorem priſtinum caritatis Dominus ſubtraxerit; relicta nihilominus gratia, quæ ad bene operandum, et ad conſequendam ſalutem, ſatis eſſe queat.

OCtaua: Quod hominem tentatione pulsatum, mire iuuat patientiæ seruādæ studium: vt quæ vexationibus huiusmodi proprie opponitur, et e diametro resistit. Accersenda etiā spes est, et cogitatio, adfuturæ breui consolationis: si præsertim per sanctos conatus, in sexta regula signatos, desolationis impetus frangatur.

NOna: Quod causæ desolationis tres sunt præcipuæ. Prima: Quia propter nostram in spiritualibus studiis, seu exercitiis tepiditatem, atque acediam, consolatione diuina merito priuamur. Secunda: Vt probemur quinam sumus; et quomodo in Dei seruitium, et honorem, absque præsente quodam consolationum, donorumq; spiritualiū stipendio, nosmet impendimus. Tertia: Vt certi plane simus no-

ſtrarum virium non eſſe, vel acquirere, vel retinere feruorem deuotionis, vehementiam amoris, abundantiam lacrymarum, aut aliam quamlibet internam conſolationem; ſed omnia hæc gratuita eſſe Dei dona; quę ſi vẽdicemus nobis vt propria, ſuperbiæ, et vanæ gloriæ crimen, non ſine ſalutis graui periculo, incurſuri ſumus.

DEcima: Quod fruenti homini conſolatione; proſpiciendum eſt, quo ſe pacto gerere poterit, deſolatione deinceps occurrente: vt iam inde acrimoniam, et robur animi mature comparet, ad impetum eius reprimendum.

VNdecima: Vt ille idem, affluente cõſolatione ſeipſum deprimat, ac vileſaciat quantum poteſt; reputando ſecum, quam imbellis, quamque ignauus eſſe

apparebit, desolatione impugnã te; nisi per gratiæ, et consolationis diuinæ opẽ, cito subleuetur. Cõtra vero ille, quem desolatio molestat, æstimare debet cũ Dei gratia, se posse plurimum, facileq. aduersarios suos omnes deuicturum esse; dummodo in Dei virtute collocet spem suam, et animum suum corroboret.

DVodecima: Quod hostis noster naturam et morẽ muliebrem refert, quoad imbecillitatem virium, et animi peruicaciam. Nam sicut femina cum viro rixans, si hunc conspexerit, erecto et constanti vultu sibi obsistere, abiicit illico animum, ac terga vertit; sin vero timidum, fugacemq. esse animaduerterit, in extremam surgit audaciam, et illum ferociter inuadit. Itidem consueuit dæmon, animo, et robore plane destitui, quoties

spiritualem athletam, corde imperterrito, ac fronte ardua tentationibus videt reluctari: Sin autem trepidet, ad primos impetus sustinẽdos, et quasi animum despondeat: nulla est bestia super terram, inimico illo tunc efferatior, acrior, et pertinacior in hominẽ: vt cum pernicie nostra malignæ, obstinatæq. mẽtis suæ desiderium adimpleat.

DEcima tertia: Quod idẽ inimicus noster morẽ insequitur nequissimi cuiuspiam amatoris, qui puellam honestorum parentum filiam; vel vxorem viri alicuius probi, volens seducere, summopere procurat, vt verba, et consilia sua occulta sint; nihilq. reformidat magis, ac ægre fert, quam si puella patri suo, vel vxor marito, illa patefaciat; cum sciat hoc pacto de votis, et conatibus suis actũ esse:

Ad eundem modum obnixe ſatagit diabolus; vt anima, quam circumuenire cupit, ac perdere, fraudulẽtas ſuas ſuggeſtiones teneat ſecretas. Indignatur vero maxime, et grauiſsime cruciatur, ſi cui vel confeſsionem audienti, vel ſpirituali homini, mo limina ſua detegantur: a quibus ita excidere ſe funditus intelligit.

DEcima quarta: Quod ſolet etiã aduerſarius imitari aliquem belli ducem; qui obſeſſam arcem expugnare, atque deprædari cupiens, explorata prius natura, et munitione loci, debiliorem partem aggreditur. Sic nimirum, et ille circuit animam, et callide inquirit, quarumnam virtutũ præſidiis, moraliũ ſcilicet, aut theologicarũ, ipſa vel munita, vel deſtituta ſit: eaq. potiſsimum parte machinis omnibus

adit otis irruit, ac subuertere nos sperat, quam in nobis minus ceteris firmatam, custoditamq; esse præuiderit.

REGVLAE ALIAE VTILES *ad pleniorem spirituum discretionem, & secundæ hebdomadæ potissimum conuenientes.*

PRima est: Quod proprium est Dei, et Angeli cuiusque boni veram infundere spiritualem lætitiam animæ, quam mouent, sublata tristitia, et perturbatione omni, quam ingessit dæmon: cum hic e contrario, sophisticis argumentis quibusdam, veri speciem præ se ferentibus, lætitiam illam in anima repertam, oppugnare soleat.

SEcunda: Solius est Dei, consolari animam, nulla præcedente consolationis causa; cum sit

hoc proprium Creatoris, suam ingredi creaturam, et illam in amorem sui totam conuertere, trahere, et mutare. Causam vero precedere nullam tunc dicimus, quando nec sensibus, nec intellectui, neque voluntati nostræ quicquam obiectum est, quod eiusmodi consolationem causari ex se possit.

TErtia: Quoties præcessit cõsolationis causa, autor eius potest existere tam malus Angelus, quam bonus, sed ad fines tendunt contrarios: bonus quidem, vt anima in boni cognitione, et operatione magis proficiat: malus autem, vt male agat illa, et pereat.

QVarta: Id moris est spiritui maligno, vt in lucis Angelum transfigurans sese, cognitis piis animę votis, primum obsecundet, mox inde ad peruersa

ſua deſideria illã alliciat. Simulat etenim ab initio, bonas, ſanctasq. hominis cogitationes ſequi, et fouere: at deinde in occultas fallaciarum ſuarum pedicas, paulatim tractum illaqueat.

QVinta: Sedulò, et accurate excutiendæ ſunt cogitationes noſtræ circa principium, medium, et finem ſuum: quę tria ſi recte ſe habeant, Angeli boni argumentum eſt, cogitationes illas ſuggerentis: ſin autē per diſcurſum mentis aliquid offertur, vel ſequitur, quod ex ſe malum ſit, vel auocet a bono, vel ad minus bonum impellat, quã anima, prius quærendo, ſequi decreuiſſet, vel animam ipſam defatiget, angat, ac perturbet, ſublata quæ prius aderat quiete, pace, et tranquillitate, euidens tunc erit indicium; autorem eſſe cogitationis eiuſmodi, ſpiritum malignum;

vtpote vtilitati et saluti nostræ semper aduersantem.

SExta: Quoties contingit in aliqua suggestione, deprehendi hostem ex cauda sua serpentina; id est fine malo, quem semper nobis insinuare studet; tunc plurimum iuuat reuoluere discursum totum, et notare quid ab initio prætexuerit bonæ cogitationis; et quomodo præcedentem spiritualis gustus suauitatē, et animi serenitatem, sensim amouere, ac venenum suum infundere tentarit: vt per huiusmodi experimentum, cognitæ illius fraudes, facilius deinceps caueantur.

SEptima: Eorū qui promouent in bono salutis animis, se insinuat, vterque spiritus diuerso modo: bonus quidem leniter, placide, ac suauiter; sicut aquæ stilla in spongiam illabens: malus vero duriter, implacide, et vio-

lenter, cum strepitu quodã, sicut imber decidens in petrã: illis autem, qui in dies tendunt in deterius, oppositũ prorsus vsu venit. Cuius sane diuersitatis ratio est, quatenus Angelo vtrilibet similis est, vel dissimilis animæ ipsius dispositio. Si enim, cõtrariam sibi eam alteruter spiritus inuenerit, cum strepitu et pulsu, qui facile aduerti queat, ei se cõiungit; Si conformem vero, tãquam in propriam et apertã domum subit cum quiete.

OCtaua: Quoties sine præuia vlla causa consolatio nobis adest; quamuis ei, tamquam diuinitus immissæ, vt supra dictũ est, nihil fallaciæ subesse possit; debemus tamen attente, ac solicite distinguere, præsens consolationis tempus, a proximo sequente, in quo anima feruet adhuc, et fauoris diuini nuper ac-

cepti sentiit reliquias. Nam posteriore hoc tempore frequẽter accidit, vt vel ex habitu, discursu, et iudicio proprio, vel ex boni aut mali spiritus instinctu aliqua sentiamus vel deliberemus; quæ cum ab ipso Deo, citra medium non emanent, solerti indigent discusione, priusquam recipiant assensum, vel in opus veniant.

REGVLAE NONNVLlæ, *in distribuendis eleemosynis seruandæ.*

PRima: Si quid erogare libeat in homines, genere, vel amicitia coniunctos, erga quos sentitur procliuior affectus: Attendendæ erunt regulæ quattuor; quas ex parte circa electiones commemorauimus. Earum itaque prima hæc est: vt affectus

erga tales meus, recta proueniat ex amore Dei; quem certe amorem debeo sentire in me, vt radicem esse, et causam cuiuscumque meæ affectionis erga cognatos, et amicos omnes; ac operã dare, vt in hoc præsenti negotio, præcipua ea ratio elucescat.

SEcunda: Vt cõsiderem, si quis alter cui parem mecum statũ, seu perfectionis gradum optem, me cõsulat super negotio istiusmodi, quam ego illi erogationis faciendæ, dictaturus sim rationem. Hac igitur, et me vti, par est.

TErtia: Vt cogitem, si mihi vitæ nunc exitus instaret, quid in hac re egisse vellem potissimum. Ita ergo agendum in præsentia decernam.

QVarta: Vt prospiciam similiter, quid mallem in die iudicii a me fuisse super his trans-

actum: id quod et nunc citra dubium præeligam.

QVinta: Vt quoties ad personas, mihi humano aliquo vinculo coniunctas, affectū meū sentio magis inclinari, regulas quattuor prædictas sedulo expēdam, et iuxta eas examinem affectum; nihil de eleemosyna, seu distributione facienda cogitans, donec ab animo, si quid non rectum inest, remouero.

SExta: Quamuis facultates diuino cultui, et vsui ecclesiasti co dicatæ, citra culpam assumi posint distribuendæ ab eo, qui ad hoc ministerium sit vocatus; cum tamen plurimis, in determinanda propriis suis sumptibus iusta portione, soleat de excessu scrupulus incidere; operæpretium est iuxta regulas superiores, vitæ suæ statum recte disponere.

SEptima: Propter rationes dictas, et alias pleraſque, in administrandis iis, quæ ad propriam perſonam, cõditionem, domum, aut familiam pertinẽt: optimum ac ſecuriſsimum eſt vnicuique, distributionis curam ſubeunti, vt ſuæ ſubtrahat commoditati, quantũ poteſt; ac ſeipſum proxime conformet ad exemplar domini noſtri IESV CHRISTI, ſummi Pontificis; quandoquidẽ in tertio etiam Carthaginenſi concilio, in quo interfuit S. Auguſtinus, decretum fuit, ſupellectilem Epiſcopi, vilem, ac pauperem debere eſſe. Hoc idem in quolibet ſtatu, ſeu vitæ genere prouideri conuenit, habita interim ratione perſonarum et ſtatuum ipſorum; ſicut in matrimonio exemplũ præbent S. Ioachimus, et S. Anna, qui diuiſis per annos ſingulos facultatibus ſuis

in tres

in tres partes; pauperibus vnam erogabant, alteram dicabant in templi, et diuini cultus ministerium, et tertiã postremo necessitati suæ reseruabant.

QVAEDAM NOTATV *digna, de scrupulis, quos animæ dæmon iniicit, dignoscendis.*

PRimum: Vulgo scrupulũ appellant, quãdo ex proprio liberi arbitrii motu, et iudicio, aliquid concludimus peccatũ esse, cum peccatum non sit; veluti si quis animaduertens se crucem, ex paleis humi figuratã, in trãsitu calcasse, crimini sibi vertat. Hoc autem non scrupulus proprie, sed iudicium potius erroneum vocari debet.

SEcundum: Scrupulus proprie dicendus est; quoties post cal-

catam crucem eiuſmodi, vel poſt cogitationem, loquelam, aut operationem aliquam, oboritur nobis extrinſecus, peccati admiſſi ſuſpicio. Et quamuis altera ex parte veniat in mentem, nos minime peccaſſe, ambiguitatem tamen quandam, atque animi perturbationem ſentimus, à dæmone videlicet obtruſam.

TErtium: Prior ſcrupuli ſpecies, impropriè ſic dicti, prorſus abhorrenda eſt, vt erroris plena. Poſterior vero, per tempus aliquod (dum præſertim recens eſt vitæ melioris inſtitutio) animam rebus ſpiritualibus vacantem, non parum iuuat, cùm eam mirum in modum purget, atque ab omni peccati ſpecimine abducat; iuxta illud diui Gregorii: Bonarum mentium eſt, ibi culpam agnoſcere, vbi culpa non eſt.

QVartum: callide obseruare solet inimicus, qualisnam sit animæ cuiusuis conscientia; crasior ne, an delicatior. Et si quam inuenit delicatam, multo quoque delicatiorem efficere nititur, et in extremum quendam redigere anxietatis gradum, vt sic misere turbatam, a profectu spirituali tandem deiiciat. Puta si animam nouerit, quæ peccato nulli cõsentiat, mortali, siue veniali, immo ne vmbram quidem (vt sic dicamus) voluntarii pecca ti sustinere queat; tũc, quoniam non potest veram peccati rationem illi obiicere, eo satagit adducere, vt peccatum sibi esse credat, quod reuera non est, cuiusmodi est, de verbo aliquo, vel cogitatiuncula repentina. Crassam e diuerso animam, seu conscientiam, reddere crasiorem studet: vt quæ negligebat prius venia-

lia

lia peccata; mortalia quoque nunc parum curet; ac in dies mĩnus respiciat.

QVintum: Vt anima progredi valeat in via spirituali, ad illius partis oppositum tendat necesse est, in quam inimicus tēdat pertrahere; vt si laxiorem iste conscientiam facere adnititur, faciat illa strictiorem; aut relaxet contra, si dæmon nimiũ velit restringere. Sic enim continget vitatis extremę vtriusque partis periculis, animam ipsam in medio quodam quieto, et securo statu, iugiter manere.

SExta: quotiescumque homini dicere, aut agere aliquid volẽti, quod ab Ecclesiæ vsu, vel maiorum nostrorũ sensu, non dissonat, quodq. tẽdit in Dei gloriã, obuiat extrinsecus suggestio dissuadens, ne dicat, aut agat illud propositum; adducta vel vana

gloriæ, vel mali alterius cuiuſuis, fucata quadam ratione.

Tunc ad Deum eleuanda mēs eſt; ſiq. appareat, ad eius gloriam ſpectare dictum, aut factū eiuſmodi, vel certe contrarium non eſſe, tendendum recta erit, aduerſus talem cogitationē; atque obſtrepenti nobis inimico, reſpondendum cum diuo Bernardo: Nec propter te cœpi, nec propter te finiam.

REGVLAE ALIQVOT *ſeruandæ, vt cum orthodoxa Eccleſia vere ſentiamus.*

PRima: Sublato proprio omni iudicio, tenendus eſt ſemper paratus, promptusq. animus ad obediendū vere Christi ſponſæ, ac ſanctæ Matri noſtræ, quæ eſt orthodoxa, catholica, et Hierarchica Eccleſia.

SEcunda: Laudare conuenit so litam fieri sacerdoti cōfessionem peccatorum, et Eucharistię sacræ sumptionem annuam vt minimum, cum sit laudabilius, octauo quoque die, aut semel saltem in mense quolibet; seruatis interim cōditionibus debitis, Sacramentum ipsum suscipere.

TErtia: Commendare Christi fidelibus, vt frequenter, ac deuote, Missæ sacrum, seu sacrificium audiant. Item cantus Ecclesiasticos, psalmos, et prolixas preces in templis, vel extra templa recitādas, tempora etiā probare, determinata officiis diuinis, et precationibus quibuscumque; vt sunt quas vocamus horas canonicas.

QVarta: Laudare plurimum religionum status; atque cælibatum, seu virginitatem, matrimonio præferre.

QVinta: comprobare vota religiosorum de seruanda castitate, paupertate, obedientiaq. perpetua, cum aliis perfectionis, et subrogationis operibus. Vbi obiter notandum est, quod cum voti ratio ad ea pertineat, quæ ad perfectionem ducunt vitæ Christianæ: de aliis, quæ ab ipsa perfectione potius auertunt, vt de negotiatione, vel matrimonio, votum nunquam emittendum sit.

SExta: Laudare præterea reliquias, venerationem, et inuocationem Sanctorum. Item stationes, peregrinationesq. pias; indulgentias, iubilæa, candelas in templis accendi solitas, et reliqua huiusmodi, pietatis, ac deuotionis nostræ adminicula.

SEptima: Extollere abstinentię, ac ieiuniorũ vsum: vt quadragesimæ, quattuor temporũ,

vigiliarum, ſextæ feriæ, ſabbathi, aliorumque pro deuotione ſuſceptorum. Item ſpontaneas afflictiones ſui, quas pœnitentias dicimus: non internas ſolum: ſed etiam externas.

OCtaua: Laudare inſuper tēplorum extructiones, atque ornamenta: necnō imagines, tanquam propter id quod repræſentant, iure optimo venerandas.

NOna: Confirmare maxime omnia Eccleſiæ præcepta: nec impugnare vllo modo, ſed cōtra impugnātes, quæſitis vndiq. rationibus prompte defendere.

DEcima: Patrum etiam, ſeu ſuperiorum decreta, mandata, traditiones, ritus, et mores ſtudioſe probare. Licèt autem non reperiatur vbique ea, quæ deberet eſſè morum integritas: ſi quis tamen, vel in publica cōcione, vel in populari commer-

cio ipsis obloquitur, generat potius damna et scandala, quam aliquid adferat remedii, aut vtilitatis; cum nihil aliud sequatur, nisi exasperatio, et obtrectatio populi, aduersus Principes, ac pastores suos. Temperãdum est igitur ab isto inuectiuarum genere. Verum tamẽ, sicut damnosum est, primates ipsos absentes, apud populum allatrare, atque proscindere: ita rursus priuatim admonere eos, qui si velint, mederi huic malo possunt, operæpretium videtur fore.

VNdecima: Doctrinam sacram plurimi facere: tum eam, quæ positiua dici solet, tũ quæ scholastica. Sicut enim sanctis Doctoribus antiquis Hieronymo, Augustino, Gregorio, et consimilibus, scopus fuit ad amorem, et cultum Dei amplectendum, animos mouere: ita

peculiare est beato Thomæ, Bonauenturæ, Magistro sententiarum, et aliis recentioribus Theologis, dogmata ad salutem necessaria exactius tradere, atque definire; prout conuenit suis temporibus et posteris, ad errores hæresum confutãdos. Siquidem Doctores huiusmodi, vt sunt tẽpore posteriores, non solũ scripturæ sacræ intelligentia præditi sunt, et veterum autorum iuuantur scriptis; sed etiam, cum influxu diuini luminis conciliorum sanctionibus, decretis, et variis Ecclesiæ sanctæ constitutionibus, ad salutis nostræ subsidiũ, feliciter vtuntur.

DEcima secunda: Culpabilis est, ac vitãda hominum, qui adhuc in terris viuunt, (quantũuis laudabilium) comparatio, cũ Sanctis, et Beatis: dicendo. Iste est doctior Sancto Augustino:

ille est alter S. Fräciscus. Aequalis est Paulo sanctitate; aut aliqua virtute nō est inferior, etc.

Decima tertia: Denique vt ipsi Ecclesiæ catholicæ omnino vnanimes, conformesq. simus, si quid quod oculis nostris apparet album, nigrum illa esse diffinierit, debemus itidē, quod nigrum sit, pronuntiare. Indubitate namque credēdum est, eundem esse Domini nostri IESV CHRISTI, et Ecclesiæ orthodoxæ, sponsæ eius, spiritum, per quem gubernamur, ac dirigimur ad salutē: neque alium esse Deū, qui olim tradidit decalogi præcepta, et qui nunc temporis Ecclesiam Hierarchicam instruit, atque regit.

Decima quarta: Aduertendū quoque est, etiam si plane compertum, definitumq. sit, nemini contingere salutem, nisi

prædestinato: circunspecte tã nẽ super hoc loquendũ esse: ne forte gratiam seu prædestinationẽ Dei, nimis extendentes, liberi arbitrii vires, et operum bonorum merita excludere velle videamur: vel e cõuerso, ne plus æquo hisce tribuẽtes, illis interim derogemus.

DEcima quinta: Similem ob causam, frequens de prædestinatione sermo habendus non est: siq; incidat nonnunquam, ita temperari decet: vt nulla plebi audienti detur occasio erroris, ac dicendi: si de salute mea, vel damnatione iam definitum est, siue male, siue bene agam, aliter euenire non potest: vnde solẽt multi opera bona negligere, et alia subsidia salutis.

DEcima sexta: Accidit etiam non raro, vt ex immodica fidei prædicatione, et laude, ad-

iecta distinctione, aut explicatione nulla, ansam arripiat populus, torpescendi circa bona quælibet opera: quæ fidem præeunt, aut sequuntur, caritatis nexu efformatam.

DEcima septima: Neque itidem, prædicandæ, et inculcandæ gratię Dei vsque adeo insistendum fuerit: vt serpere inde posit auditorum animis lethalis error, negata liberi arbitrii nostri facultate. De gratia ergo ipsa, diffuse quidē loqui fas est, Deo adspirante: sed quatenus in gloriam eius vberiorem redundat: idq. iuxta modum cōuenientem, nostris pręsertim temporibus, tam periculosis: ne et liberi arbitrii vsus, et operum bonorū efficacia tollatur.

DEcima octaua: Quāuis summe laudabile sit, atque vtile, ex dilectione pura inseruire

Deo: nihilominus tamen, valde commendandus est Maiestatis diuinæ timor. Neque porrò is timor solum, quem filialem appellamus; qui pius est, ac sanctus maxime: verùm etiam alter, seruilis dictus. Quippe, qui homini vtilis est admodum, et sæpenumero necessarius, vt a mortali peccato, quando incidere contingit, resurgere prompte studeamus; a quo dum erimus immunes, atque alieni, facilius patebit ascensus ad timorem illum filialem, Deo penitus acceptum, qui nobis, cum ipso Deo vnionem amoris præstat, et conseruat.

LOCA QVAE EX diligenti cum Hispanico autographo collatione adnotata sunt.

A Patrum deputatio, quæ in V. Generali Congregatione pro recognoscẽdo Directorio exercitiorũ instituta fuit, illud in primis proposuit, vt antequam liber exercitiorũ denuo imprimeretur, cum Hispanico autographo, qui Romæ seruatur, diligenter conferretur, non vt noua quædam versio fieret, sed vt loca quædam accommodarentur, quæ in vulgata Latina editione subobscura videbantur. Quod cum R. P. N. fieri mandasset, facta diligenti collatione, compertum est, Latinam editionẽ in paucis ab autographo discrepare. Iis igitur prætermißis, quæ parui momenti esse videbantur, ea

tantũ loca adnotari placuit, in quibus sensus subobscurus censebatur, vel certe clarior hac noua versione reddi poterat. quæ omnia cum essent a R.P.N. *cum patribus aßistẽtibus diligẽter examinata, ne vulgata editio, ob reuerentiam, quæ illi merito debetur, mutari videretur, satius visum est, si in fine exercitiorum loca omnia, quæ sunt annotata, ponerentur, stellulis quibusdam, vel lineis signata, quæ locis, in quibus facta est mutatio, responderent, vt facilius, quæ in postrema hac editione fuerunt accommodata, reperiri a quolibet possent.* Hic *autẽ labor, vt speramus, maiorem quandam lucem afferet iis, qui exercitia tractãt, omnibusq.* Societatis *nostræ hominibus, qui exercitiorũ vsum habere debẽt frequentißimũ, non erit iniucundus.*

Romæ. 25. Iunii. M.D.XCVI.

Mandato R.P.N. Generalis.

Iacobus Dominicus secret.

IN ANNOTATIONI-
bus viginti, quæ sunt in prin-
cipio Exercitiorum.

PAgina 17. linea 1. *Annotatione quarta in fine, vbi dicitur*, Expedit nonnunquã ſuccidi heb domadam. *Senſus erit clarior, ſi legatur*, Contrahi hebdomadam.

Pa. 18. li. vlt. A*nnotatione octaua, vbi dicitur*. In prioribus duabus hebdomadis. L*ege*. Pro prioribus duabus hebdomadis.

Pag. 20. li. 13. *Annotatione decima in fine, vbi habetur*. Atque per exercitia primæ hebdomadę cõprehenditur. *Lege*. Atque exercitiis primæ hebdomadæ reſpondet.

Pa. 25. li. 4. *Annotatione decima ſeptima ita poni debet*. Decima ſeptima. Perutile eſt, vt qui tradit exercitia, quamuis inquirere, ac ſcire non intendat proprias al-

terius cogitationes, et peccata; certior tamen fideliter fiat de variis agitationibus, et cogitationibus, quas varii spiritus immittunt. Perspecto enim maiori, aut minori eius profectu, nonnulla spiritualia exercitia præscribere illi potest præsenti animæ necessitati opportuna.

In Fundamento.

PAg. 33. li. 11. *Vbi dicitur*, (Pro vt libertati arbitrii nostri subiectæ sunt, et non prohibitæ) *clarius ex autographo dicatur*, pro vt libertati arbitrii nostri permissum est, et non prohibitum.

Pag. 33. li. 18. *Circa finem fundamenti, vbi habetur*. Sed consentaneum est ex omnibus ea demũ, quæ ad finem ducunt, eligere, ac desiderare. *Dicatur*. Sed consen-

ta-

taneum est, ex omnibus ea demũ, quæ ad finem, cuius gratia conditi sumus, nos ducunt, eligere, ac desiderare.

In quinto exercitio primæ hebdomadæ.

PA. 62. li. 12. *In primo pũcto.* Et animas igneis quibusdam corporibus, velut ergastulis inclusas. *Dicatur.* Et animas velut igneis quibusdã corporibus tanquam ergastulis inclusas.

In Additionibus.

PAg. 65. li. 8. *In prima additione, vbi dicitur.* Cogitem de hora, qua surgendum mihi erit, et de exercitio faciendo. *Ex autographo dicatur.* Cogitẽ de hora, qua surgendum mihi erit, exercitii faciendi puncta breuiter animo retractans.

In Meditatione secundæ dici in secunda hebdomada.

PAg. 84. li. 7. *In primo puncto.* Inter quos me adesse fingam, tamquam pauperculum, eorum vtcumque necessitatibus, et c. *Addatur ex autographo.* Inter quos me adesse fingam, tamquam pauperculum, et seruulũ indignum, eos spectantem, contemplantem, et eorum necessitatibus cum reuerentia maxima famulantem.

In quinta Contemplatione.

PAg. 87. li. 10. *In tertio puncto.* Dulcedo animæ diuinis donis, et c. *Legatur.* Dulcedo, diuinitatis animæ, eiusq. virtutũ, ac ceterorum omnium iuxta rationem, et c.

In quinque notandis.

PAg. 89. li. 9. *In tertio.* Superaddita circa vesperas vna repetitione, et sensuũ applicatione ante cœnam. Ex *autographo.* Superaddita circa vesperas vna repetitione, et postea sensuum applicatione ante cœnam.

In secunda die.

PAg. 91. lin. 15. Et fuga in Aegyptum. *Additur ex autographo.* Et fuga eiusdem veluti exulantis in Aegyptum.

In præludio post contemplationem tertiæ diei.

PAg. 93. lin. 5. *Quod ibi dicitur de distinctione duplicis status, clarius ita ponetur ex autographo.* Cum supra positum fue-

rit exemplum Christi de vitę genere, quod in mandatorum Dei obseruatione consistit, dum parentibus suis fuisse subditus memoratur, et primus, seu communis status appellatur. Nunc idē ipse Dominus formam videtur exhibere alterius, seu secūdi status perfectionem Euangelicam afferentis, quando videlicet in templum se contulit, et c.

In Meditatione quartæ diei, de tribus hominum claßibus.

PAg. 100. li. 18. *In fine primi præludii.* Sublato vtcūque noxio affectu rerum, vtpote salutis impedimento. *Legatur.* Sublato vtcumque noxio affectu rei partæ; vtpote; et c.

Pa. 101. li. 14. *In prima classe.* Debitaq. adminicula toto vitę tempore non admouet. Ex *au-*

tographo. Debitaq. adminicula vsque ad horam mortis non admouet.

Pag. 102. li. 7. *In tertia*. Ac interim omnia relinquens integra, et c. *vsque ad finem*. *Ita ex autographo verti potest clarius*. Ac interim ita se gerit, vt qui omnia in affectu reliquerit, enitendo scilicet, neque hoc, neque aliud quippiam expetere, nisi quantū diuini obsequii intuitus mouerer; ita vt nō aliam admittat relinquendæ, aut retinēdæ rei acquisitæ causam, præter rationē, ac desideriū, melius Deo domino nostro seruiendi.

Pag. 103. li. 3. *In Notando*. Seruabimus tamen interea, et c. *vsque ad finem*. *In autographo sic habetur*. Atque hoc ipsum optare, petere, et flagitare, spectato solum obsequio, et gloria diuinę ipsius bonitatis.

In ſecundo Notando poſt duodecimam meditationem.

PAg. 115. li. 21. *Secũdo.* Quod inchoanda eſt, et c. *vſque ad finem. Omnis dubitandi ratio tollitur, ſi ita vertatur ex autographo.* Secundo, quod inchoanda eſt electionum diſcuſsio a contemplatione diſceſſus Chriſti ex Nazaret Iordanẽ verſus incluſiue, quæ fit quinto die, vt in ſequentibus declaratur.

In modo ſecundo bene eligendi.

PAg. 116. li. 13. *In ſecunda regula.* Secunda eſt conſiderare, et c. *vſque ad finem. Clarius ita verti poteſt ex autographo.* Secũda eſt conſiderare, ſi quis mihi vir antea ignotus, et numquam plane viſus, cui tamen nihil non perfectionis ineſſe cupiã, occur-

reret dubius ſuper electione huiuſmodi, quidnã ego illi faciendum, et eligendum ad maiorem Dei gloriam, et maiorem animæ illius perfectionẽ eſſem conſulturus: quo animaduerſo, id mihi agendum ducam, quod alteri ſuaderem.

In tertia hebdomada.

PAg. 120. *In titulo primæ contemplationis.* Prima contemplatio fit media nocte., et c. *addatur ex autographo.* Prima contemplatio de CHRISTI domini noſtri profectione a Bethania in Hieruſalem, et de geſtis vſque ad vltimam cœnam incluſiue, fit media nocte, et continet orationem præparatoriam.

Pag. 121. li. 23. *In quarto puncto.* Quartum aduertere quid iã inde, et c. *ita vertendũ ex autographo.* Quartum: Aduertere quid

Christus dominus noster in humanitate patiatur, aut pati appetat, iuxta punctum, quod meditandum suscipitur: vnde incipiã et ipse maximo conatu dolorẽ, tristitiam, et fletum mihi excitare, idemq; curabo in subsequẽtibus punctis.

In prima contemplatione quartæ hebdomadæ.

PAg. 135. li. 15. *In primo præludio.* Sepulto corpore. Ex *autographo habetur.* Corpore ab anima separato; *vox enim illa* (sepulto) *non est, neque cohæret cum aliis.*

Pa. 136. li. 22. *In quarto puncto.* Quomodo Christi diuinitas passionis, et mortis tẽpore abscõdita. *In autographo habetur:* Quomodo Christi diuinitas, quæ passionis tẽpore videbatur abscõdita, et c.

In Contemplatione ad adquirendum amorem.

PAg. 144. lin. 13. *In tertio puncto, post illa verba.* Laborantem quodammodo: *addantur ex autographo.* Vt in cælis, elementis, plantis, frugibus, et animantibus, quatenus dat, et c.

De conuersione Magdalenæ.

PAg. 170. lin. 8. *In autographo nō habetur verba illa.* Siue Maria Magdalena soror Marthæ fuerit, siue alia.

In quinta regula de discretione spirituum.

PAg. 195. lin. 15. *Verba illa.* Quemadmodū enim dū fruitur quis. *vsque ad finem. ita commodius verti possunt ex autographo.*

pho. Quemadmodum enim in consolatione bonus spiritus nos magis regit, ac dirigit, ita in desolatione malus, cuius instigatione, et consiliis nihil rectum decernere possumus.

In septima regula de discretione spirituum.

PAg. 196. li. 16. *Circa medium.* Assistente nobis iugiter præsidio diuino, licet tunc nequaquam sentiatur. *In autographo sic habetur.* Assistente nobis presidio diuino, quod semper manet, licet tunc nequaquam sentiatur.

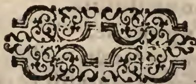
In secunda regula pro distribuendis eleemosynis.

PAg. 208. li. 9. *Secunda.* Vt considerem, et c. *vsque ad finem.*

nem. Hæc regula in autographo sic habetur. Secunda: Vt considerē, si quis alter esset mihi plane igno tus, cui tamen pro hoc ministerio, et ipsius statu omnem perfectionis gradum exoptem, quā ego illum in hac distributione rationem sequi vellem ad maiorem Dei gloriam, et animæ suæ perfectionem, hac ipsa eadē mihi vtendum esse.

(?)

LAVS DEO.

BREVIS INDEX eorum, quæ hoc libro continentur.

Prima hebdomada.

Hebdomada secunda.

terius cogitationes, et peccata; certior tamen fideliter fiat de variis agitationibus, et cogitationibus, quas varii ſpiritus immittunt. Perſpecto enim maiori, aut minori eius profectu, nonnulla ſpiritualia exercitia præſcribere illi poteſt præſenti animæ neceſsitati opportuna.

In Fundamento.

PAg. 33. li. 11. *Vbi dicitur*, (Pro vt libertati arbitrii noſtri ſubiectæ ſunt, et non prohibitæ) *clarius ex autographo dicatur*, pro vt libertati arbitrii noſtri permiſſum eſt, et non prohibitum.

Pag. 33. li. 18. *Circa finem fundamenti, vbi habetur.* Sed conſentaneum eſt ex omnibus ea demũ, quæ ad finem ducunt, eligere, ac deſiderare. *Dicatur.* Sed conſen-

tanetum est, ex omnibus ea demũ, quæ ad finem, cuius gratia conditi sumus, nos ducunt, eligere, ac desiderare.

In quinto exercitio primæ hebdomadæ.

PA. 62. li. 12. *In primo pũcto.* Et animas igneis quibusdam corporibus, velut ergastulis inclusas. *Dicatur.* Et animas velut igneis quibusdã corporibus tanquam ergastulis inclusas.

In Additionibus.

PAg. 65. li. 8. *In prima additione, vbi dicitur.* Cogitem de hora, qua surgendum mihi erit, et de exercitio faciendo. *Ex autographo dicatur.* Cogitẽ de hora, qua surgendum mihi erit, exercitii faciendi puncta breuiter animo retractans.

In Meditatione secundæ dici in secunda hebdomada.

PAg. 84. li. 7. *In primo puncto.* Inter quos me adesse fingam, tamquam pauperculum, eorum vtcumque necessitatibus, et c. *Addatur ex autographo.* Inter quos me adesse fingam, tamquam pauperculum, et seruulũ indignum, eos spectantem, contemplantem, et eorum necessitatibus cum reuerentia maxima famulantem.

In quinta Contemplatione.

PAg. 87. li. 10. *In tertio puncto.* Dulcedo animæ diuinis donis, et c. *Legatur.* Dulcedo, diuinitatis animæ, eiusq. virtutũ, ac ceterorum omnium iuxta rationem, et c.

In quinque notandis.

PAg. 89. li. 9. *In tertio*. Superaddita circa vesperas vna repetitione, et sensuũ applicatione ante cœnam. Ex *autographo*. Superaddita circa vesperas vna repetitione, et postea sensuum applicatione ante cœnam.

In secunda die.

PAg. 91. lin. 15. Et fuga in Aegyptum. *Additur ex autographo*. Et fuga eiusdem veluti exulantis in Aegyptum.

In præludio post contemplationem tertiæ diei.

PAg. 93. lin. 5. *Quod ibi dicitur de distinctione duplicis status, clarius ita ponetur ex autographo*. Cum supra positum fue-

rit exemplum Christi de vitę genere, quod in mandatorum Dei obseruatione consistit, dum parentibus suis fuisse subditus memoratur, et primus, seu communis status appellatur. Nunc idē ipse Dominus formam videtur exhibere alterius, seu secūdi status perfectionem Euangelicam afferentis, quando videlicet in templum se contulit, et c.

In Meditatione quartæ diei, de tribus hominum claßibus.

PAg. 100. li. 18. *In fine primi præludii.* Sublato vtcūque noxio affectu rerum, vtpote salutis impedimento. *Legatur.* Sublato vtcumque noxio affectu rei partæ, vtpote, et c.

Pa. 101. li. 14. *In prima classe.* Debitaq. adminicula toto vitę tempore non admouet. Ex *au-*

tographo. Debitaq. adminicula vsque ad horam mortis non admouet.

Pag. 102. li. 7. *In tertia.* Ac interim omnia relinquens integra, et c. *vsque ad finem. Ita ex autographo verti potest clarius.* Ac interim ita se gerit, vt qui omnia in affectu reliquerit, enitendo scilicet, neque hoc, neque aliud quippiam expetere, nisi quantũ diuini obsequii intuitus mouerent; ita vt nõ aliam admittat relinquendæ, aut retinẽdæ rei acquisitæ causam, præter rationẽ, ac desideriũ, melius Deo domino nostro seruiendi.

Pag. 103. li. 3. *In Notando.* Seruabimus tamen interea, et c. *vsque ad finem. In autographo sic habetur.* Atque hoc ipsum optare, petere, et flagitare, spectato solum obsequio, et gloria diuinę ipsius bonitatis.

reret dubius super electione huiusmodi, quidnã ego illi faciendum, et eligendum ad maiorem Dei gloriam, et maiorem animæ illius perfectionẽ essem consulturus: quo animaduerso, id mihi agendum ducam, quod alteri suaderem.

In tertia hebdomada.

PAg. 120. *In titulo primæ contemplationis.* Prima contemplatio fit media nocte., et c. *addatur ex autographo.* Prima contemplatio de CHRISTI domini nostri profectione a Bethania in Hierusalem, et de gestis vsque ad vltimam cœnam inclusiue, fit media nocte, et continet orationem præparatoriam.

Pag. 121. li. 23. *In quarto puncto.* Quartum aduertere quid iã inde, et c. *ita vertendũ ex autographo.* Quartum: Aduertere quid

Christus dominus noster in humanitate patiatur, aut pati appetat, iuxta punctum, quod meditandum suscipitur: vnde incipiã et ipse maximo conatu dolorẽ, mœstitiam, et fletum mihi excitare, idemq; curabo in subsequẽtibus punctis.

In prima contemplatione quartæ hebdomadæ.

PAg. 135. li. 15. *In primo præludio* Sepulto corpore. *Ex autographo habetur.* Corpore ab anima separato; *vox enim illa* (sepulto) *non est, neque cohæret cum aliis.*

Pa. 136. li. 22. *In quarto puncto.* Quomodo Christi diuinitas passionis, et mortis tẽpore abscõdita. *In autographo habetur.* Quomodo Christi diuinitas (quæ passionis tẽpore videbatur abscõdita, et c

In Contemplatione ad adquirendum amorem.

PAg. 144. lin. 13. *In tertio puncto, post illa verba.* Laborantem quodammodo *addantur ex autographo.* Vt in cælis, elementis, plantis, frugibus, et animantibus, quatenus dat, et c.

De conuersione Magdalenæ.

PAg. 170. lin. 8. *In autographo nō habetur verba illa.* Siue Maria Magdalena soror Marthæ fuerit, siue alia.

In quinta regula de discretione spirituum.

PAg. 195. lin. 15. *Verba illa.* Quemadmodū enim dū fruitur quis. *vsque ad finem. ita commodius verti possunt ex autographo.*

pho. Quemadmodum enim in consolatione bonus spiritus nos magis regit, ac dirigit, ita in desolatione malus, cuius instigatione, et consiliis nihil rectum decernere possumus.

In septima regula de discretione spirituum.

PAg. 196. li. 16. *Circa medium.* Assistente nobis iugiter præsidio diuino, licet tunc nequaquam sentiatur. *In autographo sic habetur.* Assistente nobis presidio diuino, quod semper manet, licet tunc nequaquam sentiatur.

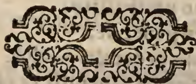
In secunda regula pro distribuendis eleemosynis.

PAg. 208. li. 9. *Secunda.* Vt considerem, et c. *vsque ad finem.*

nem. Hæc regula in autographo sic habetur. Secunda: Vt considerē, si quis alter esset mihi plane ignotus, cui tamen pro hoc ministerio, et ipsius statu omnem perfectionis gradum exoptem, quā ego illum in hac distributione rationem sequi vellem ad maiorem Dei gloriam, et animæ suæ perfectionem, hac ipsa eadē mihi vtendum esse.

(?)

LAVS DEO.

BRE-

BREVIS INDEX

eorum, quæ hoc libro continentur.

tres

Tertia hebdomada.

Quarta hebdomada.

Vitæ D. N. Iesu Christi mysteria.

FINIS.

2

DIRECTORIVM EXERCITIORVM SPIRITVALIVM IGNATII DE LOYOLA.

Cum facultate Superiorum.

VALENTIAE
Apud Philippum Mey
M D XCIX.

Am dudum est cũ R. P. N. Præpositus Generalis Claudius Aquauiua Directorium hoc moliebatur, idq. iusserat cum omni cura et diligentia confici. Nunc igitur cōfectum, accurate etiam recognitum, cum tota Societate communicari mandauit, meque hæc duo insuper addere voluit. Primum, optare se, vt adiuncta hac luce Directorii, eo studiosius incumbant nostri ad fruendum hoc diuinum beneficium, vt certe appellare possumus Exercitia, et non solum ea ipsi in se libentius frequentẽt, sed alios etiam ad ea inducant, et excitent. Alterũ est, quod si alicui ex vsu, atque experientia quidpiam occurrerit, quod vel addi, vel commodius dici posse videatur, id per suos Superiores ad eius Pa-

ternitatem deferant, quo multorum iudiciis cognitis, suprema manus huic operi imponi possit. Nunc enim typis excusum mittitur, ad euitandam operam, et impensam describēdi tot exēplaria, quot necessaria erant. Est autem optandum vt res talis, et tam vtilis quā perfectissime absoluatur. Datum Romæ die v. Aprilis M.D.XCI.

Mandato R. P. N. *Generalis*

Iacobus Ximenez *Secretarius.*

PROOEMIVM

DE DIGNITATE, ET VTILITATE Exercitiorum,

ET DE NECESSITATE DIRECTORII.

INter alia instrumẽta, quæ Deus pro sua bonitate, ac clementia, Societati nostræ, tũ ad propriam, tum ad proximorum salutẽ, perfectionemq. procurandã largiri dignatus est, non postremũ locum habent spiritualia exercitia. Hæc enim sunt spiritualia quædam documenta, quæ vt in huius libri præfatione dicitur, non tam ex libris, quam ex vnctione Spiritus sancti, & ex interna experientia, & vsu, noster in

Christo Pater Ignatius composuit. Haec sunt lumina, quae ei Dominus in ipso primo conuersionis feruore inspirauit, ac deinde in omni progressu eius virtutis, & sanctitatis semper confirmauit. Quemadmodum igitur Dominus Deus ideam totam Societatis nostrae, tum exteriorem, tum etiam quae ad interiorem virtutum formam pertineret, ei tamquam capiti, et fundatori cõmunicauit; ita etiam, cum oratio, et communicatio cum Deo sit tanti momenti, vt magna ex parte religiosa obseruantia, ac spiritualis profectus ex ea pendeat, plurimum referebat habere hanc methodum, & directionem ad orationem faciendam ab eodem Capite nostro, quam nos quoque omnes sequeremur, & prae oculis semper habere conaremur. Atque haec causa est, cur ipse P. N. Ignatius in omni sermone, vt accepimus, & vero praxi

ipsa tantopere nostris commendare solcret vsum horum exercitiorum; ac in Constitutionibus quoque tam crebro eorum mentionem faciat, & præsertim parte quarta, c. 8. §. 5. vbi dicitur, omnes operam dare debere, vt in hoc armorum spiritualium genere tractando, quod tantopere conferre cernitur, ad Dei obseqium dexteritatem habeãt. Extat etiam eius Epistola ad Sacerdotem quendam Mionam nomine, qui Parisiis fuerat eius Confessarius, in quo satis manifeste ostendit, quid ille sentiret de his exercitiis. Monet enim eum, atque etiam instanter rogat, vt ea faciat diligenter; & si fecerit, promittit ei magnam vtilitatem spiritualem, tum in seipso, tum ad alios quamplurimos iuuandos, idque verbis valde grauibus, & significantibus. Idem vero testimonium dederunt alii, & plurimi, et quidem insignes

viri, & doctrina, & virtute, et rerum humanarum experientia, ac praecipue etiam spiritualium peritia, qui cum haec exercitia reipsa experti essent, ita ea probarunt, vt illorum vsu maiorem quam sperare ausi essent, suarum animarum fructum se cōsequutos esse tum verbo, tum scripto libenter praedicarent. Sed prae omnibus est auctoritas Sedis Apostolicae, quae diligenti examine doctorum virorum praemisso, haec Exercitia approbauit, Anno M.D.XLVIII. *vt pietate, & sanctitate plena, (haec enim sunt eius verba) & ad aedificationem, spiritualemq; fidelium profectum valde vtilia. Postremo est etiam ipsa experientia ingentis, ac prope incredibilis vtilitatis, quae ex his exercitiis faciendis subsequi solet. Primum enim plurimi ex nostris, praesertim primis temporibus, hoc modo spiritum vocationis acceperunt,*

vt vere dici poßit, Societatem nostram hoc maxime medio, & initio coaluiſſe, & poſtea incrementum accepiſſe. Deinde plurimi etiam alij relicto mundo alios religioſos ordines ingreßi ſunt, multi iam ingreßi, egregie reformati ſunt, nec ſinguli tantum, ſed ſæpe integra Cœnobia. Complures etiam in ſæculo ipſo cũ ita vitiis addicti eſſent, vt nullo modo, neq. cohortationibus, neque concionibus auelli poſſent, hoc vno ſeſe conuerterunt, & ad meliorem vitã conſtanter ducendam reuocarunt. Denique negari non poteſt, quin valde magnus fructus in omni hominum genere, & ſtatu, & conditione effectus ſit; & vbi eorũ vſus magis viget, ibi etiam multo maior morum reformatio cernitur. Nec debet aliquis mirari, quod tanti effectus conſequantur, & quidem non admodum longo tempore; addo etiã, non adeo magno labore. Nam cum

Dei voluntas sit sanctificatio nostra, vt ait Apostolus, et ideo bonitas illa immensa semper parata sit sua dona effundere super creaturā suā; sine dubio, si ipsamet non poneret impedimentum, sed potius seipsam disponeret, facile, ac breui magnas a Deo gratias consequeretur. Hoc igitur faciunt hæc exercitia, et sane valde efficaciter, vt animam disponant ad hæc dona accipienda. Primū enim remouēt eam ab omni aliarum rerum, ac negotiorū occupatione, et quasi ad solitudinē quandam ducūt, vt & Deus ad eius cor loquatur, et ipsa faciat quod dicitur in Psalm. Vacate, et videte quoniam ego sum Deus. Deinde vero posito statim ante oculos vltimo hominis fine, nē pe æterna beatitudine; ostendūt primum quantum hactenus aberrauerit, et ita peccatorum dolorem, et odium ingenerant: deinde virtutum pulchritudinem aperiunt, et Christi

Demi-

Domini exemplo ad eius imitationẽ accedunt. Denique etiam modum tradunt totius vitæ ex Dei regula, ac voluntate reformandæ, siue status ipse mutandus sit, siue nõ mutandus, verum in melius corrigendus.

CVM *ergo horum exercitiorum tantæ sint vtilitates, tantiq. fructus, facile apparet, quam eorũ vsus nostris omnibus commendatus esse debeat, si præsertim illud addamus, quod cum humilitate cognoscere possumus, & certe etiam debemus; hoc totum quodcumque est, nempe peculiarem hanc instructionem, ac modum meditandi, & peculiaria hæc documenta tam vtilia, tamq. solida, esse præclarum quoddam donum, ac munus a* Deo *datum* Societati *nostræ. Quare cũ id Deus nobis donarit, & ideo donarit, vt vteremur, non est dubium quin hoc ipsum excitare omnes debeat, vt auidius vtamur, nec talem thesaurum*

abscon-

absconditum, & quasi defossum inutiliter teneamus. Verum quam vtilis est hic exercitiorum vsus, quem diximus, tam etiam est necessarium aliquam methodum habere in iis tradendis: tum quia non omnes eandem peritiam, aut dexteritatem habere possunt; tum quia non omnia hoc exercitiorum spiritualium libro cõprehendi potuerant, & ideo sunt in eo aliqua paulo obscuriora, quod ad praxim attinet; tum denique etiam vt seruetur a nostris omnibus vniformitas, & non suo quisque ingenio, & placito exercitia interpretetur, ex qua noui, ac varii subinde modi introducerẽtur. Has igitur ob causas congregatio prima generalis inter alia, quæ necessaria iudicauit ad proximos iuuandos, & nostros operarios dirigendos, hoc etiã constituit tit. 6. decret. 28. vt conficeretur Directorium tradendorum exercitiorum, eiusq. rei curam Ge-

nerali Præposito commendauit. In quo cum aliqui Patres diligenter laborassent, vel pro sua deuotione, vel Superiorum iussu, visum est P. N. Claudio Acquauiuæ, tum hunc eorum laborem, tum etiam quæ nõnulli alii adumbrauerant, quibusdã antiquioribus Patribus in Societate mittere, vt ea viderent, & iudiciũ de iis ferrent, & præterea si quid occurreret, quod addi posset, id scriptis mandarent. Ex quorum omniũ sententiis, ac iudiciis ea quæ ad nostrum propositum accommodatiora visa sunt, in hoc Directorium selecta, & suis locis digesta sunt, ad Dei Domini gloriam, & Societatis nostræ, proximorumq. spiritualem profectum.

* * *

QVOMODO INDVCENDI sint homines ad exercitia.

CAP. I.

Par. 4 cap. 8. lit. E.

DIcitur in nostris Constitutionibus cũ exercitiorũ ratio redditur, non solũ id agi debere, vt aliis satisfiat, sed etiam vt in aliis desiderium excitetur, vt eisdem iuuari velint. Ex quo apparet, oportere hoc esse nostris propositum, vt quotquot possunt ad agẽda exercitia impellant; quoniam cum caritas, et zelus animarum nos mouere debeat, ad desiderãdam, et procurandam earum salutem, et perfectionem; eadem etiã impellere debet ad eam rẽ, que adeo apta, et adeo efficax est ad illud vtrumque in eis operan

dum.

dum. Eſt tamen opus prudentia, vt id diſcrete, et modeſte fiat, nẽpe tempore, et loco conuenienti, ſine moleſtia, aut offenſione, et nominatim cauendo, ne ſuſpicio præbeatur, quod ad religioſum ſtatũ trahere velimus. Hunc autem modum prudentem, et cautum inuitãdi ad exercitia, ſuggeret ſua cuiq. prudentia, et Spiritus ſancti vnctio, quæ vt in aliis, ita in hoc diriget, et iuuabit ſuos operarios. Pater noſter Ignatius ita ſentiebat, et monebat optimũ modum eſſe in confeſsione non importune, atq. ex abrupto, ſed aliqua commoda occaſione, vel e re nata, vel dextre accerſita: aut etiam extra confeſsionem, cum cernitur aliquis nõ adeo contentus ſtatu ſuo, ſiue propter aliquẽ ſcrupulum intrinſecũ, ſiue propter moleſtiam extrinſecam, vt ſi non bene ei ſuccedant nego-

tia, vel si non bene a suis tractetur, vel ob aliã similem causam. Interdum etiam optima est commoditas ex ipsis vitiis, aut lapsibus alicuius, cum præsertim aliquo Dei lumine afflatus ea cognoscit, et dolet, et cupit emẽdationem. Tunc enim sæpe opportunũ est proponere ei hoc quasi remediũ eius infirmitatis. Quæcumque vero occasio accipiatur indicandi sunt magni fructus, qui ex his exercitiis consequi solent, et quies animæ, lumen interius, et cognitio ad bonam gubernationem totius vitæ quocũque in statu. Iuuat etiam proponere aliqua exempla aliquorum, qui ea fecerint cum fructu, ita vt postea valde contenti fuerint, ipsaq. morum mutatione testati sint quantum in eis profecerint; et ad hoc etiam confert indicare consolationes spirituales, et gu-

ſtus, quos habuerunt, nimirum ne labore deterreantur. Verum in his exemplis commemorãdis abſtinendum eſſet ab iis, qui religionem ingreſsi ſunt (vel certe hoc poſtremum tacendum) et ii potius narrandi, qui in melius mutati in ſęculo manſerũt, quoniam facile fieri poteſt, vt quem hortari volumus, idem ſibi timeat, et ideo refugiat exercitia. Immo vero hæc ipſa opinio eripienda eſſet hominibus, vt putẽt ſolis religioſis, aut iis, qui religioſi fieri volunt, cõuenire exercitia. Nam cum omnes egeant gratia Dei, non ſolum religioſi, ſed etiam ſæculares propter pericula in quibus aſsidue viuunt, ideo ipſi quoque debent ea adiumenta quęrere, ex quibus ad hãc gratiam hauriendam quam maxime diſponantur. Notandum eſt tamen ſi loquamur de inte-

gris, et plenis exercitiis eā fuisse P. Ignatii sententiam, vt non omnibus passim darentur, sed selectis tantum, et qui habiles ad maiora viderentur. Quod ita esse aperte videmus ex quadam instructione, quæ conscripta dicitur ipso dictante, quæ sic habet. Nō mihi videtur expedire quēquam hortari ad facienda exercitia, nisi has conditiones, vel saltem precipuas habeat. Primo vt eiusmodi sit, qui sperari possit valde vtilis futurus domui Dei, si ad eius obsequium vocatus fuerit: secundo si nondum habeat eiusmodi talenta iā adquisita artium, ac scientiarum, quæ hoc præseferunt, saltem vt eius ætatis, atque ingenii sit, vt ad ea aliquādo peruenire posse videatur: tertio vt liberum sit ei de se ipso statuere, etiam quoad statū perfectionis amplectendum, si Deo

placeret eum vocare: quarto vt speciem, habitumq. corporis honestum, ac decentē habeat: quinto vt non ita alicui rei sit addictus, vt ab ea difficulter videatur posse dimoueri, et ad eam æqualitatem perduci, quæ requiritur ad hoc negocium animæ cũ Deo recte tractandum. Ac quãto magis quisq. dubius est de vitæ suæ rationibus, et cupidus sciendi quid facere debeat de sua persona, et denique quanto aptior ad Ecclesiam iuuãdam, tanto etiam magis simpliciter loquendo, idoneus erit ad exercitia facienda. Qui vero has conditiones nõ haberent, vel qui matrimonio iuncti fuerint, aut alioquin inhabiles, non debẽt iis tradi exercitia omnia, maxime si alii aptiores ea peterent, vel nostri aliis occupationibus distinerētur. Possent tamen dari eis aliquę meditatio-

nes primæ hebdomadæ, idque ſi fieri poſsit, in ipſis eorum domibus, hortãdo eos, vt in aliqua remotiori domus parte ſe colligãt, vnde non niſi ad Miſſam, et Veſperas egrediantur, aut quando ad meditationes accipiendas veniunt: hisq. addi poterunt, ſi ita videatur, aliqua exercitia, vt triplex modus orandi, et ſimilia. Hæc P. Ignatius, quæ eadem licet paulo breuius habentur etiã in Conſt. p. 7. c. 4. lit. F.

QVOMODO DISPOSITUS eſſe debeat, qui ad exercitia facienda accedit. Cap. 11.

QVi ad exercicia agenda aggreditur, primo eniti debet, vt intelligat quanta ſit res, quam aggreditur, nẽpe quæ non ſolum ad animam pertineat, ſed ita pertineat, vt ſi modo ea dili-

genter præſtet quæ debet, iacturus ſit fundamẽta ſpiritualis ſui profectus, quæ deinde tota eius vita vſui futura ſint. Ex quo intelligat quantam alacritatem, et diligẽtiam, et fortitudinem etiã ad tantum opus, tantumq. negocium afferre debeat. Itaque ſtatuat ipſe ſecum viriliter agere, et omnia impedimenta diuinæ gratiæ reiicere, et omnes animi ſui vires intendere, vt huic gratiæ cooperetur, et ſe ad eam recipiendam quam poterit optime diſponat. Hanc ob cauſam ab omnibus aliis negociis domeſticis prius ſe expediat, vel certe ea aliis interim committat, ac toto tempore omne ſibi amicorum, ac familiarium, immo etiã nunciorum, aut litterarum commercium interdicat. hæc enim mentem implere ſolẽt variis cogitationibus, quę deinde magnopere

distrahunt, et conceptum, si quis est, feruorem restinguũt. Immo vero omnem etiam aliam cogitationem de quauis alia re excludere curet, perinde ac si nullum aliud negocium in hoc mundo haberet. Habeat deinde magnam spem in Domini bonitate, et liberalitate, qui cum etiam errantes requirat, et fugientes sequatur, multo magis qui ad se bono animo accedunt recipiet, et complectetur. Quare confidat in illa infinita clementia, quæ cum sibi illud desiderium dederit, dabit etiam gratiam, ac vires exequẽdi bene, ac fructuose, siquidẽ eius voluntas est sanctificatio nostra. Inter cetera vero ita etiam animo constitutus esse debet, vt libẽter et auide exercitia hæc aggrediatur, non tam, vt spirituali dulcedine fruatur, quam vt Dei volũtatem de se intelligat, suumq.

affe-

affectu a terrenis omnibus auellat, et eum in suo creatore collocet. Illud vero maxime necessarium, vt præter hoc desiderium proficiendi in spiritu sit, etiam bene resignatus in beneplacito Dei, in iis in quibus adhuc liber est, itaque animo paratus sit, vt quicquid a Deo cognouerit faciendū esse, omnino exequi decreuerit. Quare non debet quisquā deliberationem aliquam secū afferre, a qua dimoueri nolit. Deinde nō debet etiam modum ac terminū ipse ponere Dei donis, ita vt vsq. ad quosdam limites se illuminari, ac iuuari velit, non autē amplius. Nam præter quā quod valde indecens est, vt creatura hoc modo agat cū suo creatore, valde etiam sibi ipsi nocet, primū quia seipsum priuat illis maioribus donis, quæ Deus fortasse daturus erat, deinde quia

ista ipsa illiberalitas, et restrictio, et ingratitudo in Deũ meretur, vt ne ea quidem accipiat, quæ vellet accipere. Quare debet potius animi sinum dilatare, vt quam maxime posſit ſeſe cũ Deo coniungere, et quã maxime ab eo ditari, et locupletari theſauris iſtis cæleſtibus deſideret. Atque hæc quidem obſeruanda ſunt ei erga Deũ; erga eum vero qui daturus eſt exercitia, ita ſe gerere debet, vt eũ accipiat vt magiſtrum et ducem huius itineris dubii, et periculoſi, et ideo etiã ſi alioqui prudens ſit, vel doctus, et in rebus agendis exercitatus, tamen pro hoc tẽpore non confidat ſuæ prudentię, vel doctrinę, ſed totum ſeſe committat huic ſuo duci; ac quemadmodum ait Apoſtolus, Stultus fiat, vt ſit ſapiens, illudq. beati Petri monitum exequatur, ſicut modo ge-

niti infantes ſine dolo lac concu piſcite, vt in eo creſcatis in ſalutem. Itaque inſtructorem ſuum ita intueatur, tamquam Dei inſtrumentum ad hoc ſibi miſſum, vt eum dirigat, et perducat per eam viam, quæ ad vitam ducit. Quam ob cauſam cum omni reuerentia, et alacritate, et confidẽtia excipere debebit, quæ ei proponet. Præterea nihil eũ celet, nihil diſsimulet, ſed ſincere totũ cor ſuum ei patefaciat, et cãdide referat quomodo ſingulæ meditationes ſucceſſerint; quas in eis, vel extra eas reliquo tẽpore cõſolationes, deſolationes, lumina, vel bona deſideria ſenſerit. Deniq. obediat ei in omnibus perfecte, neque alias meditationes, aut alium ordinem teneat, quam ille præſcripſerit, idemq. in pœnitentiis, et corporis caſtigationibus; et in ſumma hoc ſibi per-

ſuadeat, quo diligentius, et exactius illius ductum ſequetur, eo aptiorem fore ad Dei gratiã largius accipiendam; quia illa humilitas, et illa ſimplicitas valde Deo placet, et cũ talibus eſt eius ſermocinatio. Hæc igitur neceſſaria quidẽ ſunt, vt plenior fructus eliciatur. Sed tamen ſi is, qui tradit exercitia timeret, ne ſi omnia proponat exercitanti, fortaſſe eum deterrerent, ac retraherent, melius eſſet, vel aliqua tantũ horum proponere ab initio, vel nõ admodũ exaggerare, ſed ſi poſtea cum guſtu ſpirituali eum affici viderit, magisq. capacẽ ad hæc portanda, tunc eum paulatim excitare ad exercitia peragenda cum omni perfectione.

Sunt etiam alia, de quibus monendus eſt qui facit exercitia, ſed quia hæc continentur in annotationibus, vel regulis ſcriptis in

libro Exercitiorum, nõ est quod hic repetantur. Hoc tamen de iis addendum, debere eum omnem diligentiam ponere in eis obser uãdis; quoniam quo diligentior in hoc fuerit, eò citius, et vberius inueniet fructum spiritualem, qui quæritur.

Illud etiam in particulari attingi potest, non debere eum legere nisi scripta, quæ ei traduntur, nec libros habere in cubiculo, vt occasio legẽdi præcidatur, præter Breuiarium, si Sacerdos sit, aut officiũ B. Virginis: si tamen instructori videbitur, posset in prima hebdomada legere librũ Gersonis de imitatione Christi: in secunda aliquid ex Euangeliis, et Sanctorum vita, vt dicitur in annotationibus post primam meditationem secũdæ hebdomadæ. Sed has vitas Sanctorũ oporteret esse selectas, et valde accõ-

modatas ei, qui facit exercitia, vt si esset vxoratus, oporteret ei tradere vitam alicuius, qui sanctè vixisset in sæculo, similiter in religiosis, et in aliis similibus. Quare is labor, et diligentia esse deberet instructoris in idoneis seligẽdis. Porrò in Euangeliis non debet legere nisi illud mysterium, quod eadem hora, vel die est meditaturus, vt habetur in primo notab. post quintam contempl. 2 hebdomadæ. Tamen si post factam meditationem tædio affici videretur, ac potius tempus perdere; posset etiam, vt dictum est, addi aliquis alius liber, vt prima hebdomada, Dionysius Carthusianus de quattuor nouissimis, Confessiones sancti Augustini, aut similes; hoc aduertendo, vt non solum boni, et vtiles sint, verum etiam apti, et opportuni ad gignendum illum affectum, qui

eo tempore in exercitiis quæritur, vt contritionem, vel timorē, vel Dei amorem. Quin etiā monendus est, et docendus vt ipsam lectionem dirigat ad meditationem, nimirum nō legendo cursim auiditate sciendi, et videndi noua, sed immorando, et perpendendo accurate ea quæ legit, et intrādo in eosdē affectus. Quod de legendo dicitur, idem de scribendo dicendum. Nihil enim aliud scribi debet præter ea quæ pertinent ad orationem, nempe puncta aliqua quæ Dominus cōmunicauerit in meditatione, vel etiam extra meditationem, quæ tamen breuissime notanda sunt, non diffuse per modum sermonis. Hæc autem puncta possunt esse duplicis generis, vel practica quæ pertinent ad agendum, vt sunt desideria quædam, aut firmæ deliberationes facien-

di aliquid, vel quæ pertinent ad cognoſcendum, vt ſunt quædam veritates, aut lumina circa aliquam materiam, vt alicuius virtutis, verbi gratia humilitatis, cõtemptus mundi, patientiæ, et c. vel etiam in aliqua materia meditationis, vt incarnationis, vel paſsionis domini, et ſimilia eiuſmodi, præſertim quæ ſint quaſi axiomata quædã, et viã aperiant ad bene percipiendas, et meditãdas illas materias. Sed illud cauẽdum, ne, vel legendi, vel ſcribendi dulcedine ita ſe quiſpiam diſtineri ſinat, vt tempus eripiatur meditationi, aut etiam præparationi ad meditationem: Semper enim aliquãto ante meditationẽ debet omnia relinquere, et omnino ſuã cogitationẽ conuertere ad puncta illius exercitii, quod iam inſtat. Addo etiam, cauendũ hoc quoque, ne nimis legendo,

aut scribendo defatigetur animus, et quasi vires ejus exhauriãtur, oportet enim saluam semper relinqui meditationem, et cetera omnia huic vni seruire.

Qui exercitia exactè facere volunt, viresq. idoneas habent, iis quinque horæ meditandi quotidie præscribi solent: prima circa mediam noctem, quod tempus propter quietem, ac profundum silentium valde aptũ est meditationi: secunda sub aurorã: tertia paulo ante prandiũ: quarta post meridiem: quinta sub vesperam. et post vniuscuiusq. horæ meditationem quadrans etiã ad examen præcedentis meditationis. Cum aliis, qui debilioris sunt valetudinis, vel tam exactum modũ seruare non possunt, dispensari poterit de hora mediæ noctis, ita vt quattuor horæ maneant, aut etiã pauciores, si instructor ita

expe-

expedire iudicauerit. Vt vero plures sint quam quinque, raro continget, vt expediat. Nam cũ nimis continuantur hæc exercitia mentis, ita retundi solet, vt obtusior etiam reddatur intellectus, et voluntas minus efficax.

DE LOCO EXERCITIIS *idoneo, & de quibusdam particularibus.* Cap. III.

LOcus ad facienda exercitia nõ est dubium, quin debeat esse remotus ab hominum concursu, et aspectu etiam maxime familiarium. Ita enim monẽt P. N. Ignatius annot. vltima, vbi etiam tres eius rei commemorat vtilitates. Quare si exercitãs alibi, tam cõmode, et tam fructuose non potest, et Superiori ita videatur, poterit excipi domi nostrę, sed in aliquo cubiculo, quod

sit quam maxime separatum ab aliis cubiculis, et officinis domesticis, vt quã minime videat, vel audiat quæ a nostris fiunt. Quod vero ad expensas attinet, cum ille in domum nostram venerit, cõsulatur Superior: ad cuius prudentiã pertinebit ita omnia moderari, vt si ille aliquid obtulerit pro victu, neque occasine domus non grauãdæ minuatur fructus, ac numerus eorũ, qui exercitia facere possunt, neque contra aliquid fiat quod sordidum videatur, et auaritiæ speciẽ præseferat.

In hoc loco præter instructorem debet etiam esse qui ei inseruiat, et necessaria ad victum deferat. Hunc autem oportet esse fidelem, discretum, taciturnum, quiq; sua modestia, et humilitatis, ac deuotionis exemplo ædificet. Nihil autem loquetur, nisi

de iis,

de iis quæ ad victum, aut cubiculum, et ministeriū suum pertineāt, idq. paucissimis, omnia semper ad instructorem reiiciendo, quem etiā de singulis certiorem faciet, nec rem vllam ei deferet, etiā postulatus, nisi illo cōsulto.

Componet lectum, et cubiculum verret opportuno tempore, quod fere erit tempore missæ. Cetera etiam quæ opus erit, mūda, et apta afferet, præseferendo semper magnam caritatem, et diligentiam: atque inter alia meminerit etiā pro ipso orare quotidie. Aliquando etiā profuit huic ministerio eum deputare, qui notus, aut familiaris esset exercitāti, idq. iuuat non solum ad cōsolationem quandam ipsius, sed etiam ad profectum spiritualem, quoniam aliqui interdum confidentius se aperiunt amicis huiusmodi, quam ipsi instructori,

li eum nunquā antea norant. Sed hoc totū pendere debet ex iudicio eius qui tradit exercitia, vt videat quatenus hic progredi debeat, quid loqui, et quomodo. Debet enim vti eo tamquam instrumento suo iuxta id quod intelliget cōuenire ad maiorem vtilitatē exercitantis. Quod ad victum attinet, quærendū est ab eo quid sibi parari velit, idq. ei afferendum, quod ille petierit.

Præter hunc qui ei ministrat vt plurimum non debet ab aliis visitari. Nā de sæcularibus quidem nulla est dubitatio, nisi aliqua necessitas vrgeret. Ex nostris autē aliquis mitti posset, cū vel qui facit exercitia, id peteret ab instructore, vel instructore etiā illo non petente ita iudicaret ad eius cōsolationem vel profectū. Quicumq. autem eat, cauere debet, vt nullus nisi vtilis sermo

habeatur, ac de rebus ſpiritualibus, nulla tamen ſignificatione quod eum ad hunc, vel illum vitæ ſtatum impellere velit, præſertim vero ad Societatem. Nã preterquam quod vocatio debet eſſe libera et a Deo venire, ipſi etiam qui in hac deliberatione verſantur, ſi id intelligant, aut ſuſpicentur, eo magis retrahi ſolent: et contra, vt experientia ſæpe oſtendit, eo magis incitari, cũ in noſtris nullam talem cupiditatem animaduertunt.

QVALIS ESSE, ET *quid facere debeat qui exercitia tradit.* Cap. IV.

Qvod ad illud attinet, qui exercitia traditurus eſt, illud primum a P. N. Ignatio 4. p. c. 8. §. 5 præcipitur, vt prius ea in ſeipſo ſit expertus, vt ratio-

tionem eorum reddere posſit, et dexteritatem in iis tradendis habere. Quod vt facilius aſſequatur (vt ibidem dicitur in declaratione) prius quibuſdam tradere deberet, in quibus minor eſſet iactura, ſi quid erretur, vt verbi gratia, iunioribus, aut iis, qui nõ ingreſſuri ſunt electionem de vitæ ſtatu. Deinde etiam proderit conferre ſuum modum procedẽdi cum aliquo magis exercitato, bene adnotando quid magis, vel minus conuenire deprehẽderit. Itaq. hoc primum et præcipuũ eſſe debet, vt ſit bene verſatus in rebus ſpiritualibus, et nominatim in his exercitiis. Præterea ſit prudens, et diſcretus, parcus, et moderatus, cõſideratus in ſermone. Sit etiam ſuauis potius, quam auſterus, maxime cum iis, qui tentationes, vel etiam deſolationes, aut ariditates, et tædia

pa-

patiuntur, quos consolari, animare, et erigere debet opportunis consiliis, et precibus tũ suis, tum aliorum. Expedit etiam vt gratus ei sit, qui facit exercitia, quoniam hoc modo magis ei cõfidet, seq. magis aperiet.

Porrò in agẽdo cum ipso meminerit autoritatem quandam semper retinere, seruata quadã maturitate, et grauitate, eoque etiam magis, quo is qui in exercitiis versatur, maior ipso fuerit. Hoc enim valde expedit ad eius spiritualem profectum, vt locũ et personã magistri, vt vere est, tueatur. Et si hæc autoritas temperata esse debet humilitate religiosa, quæ eluceat in omnibus eius dictis, et factis; ita vt ne vestigiũ quidẽ vllius vanitatis conspiciatur; sed in hoc Christum imitari debet, qui cum forma esset omnis modestiæ, tamẽ sicut scri-

ptum est, loquebatur tamquã potestatem habens. Itaq. cum omni libertate officium suum exequi debebit, tum docendo, tum monendo, tum dirigendo, vbi quippiam curuũ, aut distortũ esse viderit. Caueat cum bonum aliquẽ effectũ viderit in iis qui se exercent, quicquã suæ industriæ, aut peritiæ tribuere, cum hi omnes effectus gratiæ sint a solo Deo, et consilia extrinsecus adhibita, præterquã quod si bona sunt, ab eodẽ Deo sunt, tantã vim habeãt, et tantũ operentur, quantũ concurrit, et cooperatur Deus. Ex altera tamen parte multũ cõfidat in Dño, et ab eo speret certũ auxilium tum sibi, tum ei qui facit exercitia. Illud autẽ valde obseruandum, vt nihil de suo apponat, sed cum eiusmodi consilia debeãt ex diuina inspiratione suscipi, caueat ne indiscreto zelo

conetur aliquid ei suadere, sed sinat Deũ de sua creatura dispo-nere iuxta placitũ bonitatis suę. Quod vt melius, et facilius in o-pere præstet, seruet se in animo plane indifferentem, et in nihil aliud eius voluntas feratur, nisi vt sanctissimum Dei beneplaci-tum in anima illa plene, et per-fecte compleatur, et ipse tantum in eo laboret, vt qui se exercet, id inuestigare sciat, et sciat se a dæmonis deceptionibus expedi-re, quibus homines retardare so-let.

Curet etiam perspectum ha-bere eum qui facit exercitia non tantum quoad statum, et condi-tionẽ, si nobilis sit, vel plebeius, doctus, vel indoctus, et c. sed etiã quoad peculiares quasdam par-tes, vt si simplex, vel prudens sit, si prouectus in rebus spirituali-bus, an adhuc rudis, ac nouus, si

intelligens, et capax, an vero hebetior, et tardior. Nam cum diuersis diuerso modo agendū est, vt rudioribus sunt res explicatius proponendæ, aliis autē breuius, et c. Illud autem in primis necessarium, vt qui exercitia traditurus est, totum librum exercitiorum perlegerit, eumque præ manibus habeat, et præsertim annotationes et regulas. Neque sufficit cursim ea videre, sed omnia accurate, immo singulas pene voces expendere oportet: quoniam quędam sunt in iis breuissime dicta, quæ magnum pondus habent, et ignorata, aut prætérita damnum afferunt. Itaque tum antea accurate ea vidisse oportebit, tum vero in dandis exercitiis relegenda erunt accuratius, præsertim quæ pertinēt ad illud tempus, in quo tum versatur exercitans. Iuuabit etiam vt

singula exercitia, antequã ea tradat, aliquantulum ipse meditetur, si fieri poterit, vt melius imprimat alteri. Cœptis exercitiis sit diligens in visitando suis temporibus exercitante. Videtur autem expedire, vt quotidie semel eum adeat, neque tamen sæpius, nisi aliqua occurreret necessitas, idque prima præsertim hebdomada, in qua talis necessitas facilius contingere potest. Immo cum aliquibus hominibus grauibus, et bene introductis in spiritu, et deuotione, posset etiam aliquãdo esse vtilius vt aliquis dies omitteretur. De tempore autem eum visitandi, videat ipse quod sit commodius et aptius. Ex natura quidem sua videtur matutinum, quia tunc animus est magis dispositus ad res percipiendas et penetrandas. Quamquam sub vesperã solet esse maior ne-

cessitas, quia tunc interdum ma gis crescunt tentationes, et desolationes, quia animus est minus aptus ad contemplādum, et ideo interdum incidit in morositatē quandam, et magis est expositus tentationibus. Videat etiam instructor, an aliquando ex peculiari causa expediat, vt statim a prandio, vel a cœna ipse, vel aliquis alius maturus, et discretus ab eo designandus, cum exercitante maneat ad honestam recreationem. Igitur quodcumq. tempus elegerit ad eum inuisen dum, cum ad ipsum venerit, interrogabit quomodo se habuerit ab ea hora, qua illum postremo vidit, et præsertim in meditatione; nimirum quem modum tenuit in meditando, quos mētis discursus, quas volūtatis motiones habuerit, quas consolationes senserit, et in quibus punctis.

Si bene procedit, et consolationibus abũdat; non valde laudare oportet, ne sibi complaceat; sed primum doceat quomodo solidum fructum ex illis cõsolationibus elicere debeat. Nam si nihil aliud fiat, abeunte illo suaui sensu, qui fere non diu durare solet, nullus fructus remaneret. Quare instruendus est, vt eas cõsolationes dirigat ad morum emendationem, vitæq. totius institutionem, quia vt scriptũ est, non auditores legis, sed factores iustificantur. Atque hic etiã monendus est, vt breuiter in scripto ponat notabiliores consolationes, et lumina; quoniam proderunt multum alio tempore, cum ea nõ habebit. Deinde vero præparet illũ ad tempus desolationis, et ariditatis, quæ solent frequenter contingere, ne deinde cum contigerit, imparatus sit.

Atque hoc tempore cum res bene succedit, nõ oportet diu cum ipso remanere, sed sinendum vt creator cum creatura sua, et hæc vicissim cum illo transigat, nisi necessarium videretur ad eum, vel dirigendũ, vel etiam recreandum, si nimis absorptus, esset cogitationibus illis.

Contra vero si exercitans aridus sit, et desolatus, aut distractus in meditando, percunctari debet, quomodo se gesserit in meditatione, et nominatim quomodo obseruarit additiones, et si in aliqua remissum inuenerit, moneat, et instruat. Aperiat etiã ei viam ad meditationem, attingendo, et quasi indicãdo aliquos conceptus, quos deinde ipse cogitatione prosequatur. Hortetur ad patientiam, et longanimitatẽ, ne se obrui sinat tædio, ac propter molestiam, et laborem auer

tatur ab oratione, quia si fortiter cum spe, ac fiducia perseueret pulsare ad ostium misericordiæ diuinæ, nõ poterit non aperire, iuxta illud; Si moram fecerit, expecta eum, quia veniet, et non tardabit. Moneat etiã optimum remedium consequendi a Deo deuotionem esse, vt humilietur sub potenti manu Dei, et se subiiciat, ac resignet eius diuinæ voluntati, sæpe enim illa displicentia et amaritudo non tam venit ex feruore, quam ex tacita quadam superbia quâ homo cõfidit in sua diligentia, vel quia in eo etiam vellet excellere, aut ex amore proprio qui amat consolationẽ. Quare hoc omnino obseruandum est, vt cum fecerit quod in se est, cetera permittat diuinæ voluntati, et caritati, et confidat, quod illa ipsa ariditas ideo permittitur a Deo, quia sibi

sic expedit. Et hic ipse affectus humilitatis, et subiectionis erga Deum sæpe magis efficax est, vt concedat gratiam bene orandi. In primis autem caueat instructor, ne vnquam det ei occasionem suspicandi, quod minus bonam opinionem de se habeat, etiam si non ita se bene gesserit, sed ostendat illi semper se bene sperare, et sua spe etiam illi animũ, ac spem addat. In proponendis punctis meditationum non oportebit ea valde exaggerare, aut etiã ita enucleare, vt qui meditatur, ipse nihil noui per se inuenire posit, aut certe ægre. Experientia enim docet, magis omnes delectari, et moueri etiã iis, quæ per se inueniunt, et ideo satis erit quasi digito indicare venã, quam deinde sibi quisque effodiat. Si tamen essent aliqui parum capaces, iis possent paulo

magis declarari. Ipsæ autem meditationes dari solent in scriptis, ne fatigetur memoria exercitantis; quod solet impedire deuotionem, cum vires omnes sint integræ reseruādæ intellectui, et voluntati.

Denique inter alia quæ instructor attendere debet, est etiam illud, ne exercitās caput lædat nimia attentione orandi. Est enim magnum huius periculum, tum tempore desolationis, quo anima magis conniti solet, quasi aduerso flumine, tum etiam consolationis, cū se totam dat propitiis ventis. Quare nō sufficit monere de moderatione seruanda; nā cum ii qui exercitia faciunt, vt plurimum sint rudes, et noui in meditando, non ita possunt cognoscere, quid sibi nociturum est: sed oportet interrogare quē modum seruent in eleuanda mente

in Deum, et in ea retinenda in Deo, et nominatim in compositione loci, ac si appareat eos sibi vim facere, docendi sunt de modo, ac ratione cogitãdi suauiter de diuinis: primo quia alioquin durari non potest, et impeditur meditatio: deinde etiam quia solidus fructus consistit in cognitione illarum veritatum, et volũtatis motione; quę procedunt ex lumine intimo: nõ autem in hac attentione violẽta, aut in coactitiis illis lacrymis, quas merito irridet Cassianus. Postremo quia hoc negocium orationis etiam si nostram quoque cooperationem exigat, maiori tamen ex parte pendet a Deo, et est donum Dei. Quare ad hoc potius se anima disponere debet per humilitatẽ, et puritatem, quam confidere in sua præparatione, et industria.

Reliqua quæ in vniuersum

monendus esset instructor, fere continentur in libro Exercitiorum, partim in meditationibus ipsis, partim in annotationibus, partim etiam in regulis illis discernendi spiritus, quæ sunt valde vtiles, et quasi lucem præferunt in omni hoc itinere spirituali, tum prima hebdomada, tũ omnibus sequẽtibus. Et ideo iterum repetendum quod supra attigimus, debere hunc librum admodũ familiarem esse instructori, eiusq. memoriam renouandã eo tempore, quo exercitia tradũtur, quia quoties eum leget, toties nouum lumen, et intelligentiam hauriet. In quo etiã admonendus est, etiam si ex vna parte omnem eius ordinem, ac methodum, et particularia documenta exacte seruare debeat, et quo exactius seruabit, eo magis cõcurret Dominus, tamen ex altera

parte multa permitti eius prudẽtiæ, pro varietate, vel personarũ quæ faciunt exercitia, vel spirituum, quibus agitantur, vt vel ista exercitia moderari, vel etiã aliqua alia pręsenti earũ necessitati opportuna præscribere possit, vt aperte dicitur Annot. 17. et 18. ex primis, et alibi.

DE VARIIS HOMINVM *generibus, quibus dari possunt exercitia.* Cap. V.

QVibus exercitia dari possũt in vniuersum in duas classes diuidi posse videntur. Alii enim sunt, qui omnes illas condiciones habẽt, quas cap. primo diximus requiri, vt integra exercitia peragãt, et de his nihil hic in particulari dicendum est: ad eos enim pertinent omnia quæ toto hoc directorio dicentur, ma-

xime ſi de totius vitæ ſtatu deliberare velint. Alii igitur ſunt, quibus non ſunt tradenda plena exercitia, vel quia iam in ſtatu ſunt, vt matrimonio vincti, et alii quibus ob alias cauſas non expedit dari electionem, vel quia propter negocia publica, aliaſve occupationes tempus, aut locum non habẽt, vt ſunt Magiſtratus, et quidam aliquãdo nobiles, aut patresfamilias, et ſimiles; vel quia non aliam vtilitatem quærunt ex exercitiis, quam vt generalem cõfeſsionem faciant, et ad reliquam vitam bene dirigẽdam inſtruantur; vel quia non admodum capaces ſunt, vt ſunt rudes, et illiterati, qui tamen iuuandi ſunt iuxta eorum captum.

Igitur quod attinet ad religioſos (nõ agimus hic de noſtris, quia de his ſeparatim agemus capite ſequenti) ſi antea nullum

men-

mentalis orationis vsum habuerunt, eadem est ratio, quod ad eos instruendos attinet, quæ alterius cuiusuis sæcularis, maxime si antea laxiorem, et liberiorem vitam duxissent. Tunc enim diligenter exercendi essent prima hebdomada, vt habeant cognitionem, et contritionem suorum peccatorum, tum quæ in sęculo, tum quę in religione commisissent, quia hoc est fundamētum ad reformationem, et correctionem totius vitæ. Si vero antea etiam dediti fuissent orationi mentali, et deuotioni, tūc prima hebdomada breuius percurri poterit, vt diligentius immorētur in meditatione vitæ Christi. Illud vero in prima hebdomada, et deinceps præcipue curandum erit, vt in sua vocatione confirmentur, et sibi persuadeant hanc viam sibi cōstitutam

esse ad beatitudinem consequendam, vt regulas sui ordinis plurimi faciant, et eas quam diligẽtissime obseruent, et ad suum institutum quam maxime afficiantur, vt causas intelligant, quare adhuc minus profecerint, et ad hũc finem meditationes, et examina dirigãt, quod ab initio explicandum erit, et deinde semper continuãdum. Deniq. etiam vt zelum concipiant iuuãdi alios, siue proximos iuxta suũ institutum, siue etiam fratres eiusdem instituti, et exemplo, et opere. Electio status non est eis danda, sed tamẽ iuuabit tradere regulas, et instructiones eius, vt possint deinde alios iuuare, vel etiam de rebus occurrẽtibus deliberare eodem modo quo infra dicetur de hominibus Societatis. Quin etiã finitis exercitiis posset eis communicari liber, si ipsi

cupe-

caperent, et eo bene vsuri viderentur, et denique doceri etiam possent de modo tradendi aliis exercitia. Cęterum sciant nostri vix fructuosius operā poni posse quam cum religiosis, quoniam non in ipsis tantum fructus ille residet, sed ordinarie manat ad alios, primū quidem ad eorū fratres, qui ipsorū exemplo iuuari possunt, deinde etiam ad sæculares quorum animas illi tractant. Et ideo licet omnibus religiosis vtilia semper sint exercitia, tamen iis maxime a quibus, vel ratione officii, vel alterius eiusmodi causę vtilitas in alios deriuari potest, vt sunt Magistri nouitiorū, Superiores, Baccalaurei, Cōcionatores, et alii eiusmodi. Quo fiet sæpe, vt vno reformato alii multi reformentur: idq. commodius est quā vt nos ipsi id per nos præstemus, ne videamur velle

esse aliarum religionum reformatores; quod solet esse odiosum.

Si sint coniugati, aut patresfamilias, dirigenda erunt exercitia ad eum finẽ, vt iuxta diuina pręcepta familiam regant, liberos, et seruos instruant: prӕterea, vt reditibus, et facultatibus iuste, ac pie, et sobrie vtantur, et eleemosynas faciant pro viribus suis; neque excedant in sumptibus, aliaq. similia, de quibus agitur in libro Exercitiorum, in fine secũdӕ hebdomadӕ. Hi autem effectus, quos diximus plerumq. solent in anima consequi ex meditationibus ipsis, quamquam alterius materiӕ: quoniam cum vere timor, vel amor Dei ingeneratus fuerit, facile etiam reliqua vita tota reformatur. Sed tamen si instructori videretur propriã aliquam directionẽ de his dare,

vel extra orationem, vel in ipsa oratione per aliquam meditationem, posset etiam hoc fieri, quod idem intelligimus de aliis quoq. hominum generibus, de quibus statim dicemus.

Si sint Ecclesiastici, ita erunt instituendi in exercitiis, vt cognoscant quantam virtutē exigat ille status, eamq. acquirere cupiant, et doleant, si non hactenus habuerint. Quare ita dirigendi sunt, vt vitia, et prauos affectus exuere decernant, et contrariis se virtutibus ornare, quæ Ecclesiastico homini necessaria sunt, vt semper meminerint se diuino cultui, et Ecclesiæ ministerio di catos, et consecratos esse: ideoq. munus suum implere satagant, vt etiam beneficiorum prouentus recte dispensare, et in eos vsus, quos oportet, erogare studeant; denique vt etiam zelum

Dei habeant, et pro animarum salute iuxta vires, et talentum, et officium, elaborent.

Si sint Magnates, aut Magistratum aliquem gerant, iis quoque debebunt sua præcepta, et documenta tradi, vt iustitiã administrent, vt auaritiã, et superbiam fugiant, vt pauperes subleuent, vt se Dei ministros in illo opere esse sentiãt, vt semper Dei timorem atque honorem omnibus rebus preponant, et alia quę instructor sua prudentia per se videre poterit, et ad ea dirigere eum quę instruit. Quod si eiusmodi homines propter publica negocia quæ gerunt, vel ob alias honestas causas non poterunt omnino vacare exercitiis, oportebit accipere, quod possunt, vt scilicet aliquas saltem horas quotidie meditationi tribuant. Et tũc etiam poterunt manere in domo

ſua, ita vt inſtructor adeat ad ip ſos ſuis temporibus; quod aliquando melius eſſe poſſet, quam vt ipſi domum noſtram veniant ad inſtructorem, præſertim cum ſunt perſonæ illuſtriores; quia ſic facilius res celatur. Illud tamen longe vtilius, ſi poſſent in aliquod prædium, aut cœnobiū ſecedere, vt fecit P. N. Ignatius in monte Caſsinate. In ipſis autem exercitiis ita procedendum erit, vt res, ac tempus poſtulabit. Nam ſi minus temporis ſpatium quotidie impendant meditationi, eo magis proroganda erit prima hebdomada, et confeſſio generalis, et reliqua. Si vero plures horas meditando inſumant, poterunt iſta omnia celerius expediri, vt magis, vel minus accedatur ad conſuetam formam exercitiorum. His autē electiones nō ſunt dandæ, niſi forte

deliberare vellent de officio, vel dignitate aliqua suscipienda, vel deponēda, aut etiam de vitæ statu ii quibus integrum est: Monendi autem sunt, vt saltem horis illis, quibus meditationi vacant, ab omnibus aliarum rerum cogitationibus se expediãt, quantum fieri potest.

Si sint rudes, et illiterati, non erit multum temporis cum eis insumendum, nec tradenda sunt eis integra exercitia, sed seruandus est modus qui indicatur in annot. 18. ex viginti. Ad hoc autem caput pertinent etiam feminæ, quarum aliquæ interdū expetunt exercitia, atque ideo cum iis idē modus seruari debet, qui cum rudibus, nisi esset aliqua tã bono iudicio, et ita capax rerum spiritualium, tantumq. ocii domi haberet, vt exactè omnia, aut maiorem partem facere posset,

tunc enim nihil impediret etiam hæc fieri; sed cum vtroque genere illud obseruari debere, quod prudentiæ est, vt ipsæ in Ecclesiam nostram veniant ad accipiē das meditationes, et ita caute procedatur, ne vlla suspicio, aut scādalum sequatur. Quam etiam ob causam fortasse expediet, vt non dentur meditationes in scriptis, sed voce, ne homines existiment aliquas esse epistolas. Quod si scripto vtendum erit, fiat omnino discrete.

DE MODO TRADENDI *nostris exercitia. Cap.* VI.

QVod ad nostros attinet, primum quidem iis, qui Societatem ingrediuntur, omnino debent dari exercitia omnia integra, et iuxta formam in libro præscriptam. Cum enim hoc sit

vnum ex experimentis, quod N. P. Ignatius requirit; requiritur etiam, vt fiant plane, vt iacent, excepta tamen electione. Præterea in progressu temporis cũ contigerit, vt se colligant ad facienda exercitia, debebunt hæc ipsa aliquoties, vt bis, vel ter, facere; si non integre, saltẽ ea quæ sunt primæ hebdomadæ; et aliquot meditationes ex sequentibus, vt de regno Christi, Incarnatione, tentatione Domini, institutione sanctissimi Sacramẽti, Passione, et illa, quę est de amore excitando, prout opportunũ fuerit, et tẽpus cõcesserit. Quod propterea faciẽdum est, quia cũ deinde exercitia aliis daturi sint, omnino oportet, vt ipsi ea prius bene nota, et perspecta sibi fecerint. Quam etiã ob causam oportet, vt præter meditationes bene intelligant, ac teneãt vsum qua-

rundam regularũ, et annotatio-
num, verbi gratia annotationes
viginti initio libri Exercitiorum
positis, examina, additiones de-
cimas, in fine primæ hebdoma-
dæ, regulas electionum, et alia
eiusmodi; et ideo legere debe-
bũt librum, et bene intelligere,
ac de quo dubitabũt, quærere ab
eo, qui eis tradit exercitia. Ce-
terũ postquam ea, vt dictum est,
aliquãdo fecerint, et repetierint,
reliquo deinde tẽpore dum nõ-
dũ ita exercitati erũt in vsu me-
ditationum, etsi in quotidianis
meditationibus potest quisque
pro sua deuotione, vel necessita-
te ea meditari, quę Dominus sug
gesserit, ex Euangelio, Scriptu-
ris, vel alia (re tamẽ pro securio-
re directione, ac vtilitate maio-
re cum Præfecto rerum spiri-
tualium, aut cum Superiore cõ-
municata) tamen cum agitur de

tēpore aliquo certó meditationibus, et ſeceſsioni tribuendo, quod nos cōmuniter exercitiorū vocabulo appellamus, quia fere expedit ab aliqua purgatione inchoare, cōuenit vt aliqua exercitia purgatiua non prætermittant, vt de morte, et de peccatis, pręſertim reflectendo ad ea, quę in religione admiſerint. Neque tamen expedit dare in ſcriptis exercitia iſta accommodata religioſo ſtatui, vt exercitia P. N. Ignatii integra, vt ſunt, conſeruētur, nulla re addita, vel trāſformata; ac præterea quia etiam ipſi maiorem ſine dubio guſtum et motū ſentient ex iis, quæ ipſimet inuenerint, quam quæ ab alio ita minute enucleata acceperint. Sed tamen inſtructor poteſt aliquam inſtructionem, aut lucem dare, et tamquam in via ponere; monendo exercitantem,

vt ipse sibi applicare cõsuescat, vt verbi gratia in fundamento, postquam cogitauerit finem hominis, actuet hunc finem in eo statu, in quo nunc est; vt quoniã iam non potest esse indifferens ad diuitias, et paupertatem, applicet hanc indifferẽtiam ad eas materias, quæ occurrunt in Societate, et sic de aliis.

Notandum est etiam, primam hebdomadã debere in nostris, si semel exacte exercitia fecerint, ordinarie satis breui tempore expediri, ita vt etiã interdum minori spatio quam tridui, vel etiam aliquando bidui expediri posit, si ita videatur, vt gradus fiat ad secundam hebdomadam, in qua vt plurimum diutius immorandum est. Quare hoc potissimum ex institutoris iudicio pendere debebit, qui si viderit aliquem maiore purgatione in-

digere, poterit, et debebit cũ diutius in ea retinere, ante omnia conando, vt eum inducat ad desiderandam sui ipsius reformationem perfectam. Materia autem circa quam hæc reformatio versari debet, hæc fere est, passiones non bene domitæ, mali habitus, peruersæ inclinationes, vt ad honorem, et æstimationẽ propriã; vel propriã voluntatem; ad corporis commoditates, et c. Tentationes ab extrinseco prouenientes, præsertim vehemẽtes, et crebræ, deinde etiam ministeria Societatis, vt concionari, audire cõfessiones, habere scholam; denique omnes actiones, quas aliquis componere, et ordinare velit, vt comedere, dormire, studere, agere cum externis, vel cum nostris, et alia.

Quare hoc primũ curari debet in eo, qui facit exercitia, vt

quam maximam ſui ipſius acquirat cognitionem, percurrendo tempus anteactum, et occupationes, vel officia, et in iis perpēdendo tum multitudinem defectuum ſuorum, tum etiam grauitatē, ratione ſtatus, et obligationis, tum denique etiam conſiderando cauſas, et origines, et radices eorum vitiorum. Ad quam etiam reformationem valde vtile eſt, vt in fine primæ hebdomadæ fiat confeſsio generalis de toto tēpore religionis, nō quidem ſemper quoties exercitia repetūtur, ſed cum aliquis peculiariter motus a Deo vellet inſtituere nouam vitam, ſeq. perfectius reformare. Hoc enim vſu compertum eſt magnopere multis profuiſſe, et valde iuuiſſe ad cognitionem ſui, et emendationem. Quod ſi viderit inſtructor eum qui exercetur, hac ratione iuuandum

ad eum finem consequẽdum, qui intẽditur, poterit etiam aliquas meditationes statui cuiusque, vel necessitati præsenti accommodatas addere, vt de beneficio vocationis, de tribus votis, de causis cur vota renouãtur, et de ipsa formula votorum nostrorũ, de diuinis beneficiis, de periculo tepiditatis, et huiusmodi. Interdũ etiam ex summario constitutionum, prǽsertim ex prǽcipuis regulis, quibus religiosa fere perfectio continetur, vt 11. et 17. et similes; et in vniuersum eæ sint materiæ, quæ ad timorem, et amorẽ Dei, ad sui ipsius odiũ, virtutis studium, rerum visibilium contemptum, æternarum desiderium, atque caritatis ardorem augendum pertinent. Ad faciliorem etiam introductionem eorum, quibus vel non est facultas, vel nõ vacat per se inuenire

poterit via aperiri ad mysteria vitæ, et paſsionis Domini, ſi nõnullę veritates Theologicę proponantur, verbi gratia, cum de Incarnatione agitur, ſi cauſæ eius, et fructus explicentur; aut cum de paſsione, ſi cauſæ acerbitatis eius: ſi etiam inſinuentur modi eam meditandi, verbi gratia ad compatiendum, ad imitandum, ad admirationem, et ſic de aliis.

Poſtremo qui ſunt iam prouectiores in rebus ſpiritualibus, et meditando magis exercitati, de quibus par. 6. c. 3. §. 1. iis ſi interdum ad ſpiritum colligendũ, et feruorem hauriendum ſe recipiunt, vel ad aliquod opus aggrediendum, vt miſsionem, aut aliquid eiuſmodi, cum nec eadem ſit omnium diſpoſitio, nec vna menſura, non videtur quicquam præſcribendum circa materiam,

ſed poſſunt ea meditari,quę ſibi vtilia putauerint ad eum finem conſequendum, quem intendũt. Credendũ eſt enim quòd ex notitia quam ex exercitiis Patris N. Ignatii antea iam habebant, et ex vnctione ſpiritus adiuti, inoffenſo pede, immo magna cũ vtilitate per hanc viam current. Quod attinet ad electionem ſtatus, ea non eſt noſtris danda in exercitiis. De electione autem negocii, aut actionis alicuius cõſultare non eſt proprium exercitiorum; ſed poteſt fieri etiam extra exercitia omni tempore, et occaſione, et ideo in hac etiã dil genter inſtruendi ſunt noſtri, v ſciant bene vti regulis eligend ad indagandam Dei volũtatem et beneplacitum, vt cũ Superio res debent ſtatuere de re aliqu dubia, maxime ſi non poſsint c ſuis conſultare, vt dicitur I

reg. Prouincialis, et denique in rebus omnibus, quas coram Deo cõstituere, ac definire oporteat, semper admodum iuuat illa praxis, quæ in eligẽdo præscribitur, de qua infra prolixius agemus, et inde peti poterunt, quæ nostros iuuare possint ad intelligẽdam Dei voluntatem in omni eiusmodi re, iuxta cuiusque rei qualitatem.

DE PRIMA HEBDOMADA in vniuersum. Cap. VII.

OMnia hæc exercitia a Patre N. Ignatio in quattuor hebdomadas distributa sunt, quæ quidem hebdomadæ nõ tam numero dierum, quam materiæ genere distinguuntur, et ideo non necesse est, vt septem, vel octo dierum circulus in singulis consumatur, sed sufficit vt illi affe-

ctus, vel fructus inueniãtur, qui in vnaquaque exquiruntur. Prima continet consideratioñe peccatorum, vt eorum fœditatem cognoscamus, vereq. detestemur cum dolore, et satisfactione conuenienti. Secunda proponit vitã Christi ad excitandum in nobis desiderium, ac studium eam imitãdi; quam imitationem, vt melius perficiamus, proponitur etiam modus eligendi vel vitæ statum, qui sit maxime ex voluntate Dei, vel si iam eligi non possit, dantur quædam monita, ad eum in quo quisq. sit, reformandum. Tertia continet passionem Christi, qua miseratio, dolor, cõfusio generatur, et illud imitationis desiderium vna cum Dei amore vehementius inflammatur. Quarta demum est de resurrectione Christi, eiusq. gloriosis apparitionibus, et de beneficiis

diui-

diuinis, et similibus, quæ pertinent ad Dei amorẽ in nobis excitandũ. Igitur in hac prima hebdomada proponũtur media, quæ ad animam purgandam per contritionem, et confesssionem pertinent, et ad veram pœnitẽtiam in nobis gignendam iuuare possunt. Quare huc omnia dirigere debet, qui facit exercitia, vt peccati malitiam, suamq; abiectionem, et vilitatẽ agnoscat, eamq; ex animo intime sentiat. Quam ob causam expediret, vt hoc tempore si sacerdos sit, ex hoc spiritu humilitatis abstineat a quotidiana celebratione, nisi deuotio, aut profectus spiritualis, aut aliqua obligatio ad id impellat, vt postea generali confessione perfecta, maiori cum præparatione, fiducia, ac reuerentia ad sacrificium altaris redeat.

Notandum etiam, hanc primã

hebdomadam esse fundamẽtum, ac basim ceterarum, et ideo nunquam prætermitti debere. Vnde etiam si quis alia exercitia huius hebdomadæ, aut etiã omnia integra fecisset, et denuo ea repetere vellet, tamen hinc incipiendum esset, quamuis breuius expediri posset.

Igitur postquam aliquis in eũ locum venerit, vbi exercitiis vacaturus est; ea ipsa nocte debet instructor ad eũ adire, et priusquam tradat fundamentum, debet ei explicare aliquas ex annotationibus, nempe primam, et quintam, et ex decima septima illam admonitionem de animo aperiẽdo, item ex viginti id quod dicitur de vtilitate secessus in loco separato. Quod etiam opportunitatẽ ei dabit, vt moneat exercitantem de iis, quæ supra cap. 2. diximus eum esse monẽdum,

cum ea tamen dexteritate, quam ibi diximus, nempe vt non omnia simul, sed quantum prudentia dictabit.

Annotatio autē illa ante fundamentum, quæ incipit, *In primis*, expediet magis hoc tempore, vt non proponatur ita in genere, quando quis incipit exercitia; sed in discursu exercitiorum, si quid dubium, vel obscurum occurrat, aut ob aliquam exercitantis diffidentiam, videatur opportunum, tunc ei explicari poterit.

DE FVNDAMENTO
Cap. VIII.

PRimus ingressus in hanc primam hebdomadam fit per cōsiderationem vltimi finis, quæ cōsideratio ideo dicitur Fundamentum, quia est basis totius

ædificii moralis, et spiritualis. Potest autem diuidi in tres partes, primo in finem propter quē homo creatus est; secūdo in media ad consequendū hunc finem; tertio in difficultatem eligendi hoc, vel illud medium, cū ignoremus quid magis aptum sit ad huius finis consecutionem, omnis autem error in hac parte nō possit esse non damnosus, et periculosus. Ex quo nascetur etiā quartum, vt homo ponat se in illa omnimoda indifferentia, et æquilibrio. Hæc autem indifferentia est maximi momenti, et admonēdus est exercitans, quanto altius hoc fundamentum iecerit, tanto firmius futurum ædificium; idq. etiā indicauit P. N. Ignatius annot. decima quinta, et decima sexta ex viginti.

In danda hac meditatione maxime, quia nonnullis cum nondū

assueuerit orationi, videri potest aridior, addi poterũt aliquæ excursiones ad meditandum, vt in eo quod dicitur creatum esse hominem, potest simul cogitari a Deo esse creatum de nihilo, et simul quot, et quãta in creatione habuerit, et præterea quomodo semper ab illo in esse conseruetur. Sed horum consideratio non tam dirigenda est ad gratitudinem, vt fit cum considerantur beneficia Dei, verum ad scopum huius fundamenti, nempe, quod illa omnia a Deo data sint, vt perueniremus ad illum vltimum finem. Vnde etiam potest homo in hac meditatione reflectere cogitationem ad seipsum, quomodo hactenus habuerit se ad finem, et ad media, quantum aberrauerit, quod creaturis abusus sit, quæ illi adiumento esse debuerunt, vt iam quasi in gene

rali faciat fundamenta ad cognoscēdam deformitatem vitæ suæ, quod postea vberius, et magis particulariter faciet in meditatione peccatorum.

In meditatione huius fundamenti liber exercitiorū nō præscribit certas horas, vt sit in exercitiis sequentibus; sed vt facili initio inchoemus, vnusquisque pro viribus, et pro deuotione sua ad id tempus sibi assumat: vel si opus sit, instructor ei præscribat.

Debet autem curare, vt cognitio huius veritatis, quæ in fundamento tractatur, quam maxime menti infigatur, quoniam vt fundamentum fabricę totam ipsam sustinet, ita hæc veritas influit in omnia exercitia, et præsertim in ipsam electionem status, quæ tota fere hinc pendet, et ideo quo melius hæc meditatio

ſucceſſerit,eo etiam melius reliqua ſuccedunt.

DE DVPLICI EXAMINE. Cap. IX.

DVm durat meditatio fundamenti,debet inſtructor exercitantem aliquoties viſitare, et ſemper ei aliquid noui in ſcriptis afferre,quia ſic videtur quodammodo leuari tædium,et melius etiam percipi quæ ſingula proponuntur. Igitur in primo congreſſu poſt datum fundamētum datur examen particulare, in quo tradendo ſignificandum eſt ei, in quouis homine vnum, aut alterum vitium, ſiue peccatum eſſe ſolere præcipuum, et quod in eo ſit quaſi cauſa, et radix aliorū.Et licet in aliquo plura eſſent præcipua, expedire tamen, vt vnū deligatur, ad quod

extirpandum toti incumbamus, vt eo superato ad aliud, et aliud deinceps peculiarem hunc conatum, et studiũ trãsferamus. Huic igitur rei seruit examen particulare, cuius vsus etsi post peracta exercitia esse debet toto vitæ tẽpore, nunc tamen inchoatur, tũ vt aliqua eius peritia acquiratur, tum etiam quia hoc examine vti oportet circa exercitia, et eorũ additiones. Est autem multum cõmendandus huius examinis vsus propter magnam eius vtilitatem, præsertim ad consequendam animi puritatem, vt docet Cassianus Colla. 4. et 5. Bernardus sæpe. Itaque in fine exercitiorũ cum discedenti dantur præcepta vitę bene instituẽdæ, hoc in primis inculcandum est. Additiones autem illæ quattuor dictandæ ne sint, an verbo tantum explicandæ, prudentiæ

instructoris relinquatur. Deinde eadem die, et sequenti datur examen generale, et quotidianū. Non autem datur per modum meditationis, sed instructionis cuiusdam, et vt homo incipiat aperire oculos ad cognoscēda peccata vitæ præteritæ. Quod vero attinet ad examen generale, non est dubium, quin aliæ etiā multæ sint peccatorum species, quæ hic non ponuntur, sed vel hic ea tantum peccata attingūtur, quæ frequentius accidunt, reliqua autem peti possunt ab aliis auctoribus, qui ex professo de hoc agunt, vel hoc examen pro iis tātum conscriptum est, qui iā paulo magis spirituales sunt; et ab aliis grauioribus peccatis abstinent, in hæc autem frequentius incidere solent. Itaque non fuit mens P. N. Ignatii tā breui tractatione omnia peccata compre-

hendere, ſed tantum, vt dictum eſt, pios animos admonere de iis quæ frequentiora ſunt.

Porrò examen quotidianum, quod quinque puncta cōplectitur, dictetur prout iacet. Ad illud autem faciendum iuuat illa lux, quam præbet examen generale per illam diſtinctionem peccatorum, quæ fiunt, cogitatione, locutione, et opere.

DE EXERCITIIS PRIMæ hebdomadæ. Cap. X.

CIrca ordinem tradendi exercitia, ſequendus eſt is qui ponitur in ipſo libro exercitiorū, nempe vt prima hora fiat exercitium trium potentiarum; ſecūda autem peccatorum; tertia vero et quarta repetitiones vtriuſque; ſi autē addatur etiam quinta hora, fiat de inferno. Sin fiant

tantum quattuor horæ, hoc exercitium de inferno differendum erit in diem sequentem, quo eodem die possunt dari etiam alia exercitia de morte, de iudicio, cum suis repetitionibus. Tertio die proponenda erit eadem materia, sed cum aliquibus nouis pũctis, vt in materia peccati, proponendo effectus quos facit in animo, aut aliquid eiusmodi, sic enim tollitur tædiũ, et materiæ profundius penetrantur.

Porrò primum exercitium illud est, quod appellatur trium potentiarum, non quia in aliis etiam non exerceantur hæ tres potentiæ; sed voluit P.N. Ignatius in hoc quasi aditu, et principio omnium exercitiorum, viã monstrare, quæ in meditando tenenda est, nempe, vt per memoriã adiuuaretur ratio ad discurrendum, siue ratiocinãdum;

per discursum autē excitaretur voluntas, et affectus, idq. actuare voluit in materia peccati, quæ prima occurrebat ad meditandum. Itaque in hoc primo exercitio sunt sigillatim explicanda exercitanti omnia, quæ in sequētibus exercitiis futura sunt vsui, quis scilicet modus seruandus, vt cum attentione, et sine capitis læsione perseuerari posit, et quomodo se animus colligere, collectumq. tenere debeat, et quod licet adhibendus sit intellectus ad cogitandum, maior tamen habenda est cura affectus, et interioris gustus, quam vt multi conceptus quantumuis pulchri, et acuti formentur, et alia eiusmodi.

Hic etiam declarāda sunt prælūdia, quorum vsus pręscribitur in omnibus exercitiis, et in primis quid sit compositio loci, quę

nihil aliud est, quã fingere sibi, et quasi videre oculis imaginationis locum illum, in quo res, quã meditamur, gesta est, vt stabulũ in quo Christus natus est, aut cœnaculum grande stratum, in quo Apostolorum pedes lauit, aut montẽ in quo passus est. Hac enim loci compositione valde iuuamur ad attentionem, et motionem animæ, quæ hoc modo quasi alligata phantasia rei illi certæ alligatur ipsa quoque quodammodo ne euagetur, aut si quando diuertat, habet ad manum, quo se facile colligat, et reuocet in situm illum suum, in quo se ab initio composuit. Vnde S. Bonauentura in Procœmio de vita Christi: Tu, inquit, si fructum ex his sumere cupis, ita te præsentem exhibeas iis, quæ per D.N. Iesum Christum dicta, et facta narrantur, ac si tuis oculis

ea videres, et tuis auribus aud
res toto mentis affectu diligen
ter, delectabiliter, et morose o
minibus aliis curis, et solicitud
nibus tuis omissis. Atque ho
quidem locum habet in medita
tione rerum corporearum: na
in rebus incorporeis, vt est pe
catum, et similia, alia quædã c
instituenda compositio loci, c
qua dicitur satis clare in lib. exe
citiorum in exercitio trium po
tentiarum.

Denique in hac loci repræse
tatione vitandum est diligente
ne nimis in ea fabricãda imme
remur, vel nimiam vim capiti
ciamus, quia non consistit in
fructus præcipuus meditation
sed est tantum via, et instrume
tum ad ipsum fructum. Nec e
dubium, quin aliqui maiorem
hac re habeant facilitatem, i
quibus videlicet acrior est v

poten-

potētiæ imaginatiuæ. Alii vero
quibus hoc difficilius eſt, nō ita
laborare debent, vt caput obtun
dant, quo ipſam meditationem
impedirent.

In ſecundo exercitio, in primo puncto monendus eſt exercitans, ne deſcendat ad examinanda peccata ſigillatim, vt fieri ſolet, cum quis ſe ad confeſsionem parat; hoc enim poſtea facturus eſt extra meditationem: ſed hoc tempore in genere tantum proponat ſibi ſua peccata, eorumq. multitudinem, et magnitudinem, vt concipiat confuſionem, et dolorem. Ad hoc autem confert percurrere loca, negotia, et perſonas, vt hic dicitur. Tertium et quartum exercitium conſtat ex repetitione primi, et ſecundi. Harū autem repetitionum vſus eſt valde vtilis. Sæpe enim fit, vt cū eiuſmodi materię

primum cogitantur, intellectus pascatur illa rerum nouitate, ac curiositate quadam, postea vero cũ speculationem moderamur, magis aperitur via internis affectibus, in quibus potissimum cõsistit fructus. Quare in his repetitionibus vitandi sunt longi discursus, sed tantum proponere sibi oportet, et quasi percurrere quæ prius meditati sumus, et in iis immorandum voluntate, et affectu; et hæc etiam est causa, cur plura hic colloquia sint, quã in prioribus exercitiis. Quod autem dicitur in lib. exerc. in 3. exer. primæ hebd. repetitionem hanc faciendam de iis, in quibus antea maiorem consolationem, aut desolationem senserimus, ita intelligendum est, vt præcipue repeti debeant ea, quæ lumen, aut feruorẽ attulerũt, sed etiam expedit illa puncta repetere, in

qui-

quibus ariditatem ſenſimus, quia ſæpe cōtingit, vt deinde in ipſis maiorem conſolationis copiam ſentiamus. Immo etiam bis repeti poteſt idem ſi magna ſentitur conſolatio, aut alius bonus, aut ſpiritualis affectus, et hoc potiſſimum in prima hebdomada.

Præter quinque hæc exercitia P. N. Ignatii poſſunt addi alia, vt in fine quinti exercitii dicitur, vt de aliis peccati pœnis, de morte, de iudicio, vel de aliis cruciatibus inferni, et quidem hæc rariſsime omittenda videntur, quia multum habent momēti, vt auocetur animus ab inordinato amore rerum harum viſibilium, et in his meditationibus cōcipit anima timorem ſanctum Domini, vt pariat ſpiritum ſalutis.

In fine cuiuſlibet exercitii ſemper fieri debet colloquium, vt in

libro exercitiorũ præscribitur nec tamen prohibetur, quin iuxta cuinsque deuotionem etiam in principio, et in medio alia colloquia, et petitiones fieri possint, immo etiam aliquando expedit. Proprius tamen locus est in fine, cũ anima ex meditatione magis eleuatam se sentit. Illa enim sunt aptissima colloquia, quæ formãtur ex affectu interiori varia, vt ipse affectus varius est. Interdum enim homo agit cum Deo, vt filius cum patre, interdum vt seruus cum domino, modo vt amicus cũ amico, modo etiã vt reus cũ iudice; aliquando etiam petens aliquod donũ, aliquando gratias agens de beneficiis acceptis; alias accusando se ipsum, alias communicãdo cum eo familiariter. In quo notandũ quod dicitur in tertia annotatione ex viginti, hec colloquia; quã

do fiunt cum Deo, aut cum ſan-ctis, requirere maiorem reuerentiam, quam ipſas meditationes, et ſpeculationes. In particulari vero colloquium ſecundum ad Chriſtum, vt impetret a Patre; explicandũ erit rudioribus, hoc intelligi, non vt eſt Deus, ſed vt homo mediator, et aduocatus, vt interpellet pro nobis.

Additiones quæ in libro exercitiorum ponuntur in fine primæ hebdomadæ, dandæ ſunt pridie quam incipiantur exercitia, nempe meditatio, quæ dicitur triũ potẽtiarum, et reliquæ; quia in iis agitur de multis, quæ adiuuãt meditationem. Decima tamen additio poſſet differri in ſequentẽ diem, quia non eſt adeo neceſſarium, vt detur illo die. Deinde ſequẽtibus diebus dandæ ſunt reliquæ additiones, et regulę de diſcernẽdis ſpiritibus,

quæ conueniunt primæ hebdomadæ, et quæ conuenire videbũtur exercitanti, quas tamen non erit ſemper neceſſe ſcripto dare, ſed id inſtructoris iudicio permittitur.

Hæ additiones curandum eſt, vt exacte ſeruentur, quia ex ipſis valde pendet fructus ſpiritualis exercitiorum, quamquam ex altera parte caueri etiam debet omnis exceſſus; et habenda eſt ratio perſonarum, et complexionum; vt ſi qui eſſent natura melancholici, non debent nimium coarctari, immo potius dilatandus eſt eis animus, et idẽ de perſonis imbecillioris valetudinis, et inſuetis ad hos labores, et ideo opus eſt prudentia, et diſcretione; experientia enim oſtendit quibuſdam profuiſſe, quod eis cõcederetur aliqua laxitas in his regulis ſeruandis, aliis autem

pro-

profuit seueritas, et rigor, semper tamen mixtus suauitate.

DE CONFESSIONE GE *nerali.* Cap. XI.

SIue exercitãs versetur in primis quinque exercitiis, siue alia adiungantur, cum iam id satis consecutus videbitur, quod in hac hebdomada vt finis proponitur, nimirum cognitionem intimam peccatorum, et veram contritionem, et ad id serio conatus, et diuinæ gratiæ cooperatus, tam per exercitia, quã per additiones iudicabitur, moneri debet, vt se ad generalem confeßionẽ disponat, et nisi instructori nimiũ fatigatus videatur, poterit adhuc pergere in meditando per vnam, aut alteram horam aliquid quod ad cõpunctionem peccatorum faciat, vel si id

tente considerent quæ ad suum statum pertinent. Sic enim melius videbunt in quibus defecerint, quæ si nostri per se proponerent, fortasse non tantam iis fidem haberẽt, et possent putare eos esse nimios in vrgendis conscientiis.

Hanc generalem confesʃionẽ vt plurimum magis expedit non fieri ei, qui tradit exercitia; si tamen exercitans ei confiteri mallet pro sua deuotione, vel sacerdotum penuria, aut aliæ causæ ita exigerent, nihil impediret quin etiam ipsi fieri posset.

DE FINE PRIMAE HEBDOMADAE. Cap. XII.

QVoniam, vt supra dictũ est, exercitiorum hebdomadæ non dierum spatio definiuntur, sed ex effectu, qui in eis prætenditur,

ditur, ideo huius primæ hebdomadæ tempus vel contrahi, vel prorogari poterit, prout citius, vel tardius quiſque contritionē, deuotionem, vel meditandi modum aſſecutus fuerit. Alii enim celerius, alii ſerius eo perueniūt. Illud tamen notandum, eos homines, qui multum proficiūt in via ſpiritus, et qui iam ab aliquo tēpore ſacramenta frequentant, aut qui multum cupiūt ſtatuere de modo vitæ ſuæ, in quo magis Deo domino ſeruire poſsint, nō eſſe diu detinendos in hac prima hebdomada. Immo ſi fieri poſſit, quattuor, aut quinque diebus abſoluere eam debent. Contra vero faciendum in iis, qui nō ita diſpoſiti ſunt: hi enim vt peccata ſua defleāt, et vt peccati turpitūdinem, ac fœditatem agnoſcāt, debent diutius in his exerceri.

Qui abſolutis exercitiis pri-

mæ hebdomadæ ad reliqua progressurus est, postquam generaliter confessus fuerit, et communionem sumpserit, saltem per vnum diem vacare debet ab illo labore tam intenso meditandi. Interim tamen posset in mẽtem versare parabolã illam filii prodigi, applicãdo eam ad seipsum, aut aliquid eiusmodi. Porrò ad communionem est ita etiam disponẽdus, vt ad eam accedat cum reuerentia et fide, et gustu, et ob eam causam danda est ei aliqua meditatio ad hoc apta.

DE SECVNDA HEBDOMADA, *& primo de fine qui in ea prætenditur.* Cap. XIII.

Finis, et scopus, qui exercitiis omnibus primæ hebdomadæ præfixus est, hic præcipue est cognoscere quod errauimus ab

ea via, quæ nos ducere debebat ad vltimũ illum finem, cuius causa creati sumus, et consequenter dolere de tali, et tanto errore, et concipere intensum desiderium redeundi in illam viam, et in ea semper perseuerãdi. In hac autẽ secũda hebdomada finis est proponere sibi Christũ Dominum, ac Saluatorem nostrum, vt verã viã, iuxta illud, quod ipse dixit. Ego sum via, veritas, et vita; et nemo venit ad Patrem nisi per me. Ipse enim est exemplar à Patre hominibus propositũ, cuius imitatione emendemus, et cõponamus mores nostros corruptos, et dirigamus pedes nostros in viã pacis. Quare cum Christi vita sit perfectissima, et ipsa idea virtutis, et sanctitatis, sequitur, vt quo vita nostra propius ad eã imitatione accesserit, ipsa quoq. perfectior sit, immo et propius acce-

dat ad vltimu finem suũ, ideoq. eo etiã felicior sit. Propter hanc causam hæc secũda hebdomada respõdet viæ illuminatiuæ, quia Christus est sol iustitiæ, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, et ad hoc venit, vt illuminaret sedentes in tenebris, et vmbra mortis; et quoniam peccata, et prauæ affectiones obtenebrãt animã, eamque impediunt, et retrahunt a Christi imitatione, ideo hæc prius eradicanda ex corde erant primis illis exercitiis, et meditationibus.

Dispositio quam P.N, Ignatius requirebat in iis, qui facturi essent exercitia huius hebdomadæ, est, vt ostendant feruorem, ac desiderium progrediendi vlterius ad deliberandum de statu vitæ. Quare qui hoc nollet, vel tepide vellet, etiã si cuperet pro-

gredi in meditationibus, melius eſſet eum differre ad vnum, aut alterum menſem. Hoc enim negocium eiuſmodi eſt, vt niſi cũ feruore ſpiritus ſuſcipiatur, non poſsit habere bonum ſucceſſum: requirit enim magnum, et fortem, et conſtantem animum, qui ex augmento deuotionis proueniat. Verum eſt quod ſi quis eſſet, a quo nihil magnum ſperari poſſet, quia non eſſet admodum capax, vel impeditus eſſet ſtatu matrimonii, poſſet pro eius captu, aliquid addi de ſequentibus hebdomadis, vt dirigatur in ſtatu, in quo eſt ad bene viuendum in eo. Ceteros autem melius eſt relinquere cum fame, vt ſciant adhuc ſibi reſtare aliquid quod faciant. Contingit enim ſæpe vt hac dilatione experientia ipſa apertius eis detegat ſuas neceſsitates, et infirmitates; quod facit,

crefcant, et promoueantur, donec in tempore electionis fuum fructum ferant. Atque hoc bene notãdum eft inftructori pro fua directione, non quod de hoc monere debeat exercitantẽ, fed potius finat res ipfas per fe in eius anima operari, vimq. fuam exercere. Neque hoc tamẽ impedit, quin hæc meditatio, ficut etiam quæ deinde fequetur de duobus vexillis, tradi pofsit etiam iis qui non funt facturi electionẽ, quoniam etiam hi ea iuuari poffunt: fiquidem in genere tantũ agunt de iis, quæ ad maiorem Dei gloriam ab vnoquoq. fieri poffunt in Dei obfequio pro cuiufq. capacitate.

In hac fecũda hebdomada notandum eft, addi hic vnum præludium. Nam cum in prima hebdomada, primum præludium fit conftitutio loci, hic ante conftitutio-

tutionem loci ponitur quædam repræsentatio historiæ, seu mysterii quod meditandum occurrit. Hoc autem non ita intelligẽdũ est, vt tunc immorari debeamus in meditãdo illo mysterio. Sic enim nihil differret præludiũ a meditatione, sed ita est accipiẽdum, vt in primo illo præludio proponatur historia generatim, et quasi tota in communi, vt sciatur materia, de qua tunc cogitãdum est, et anima incipiat in ea actuari, et ad eam eleuari, deinde vero in ipsa meditatione incipiat in singulis eius partibus immorari, easq. ponderare, et penetrare. Vt cum quis coniicit oculos in tabulam aliquam pictam, in qua sit varietas rerum pictarum, prius vnico intuitu omnia confuse cernit, et scit quid in ea tabula contineatur, postea vero figit oculos in singulis par-

quæ conueniunt primæ hebdomadæ, et quæ conuenire videbūtur exercitanti; quas tamen non erit ſemper neceſſe ſcripto dare, ſed id inſtructoris iudicio permittitur.

Hæ additiones curandum eſt, vt exacte ſeruentur, quia ex ipſis valde pendet fructus ſpiritualis exercitiorum, quamquam ex altera parte caueri etiam debet omnis exceſſus; et habenda eſt ratio perſonarum, et complexionum; vt ſi qui eſſent natura melancholici, non debent nimium coarctari, immo potius dilatandus eſt eis animus, et idē de perſonis imbecillioris valetudinis, et inſuetis ad hos labores, et ideo opus eſt prudentia, et diſcretione; experientia enim oſtendit quibuſdam profuiſſe, quod eis cōcederetur aliqua laxitas in his regulis ſeruandis, aliis autem

rofuit seueritas, et rigor, semer tamen mixtus suauitate.

DE CONFESSIONE GE*nerali*. Cap. XI.

SIue exercitãs versetur in primis quinque exercitiis, siue aia adiungantur, cum iam id satis consecutus videbitur, quod n hac hebdomada vt finis proponitur, nimirum cognitionem intimam peccatorum, et veram contritionem, et ad id serio conatus, et diuinæ gratiæ cooperatus, tam per exercitia, quã per additiones iudicabitur, moneri debet, vt se ad generalem confeſsionẽ disponat, et nisi instructori nimiũ fatigatus videatur, poterit adhuc pergere in meditando per vnam, aut alteram horam aliquid quod ad cõpunctionem peccatorum faciat, vel si id

magis expedire iudicetur, aliquid legendo ad eum finem.

Vt autem hoc diligentius, et accuratius faciat, indicãdum est ei quãtæ sint vtilitates huius cõfessionis generalis, de quibus vtilitatibus agitur in ipso libro exercitiorum post examen generale. Quod si nulla alia esset, hoc certe satis esse deberet, quod experimur homines plerumque, aut sine examine sufficienti, aut sine debito dolore, nullo vel valde infirmo melioris vitæ proposito ad confessionem accedere; ac propterea ad consequendam pacem conscientiæ, et ad tollendos scrupulos, qui si non antea, saltem in puncto mortis animam excruciare, et in periculum salutis æternæ adducere solẽt, multum prodest, semel se ab omnibus anteactæ vitæ peccatis abluere. Quam etiam ob cau-

tiam, etsi cauendum est a nimia anxietate in facienda hac cõfessione, ita ne semper deinde maneant scrupuli, ac reliquiæ, vt quibusdam contingit; tamen ex altera parte studendum et conãdum est, vt ita diligenter, atque accurate fiat, vt postea secura esse posit anima, se fecisse quod in se erat; nam sine hoc numquã frui poterit illa pace animi, et tranquillitate cõscientiæ, quam diximus. Ideo præter proprium studium, et diligentiam exercitantis iuuandus est etiam aliqua via, et methodo, nempe directorio aliquo ad bene cõfitendum, cuiusmodi iam multa extant bona, et apta, si opus fuerit, et pro cuiusque indigentia.

Aliquando etiam, præsertim insignioribus hominibus, prodesit dare legendam Summam Nauarri, vbi agit de statibus, vt at-

tente considerent quæ ad suum statum pertinent. Sic enim melius videbunt in quibus defecerint, quæ si nostri per se proponerent, fortasse non tantam iis fidem haberēt, et possent putare eos esse nimios in vrgendis conscientiis.

Hanc generalem confessionē vt plurimum magis expedit non fieri ei, qui tradit exercitia: si tamen exercitans ei confiteri mallet pro sua deuotione, vel sacerdotum penuria, aut aliæ causæ ita exigerent, nihil impediret quin etiam ipsi fieri posset.

DE FINE PRIMAE HEBDOMADÆ. Cap. XII.

QVoniam, vt supra dictū est exercitiorum hebdomadæ non dierum spatio definiuntur, sed ex effectu, qui in eis prætenditur,

ditur, ideo huius primæ hebdomadæ tempus vel contrahi, vel prorogari poterit, prout citius, vel tardius quisque contritionẽ, deuotionem, vel meditandi modum assecutus fuerit. Alii enim celerius, alii serius eo perueniũt. Illud tamen notandum, eos homines, qui multum proficiũt in via spiritus, et qui iam ab aliquo tẽpore sacramenta frequentant, aut qui multum cupiũt statuere de modo vitæ suæ, in quo magis Deo domino seruire possint, nõ esse diu detinendos in hac prima hebdomada. Immo si fieri possit, quattuor, aut quinque diebus absoluere eam debent. Contra vero faciendum in iis, qui nõ ita dispositi sunt: hi enim vt peccata sua defleãt, et vt peccati turpitudinem, ac fœditatem agnoscãt, debent diutius in his exerceri.

Qui absolutis exercitiis pri-

mæ hebdomadæ ad reliqua progressurus est, postquam generaliter confessus fuerit, et communionem sumpserit, saltem per vnum diem vacare debet ab illo labore tam intenso meditandi. Interim tamen posset in mētem versare parabolā illam filii prodigi, applicādo eam ad seipsum, aut aliquid eiusmodi. Porrò ad communionem est ita etiam disponēdus, vt ad eam accedat cum reuerentia et fide, et gustu, et ob eam causam danda est ei aliqua meditatio ad hoc apta.

DE SECVNDA HEBDOMADA, *& primo de fine qui in ea praetenditur.* Cap. XIII.

Finis, et scopus, qui exercitiis omnibus primæ hebdomadæ præfixus est, hic præcipue est cognoscere quod errauimus ab

ea via; quæ nos ducere debebat ad vltimũ illum finem, cuius causa creati sumus, et consequenter dolere de tali, et tanto errore, et concipere intensum desiderium redeundi in illam viam, et in ea semper perseuerãdi. In hac autẽ secũda hebdomada finis est proponere sibi Christũ Dominum, ac Saluatorem nostrum, vt verã viã, iuxta illud, quod ipse dixit. Ego sum via, veritas, et vita, et nemo venit ad Patrem nisi per me. Ipse enim est exemplar a Patre hominibus propositũ, cuius imitatione emendemus, et cõponamus mores nostros corruptos, et dirigamus pedes nostros in viã pacis. Quare cum Christi vita sit perfectissima, et ipsa idea virtutis, et sanctitatis, sequitur, vt quo vita nostra propius ad eã imitatione accesserit, ipsa quoq. perfectior sit, immo et propius acce-

dat ad vltimu finem ſuũ, ideoq; eo etiã felicior ſit. Propter hanc cauſam hæc ſecũda hebdomada reſpõdet viæ illuminatiuæ, quia Chriſtus eſt ſol iuſtitiæ, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, et ad hoc venit, vt illuminaret ſedentes in tenebris, et vmbra mortis; et quoniam peccata, et prauæ affectiones obtenebrãt animã, eamque impediunt, et retrahunt a Chriſti imitatione, ideo hæc prius eradicanda ex corde erant primis illis exercitiis, et meditationibus.

Diſpoſitio quam P.N. Ignatius requirebat in iis, qui facturi eſſent exercitia huius hebdomadæ, eſt, vt oſtendant feruorem, ac deſiderium progrediendi vlterius ad deliberandum de ſtatu vitæ. Quare qui hoc nollet, vel tepide vellet, etiã ſi cuperet pro-

gredi in meditationibus, melius esset eum differre ad vnum, aut alterum mensem. Hoc enim negocium eiusmodi est, vt nisi cũ feruore spiritus suscipiatur, non posit habere bonum successum: requirit enim magnum, et fortem, et constantem animum, qui ex augmento deuotionis proueniat. Verum est quod si quis esset, a quo nihil magnum sperari posset, quia non esset admodum capax, vel impeditus esset statu matrimonii, posset pro eius captu, aliquid addi de sequentibus hebdomadis, vt dirigatur in statu, in quo est ad bene viuendum in eo. Ceteros autem melius est relinquere cum fame, vt sciant adhuc sibi restare aliquid quod faciant. Contingit enim sæpe vt hac dilatione experientia ipsa apertius eis detegat suas necessitates, et infirmitates; quod facit,

vt deinde ardentiores, et magis dispositi redeant.

DE EXERCITIIS SECVN *dæ hebdomadæ*. Cap. XIIII.

PRimum exercitium in hac secũda hebdomada, eſt de regno Christi, quod tamen non computatur inter meditationes, quia prima eſt de Incarnatione Domini. Eſt igitur quaſi fundamentum quoddam, aut procœmium totius huius tractatus, et ſumma, ac compendium vitæ, et operum Christi Domini in eo negotio, quod ei commiſerat Pater, de quo Eſaias: Opus illius corã eo. Et ipſe Dominus; Opus quod dediſti mihi, vt facerem. Et ſtatim addit, quidnam id eſſet: Clarificaui te ſuper terrã, manifeſtaui nomen tuum hominibus. Vocat autem omnes homines in ſo-

cietatem tanti; et tam gloriosi operis, vnumquemque iuxta suū gradū. Ex quo iam incipit apparere diuersitas graduum in imitatione Christi. Dispositio autē quæ requiritur in anima eius, qui facit exercitia; hæc est, vt quantum est ex sua parte, tendat in id quod perfectius est, si Dominus dederit gratiam, et vires. Vnde aperte colligitur ex hoc iā loco animā incipere præparari, et disponi ad electionem status, quæ postea suo loco expresſsius proponetur. Sic enim mirabili quodam artificio Spiritus sanct. hic anima excitatur ad perfectionē, vt deinde hanc eandem perfectionem eliciat, et indaget in omnibus sequētibus meditationibus, Incarnationis, Natiuitatis, et aliarū, et ita perfectionis semina, quæ hic sparguntur, per illas deinde meditationes latenter

crescant, et promoueantur, donec in tempore electionis suum fructum ferant. Atque hoc bene notãdum est instructori pro sua directione, non quod de hoc monere debeat exercitantẽ, sed potius sinat res ipsas per se in eius anima operari, vimq. suam exercere. Neque hoc tamẽ impedit, quin hæc meditatio, sicut etiam quæ deinde sequetur de duobus vexillis, tradi possit etiam iis qui non sunt facturi electionẽ, quoniam etiam hi ea iuuari possunt: siquidem in genere tantũ agunt de iis, quæ ad maiorem Dei gloriam ab vnoquoq. fieri possunt in Dei obsequio pro cuiusq. capacitate.

In hac secũda hebdomada notandum est, addi hic vnum præludium. Nam cum in prima hebdomada, primum præludium sit constitutio loci, hic ante constitutio-

tutionem loci ponitur quædam repræſentatio hiſtoriæ, ſeu myſterii quod meditandum occurrit. Hoc autem non ita intelligẽdũ eſt, vt tunc immorari debeamus in meditãdo illo myſterio. Sic enim nihil differret præludiũ a meditatione, ſed ita eſt accipiẽdum, vt in primo illo præludio proponatur hiſtoria generatim, et quaſi tota in communi, vt ſciatur materia, de qua tunc cogitãdum eſt, et anima incipiat in ea actuari, et ad eam eleuari, deinde vero in ipſa meditatione incipiat in ſingulis eius partibus immorari, easq. ponderare, et penetrare. Vt cum quis coniicit oculos in tabulam aliquam pictam, in qua ſit varietas rerum pictarum, prius vnico intuitu omnia confuſe cernit, et ſcit quid in ea tabula contineatur, poſtea vero figit oculos in ſingulis par-

ticularibus rebus, quæ ibi pictæ sunt, easq. sigillatim melius, et accuratius perpendebit.

Quod autem attinet ad pũcta harum meditationum, sumenda erunt in fine libelli exercitiorũ, vbi mysteria vitę Christi ordine posita sunt distincta fere singula tribus punctis, etsi simplicioribus, qui ea non legerint, aut legere non posint in Euangeliis, explicatius tradi oportebit addita breui declaratione, vt dicitur secunda annotatione ex viginti. Vnde quod in meditatione Incarnationis, et Natiuitatis etiam dicitur de contemplandis personis, et earũ verbis, et operibus, intelligi debet, referendo ad illam, quam diximus distributionẽ, quæ in fine libri ponitur, nempe cogitãdo hæc in singulis pũctis, vt occurrunt ordine suo non autem quod necessarium sit

omnes prius perſonas totius myſterii, deinde omnia verba eiuſdem, ac demum opera ſeparatim meditari; hoc enim preſertim in quibuſdam meditationibus pareret confuſionem. Quare hoc tantum voluit P. Ignatius regulam dare in ſingulis pũctis, quo meditantis interio ferri debeat, primum quidem in ipſas perſonas, que in illo puncto occurrãt, tum ad verba, ſi prius verba, vel ad facta, ſi prius occurrant facta. Et ita abſoluto vno puncto trãſeatur ad aliud, eundem ordinem in eo ſeruando. Ceterum etſi hic tantum mentio fit de his tribus, non tamen prohibetur, quin vt dicitur in tertio Notabili quartæ hebdomadæ, poſsint etiã addi alia puncta, vt verbi gratia cogitationes, et affectus perſonarum interiores, tum etiam virtutes, et præterea modus et finis

myſte-

mysteriorum, quæ occurrunt, causa item, et effectus, tempus, et reliquæ circunstantiæ, vt fœcundior sit meditatio, et maior eius fructus.

Exercitium quintum, quod est applicatio sensuū, est facile valde, et vtile, imaginando nos videre, et audire verba, aut strepitum si qui sit, vel tangere, aut osculari, siue loca, siue personas, quod tamē fieri debet cum omni reuerentia et modestia, ac timore. Olfactum P. N. Ignatius refert ad odorandam fragrantiam animæ ex donis Dei, et gustum ad gustandum eius dulcedinem, quod vtrumque significat præsentiam quandam rei, vel personarum, quas meditamur cum gustu et amore earū tenero. Quod autem hic dicitur, facta meditatione Incarnationis et Natiuitatis, faciendam deinde separatim

hanc applicationem ſenſuũ, intelligendum eſt idem deinceps fieri debere in reliquis meditationibus vitæ Chriſti, et ſi non magnopere refert, vt fiat ſemper in meditatione ſeparata: ſed poteſt etiam fieri in eadem meditatione, diuerſo tamen tempore, et hoc præſertim in quibuſdã exercitiis, in quibus non adeo locum habet hæc applicatio ſenſuum, vt vnam horam occupet. Differt autẽ applicatio iſta ſenſuum a meditatione, quoniam meditatio eſt magis intellectualis, et magis verſatur in ratiocinatione, et omnino eſt altior: diſcurrit enim per cauſas illorũ myſteriorum, et effecta, et in eis inueſtigat attributa Dei, vt bonitatem, ſapientiam, caritatem, et reliqua. At vero applicatio non diſcurrit, ſed tantum inhæret in illis ſenſibilibus, vt in aſpe-

ctu, et auditu, et reliquis eiusmodi, quibus fruitur, et delectatur cum profectu spirituali. Est autem eius duplex vtilitas, interdū enim cum anima nō potest profundiora speculari, dum in his immoratur, paulatim disponitur et eleuatur ad illa altiora. Interdum autē contra, anima iam impinguata, et feruēs deuotione ex cognitione illorum mysteriorū altiorum, descendens deinde ad hæc sensibilia, in omnibus inuenit pastum, et consolationem, et fructum ex abundantia amoris, qui facit vt minima quæque, ac vel ipsi nutus magni fiāt, et materiam amoris, et consolationis præbeant. In mysteriis Christi tradēdis debet instructor ea desumere ex ipso lib. exercitiorū, in fine; vbi, vt dictū est, descripta sunt cum suis pūctis. Quare qui magis versati sunt in meditādo,

iis satis erit dictare, vel dare in scriptis puncta, vt ibi habentur, admonēdo, vt semper eandē formā teneant, quā prima die. Cum aliis autem minus versatis oportebit ad particularia magis descēdere, accommodando præludia ad materiā, et introducendo eos, vt sciant sibi proponere personas cum suis circunstantiis, tum earum verba, et facta, et c.

Si qui se exercet, fatigatus videatur, immo etiam si non adeo fatigatus sit, tamen vt melius durare possit, expedit, vt detur illi aliqua relaxatio in horis meditandi, et tunc omitti poterit meditatio, quæ fit media nocte, et retineri aliæ quattuor horæ.

Potest etiam in hac hebdomada, et sequentibus post absolutas meditationes reliquo tempore legi aliquis liber, sed eiusmodi, qui pietatem potius nutriat,

quam intellectū nouitatibus exerceat, vt sunt aliqua ex operibus S. Bernardi, vel Gerson de imitatione Christi, vel Granata. Si vero liber hic contineret aliquem tractatum de Christi mysteriis, non expediret, vt ea legerentur, de quibus postea faciēdæ sunt meditationes, sed de quibus iam factæ sunt, vel quæ eo die sunt faciendæ.

Quod attinet ad visitandum eum, qui exercetur, semel saltem esset visitandus in die, excepto tempore electionis, quo tempore solent incidere frequentiores desolationes, et perplexitates, quæ crebriorem visitationē requirunt.

DE ELECTIONE.
Cap. XV.

IN omnibus exercitiis nullus est difficilior locus, aut qui ma

iorem dexteritatem, et discretionẽ spiritualem requirat, quã electionis, quoniam hoc tempus expositum est diuersis motibus animi, et sæpe etiam erroribus, cum homo non solũ a malo vincatur, sed plerumque etiam boni, et recti imagine fallatur. In hac ergo materia illud ante omnia intelligendũ videtur, et ante oculos tenendum, quãti referat eligere statum vitæ. Nam si homo, vt rationalis, debet omnibus suis actionibus ponere finem cõgruentem rationi, Christianus autem debet omnia opera sua dirigere ad finem supernaturalẽ: si hæc ergo in singulis actibus fieri debent, quanto magis in capiendo statu, ex quo scilicet cõsequuntur fere omnia opera vitæ nostræ, ita vt, si finis ipsius status sit vitiosus, ea etiam quæ ad finem consequuntur, oporteat

esse vitiosa. Deinde vt in corpore animantis plura sunt membra, neque omnia membra sunt oculus, aut omnia pedes, vt ait S. Paulus, ita in hoc corpore Ecclesię oportet esse varios gradus et status. Huius autem diuisionis et partitionis auctor est Spiritus sanctus, ad quem pertinet singulis suum locum tribuere. Vnde Apostolus eodem loco: Diuisiones gratiarum sunt, idem autem spiritus, et diuisiones ministeriorũ sunt, idem autem Dominus, et diuisiones operationum, idem vero Deus, qui operatur omnia in omnibus. Ex quo constat, vt famuli a suo domino, suo quisque operi, ac muneri destinantur; sic homines a Deo; ac proinde non debere hominem impedire in seipso id quod Deus in eo, et de eo agere vult, sed oportere vt ei fideliter seruiat in

quacumq. re eius maiestas voluerit. Accedit etiam propria vtilitas, eaq. magna, quoniam pertinet ad salutem æternam. Nam etsi Deus nemini negat auxiliũ necessarium ad salutem, tamen non est dubium, quin iis multo abundantius gratiam suam, et lumen, atque opem communicet, qui non se in aliquem vitæ statũ ex libito suo intruserunt, sed eũ elegerũt, quem præmissa diligenti consideratione putarũt esse iuxta diuinum beneplacitum.

Deniq. si nos in tãta re nostro iudicio, ac placito gubernare velimus; facile in maximos et maxime perniciosos errores incidemus, si vero Dei voluntatem exe cuti fuerimus, ille vt Pater, et creator noster, nihil de nobis statuet, quod nobis vtile, et salutare non sit, immo vero etiam aptum, et accommodatum nobis,

quoniam ipse noscit figmentum nostrum. Hæc igitur et alia in hanc sententiam non solum instructori vtilia erunt, vt in hoc negotio magnum studium adhibeat, sed multò magis ei, qui facit exercitia, vt videat quo animo aggredi debeat rē adeo necessariam.

Igitur, vt in hoc tractando aliquis ordo seruetur, primò dicemus quales esse debeant, qui ad electionem admittuntur, secundo quales ii qui eos dirigūt; tertio quæ sint res, de quibus est electio; quarto quæ in ea regulę seruandæ; quinto quis sit ordo et praxis electionis faciendæ.

Circa primum, apertum est non omnes esse admittendos ad electionem status. Qui enim iam tenent statum determinatum, vt coniugati, aut religiosi, non debent de hoc agere, sed tantum

iuuari debent, vt in suo quisque statu ad perfectionem tẽdat pro mensura gratiæ, quam ei Dominus Deus concedat. Qui autem adhuc statum non habent, non tamen omnibus indifferẽter dari debet electio, vt habetur in septima parte Const. c. 4. lit. F. vbi dicitur quod nõ nisi paucis, iisq. huiusmodi, vt ex eorũ profectu non vulgaris ad Dei gloriã fructus speretur. Igitur, qui vel incapaces essent huius perfectionis, aut quos constet habere passiones quasdam indomitas, aut malos habitus, qui videantur incorrigibiles, non essent admittẽdi, nisi tam certa signa essent peculiaris cuiusdam gratiæ, vt hæc omnia suppleret. Secundo præter naturam, et mores aptos, requiritur etiam, vt ille cui datur electio, eam ipse desideret, et petat. Et hoc omnino necessarium

 est,

eſt, et nullo modo alioquin dari debet, multo autem minus ingeri et obtrudi nō cupienti. Nam præterquã quod qui ſic affectus eſt, omnia quæ ei dicentur, cum ſuſpicione accipiet, et ideo iis iuuari non poterit, eſt etiã ea cauſa; quod in electione facienda multæ, et magnæ incidunt difficultates, etiam cum voluntas bona, et feruens eſt; quare multo erunt maiores, cũ voluntas languet, et ideo numquam eas ſuperare poterit.

Tertio valde expedit, vt qui ingreditur electionem, ſtudeat eſſe liber ab omni affectu inordinato, et plane ad omnia indifferens, ad hoc vero vnum inclinatus, vt ſanctum Dei beneplacitum ſequatur, quodcumq. illud eſſe cognouerit. Quare ſi cerneretur eum nimis propendere ad diuitias, minus autẽ ad pauperta

tem; nō esset bene dispositus, nec sperandus esset bonus exitus in electione. Ille enim affectus auersus a via perfectiori, et ad imperfectiorem cōuersus intellectum traheret ad cogitandas rationes tali affectui consentaneas. Ac cū vt dici solet, quicquid recipitur, recipiatur ad modum recipientis, facile fieret vt existimaret illam esse Dei volūtatem, quæ est ipsius voluntas. Oportet igitur vt perueniat ad tertium gradum humilitatis, qui ponitur in lib. exercitiorum, aut saltem ad secūdum, cui comparando seruiunt meditationes de vexillis, et de tribus classibus, et aliæ de quibus infra dicetur; et ideo esset in iis meditationibus diutius retinendus, vt paulatim disponatur, ad hoc æquilibrium animi, partim cōnando propria diligētia, partim a Deo petendo feruentibus

orationibus. Quod si ad hãc resignationẽ et indifferentiam nõ peruenerit, tota tractatio de modo eligendi relinquenda est, et tunc si ita expedire videbitur, procedendum in reliquis exercitiis faciẽdis, vt si fieri potest, per ea ad maiorem maturitatẽ perducatur, vel post breue tempus finis eis imponendus.

Quarto omnium optima est illa dispositio, vt non modo non magis propendeat ad terrena retinenda, sed quoad fieri potest, voluntatem suam semper inflectere conetur ad id quod perfectius est. Nã licet re ipsa non id electurus sit, quia fortasse Deus non eum vocet ad talem statum, tamẽ nihil ei nocebit, immo plurimum proderit tale desideriũ; ac proinde in his exercitiis semper proponitur via perfectior, tamquã magis optanda, et a Deo

peten-

petenda. In quo valde notãda est sententia quędam P. N. Ignatii, quæ inuenta est in quodam eius scripto, vbi ita ait, debere instructorem ita disponere eum, qui est in exercitijs, vt omnino resignatus sit, tam ad consilia sequẽda, quam ad pręcepta, immo vero quãtum in ipso est magis inclinatus sit ad consilia, si id magis Dei obsequium fuerit: et addit maiora vtiq. signa requiri ad statuendũ quod ea sit Dei voluntas, vt quis in eo statu maneat, in quo satis sit seruare præcepta, quã vt viam consiliorũ ingrediatur, quia Dñs tam aperte ad cõsilia exhortatus est, at vero in illo statu magna ostẽdit esse pericula.

Vltima est ea dispositio, quã idem P. Ignatius eodẽ loco præcipit, nempe vt qui facit electionem, colligat se totum intra se, et toto tempore quo durat hæc

deliberatio, claudat sensus, claudat animum omnibus aliis rebus, nihilque velit videre, aut audire quod nō de sursum sit. Quibus verbis duo indicantur: primū vt anima non sinat se distrahi ad alias cogitationes, sed hoc vnum agat, et huic vni intēta sit, ceteris omnibus negotiis a se reiectis. Alterum est, vt in hac deliberatione non admittat rationes, quæ non sint e cælo; id est nullas admittat, quæ sapiant carnem, et sanguinem, aut aliquid humanum, ac terrenum, quia omnia manare debent ex vno illo principio, quod est desiderium gloriæ Dei, et exequēdi eius voluntatem: hic enim est verus ille sumptus ad ædificādam turrim, de qua est in Euangelio, et hoc magnam animæ fiduciam affert, quod Deus nō sinet eam decipi, quia cū eum in toto corde, et in

veritate quærat, numquã se Deus ab ea auertet, cuius scilicet tanta est bonitas, et amor in suam creaturã, vt etiam occurrat sępe non quærentibus. Quod licet ita sit, et ea sit perfecta electio, ad quam solius Dei amor impellit, tamẽ si pręcipuus quidẽ esset amor Dei, sed præter illum aliquid etiam accederet quod eodẽ inclinaret, modo non repugnans Dei legi, ac voluntati, et ex sua natura bonum, vtputa cõsolatio propria, et quies spiritualis, ratio valetudinis, aut aliquid eiusmodi, non propterea improbanda esset electio. Hæc tamen oporteret semper minus esse præcipua, et minus præcipue mouere, et hæc ipsa ad Dei amorem referri.

Circa secũdum, officium eius qui tradit exercitia in hoc particulari negotio, est cooperari motioni diuinæ, eamque non

preire, sed sequi, et ad hoc dispo nere animam eius qui facit exer citia, remouendo impedimenta, nempe errores, dolos, affectiones, atque inclinationes inordinatas. Non debet eum mouere vel ad vnam, vel ad aliam partē, vt dicitur in 15. annot. ex priorib. Etsi enim ex natura sua licitum est, ac meritorium etiã hortari ad perfectiora, tamen vt eiusmodi deliberationes solidius fiant, et sine vlla humana persuasione, multo melius est permittere, vt solus Deus cum sua creatura tractet, nec aliquis tertius intercedat: et hoc maxime in exercitiis, vbi se anima ad hoc ipsum disponit. Ratio huius est, quia electio tantæ rei, vt est status vitæ, non debet niti persuasione, aut inductione humana, sed sola Dei voluntate. alioqui metuendũ esset illud, quod Do-

minus dixit; Omnis plantatio quam non plantauit Pater meus cælestis, eradicabitur. Et cum in eiusmodi via per se ardua, et deinde dæmonum inuidiæ exposita, sine dubio secuturæ sint multæ tentationes, ac difficultates, non potest vllum auxilium, ac subleuatio expectari ab homine qui nos induxit, nisi leuemus oculos nostros in cælum, et dicere possimus, Dominus solus dux meus fuit, quoniam iuxta Apostolum sperandum est, eum qui dedit velle, daturum etiam perficere, et confirmaturum vsque in finem. Ex quo colligitur, eum qui dirigit in hac electione, debere ipsum quoque suo modo indifferentem esse, vt fideliter peragat opus, quod ei cõmissum et creditum est, idq. tantũ respiciat, et cupiat, vt Dei voluntas, et beneplacitũ compleatur, nihil

apponēs de suo spiritu proprio: hoc enim est immittere falcē in messem Dei, et præterea posset aliquando præbere materiā tentationū exercitāti, quia maneret semper aperta dæmoni hęc porta, suggerendi quod hominis instinctu ad religionē inductus esset. Persuadeat autē sibi illud tutū fore, ac sine periculo quod indagauerit iuxta regulas sanæ electionis. Tantū diligens sit in subleuando, ac dirigendo quem Dominus eius curæ ac fidei commisit. Vigilet in detegendis fraudibus, et paralogismis dæmonis, quoniā ex falsis principiis, qualia ille suggeret, sequetur nō nisi falsa conclusio. Animaduertat etiā contingere sæpe vt quis ingrediatur in electionem cū optima dispositione, et tamen in ipso articulo eligēdi insurgat in ipso aliquis sinister affectus, qui om-

nia perturbet, et suffocet bonum semen, et ideo cautus sit, et industrius ad hæc omnia tum prouidenda, tum præcauenda.

Circa tertium, illud certũ est, rem omnem, quæ sub electionẽ cadat, oportere esse bonam, siue sit negotium aliquod particulare, siue status totius vitæ. Electio autem status versatur circa duo, sitne manendum in præceptis, an progrediendum ad consilia, si consilia sequenda, num in religione, an extra eam. Quamquã enim vix iam extra religionem seruari possunt, tamen potest esse talis natura, vt non sit valde idonea ad communitatem vitæ, et obedientiam, et tamen possit seruare paupertatem, et castitatem. tertio si in religione, restat etiam in particulari quis ordo eligendus, quia alios vocat Dominus ad maiorem solitu

dinem,

dinem, alios adiuuandos proximos, et ipsa naturalis cõplexio, vel corporis, vel etiã animæ, alia alii instituto aptior est. Quarto electa peculiari religione, deliberatur etiam de tempore, et de modo id exequendi. In eligenda hac autem, vel illa religione, cauendum est, primo ne eligatur aliqua iam corrupta, vel in quã non vigeat obseruantia; secũdo inter illas ipsas in quibus viget obseruantia, præferenda est ea, cuius institutum sit perfectius, in quo diiudicando est optima doctrina sancti Thom. 2. 2. q. 188. art. 6. et habenda est maxime ratio personæ, non solũ iuxta vires, et propensionem, sed etiam iuxta dotes, et talẽta, quæ habet propter maius Dei obsequium. In tempore autem exequendi diuinam vocationem, est interdum peculiaris difficultas,

quoniam in his quæ repugnant sensui, solet humana infirmitas procrastinari quantum potest, et causas morarum innectere, seq. ipsam decipere, quærendo rationes differendi. Quare optimum est, hanc ipsam difficultatẽ profligare in exercitiis, et cogitare quod ait S. Ambrosius; Nescit tarda molimina Spiritus sancti gratia. Imitãda est etiam promptitudo Apostolorũ relictis statim retibus, et patre: valetq. illa ratio; Si aliquando, cur non modo? et si non modo, fortasse nũquam. Nunc enim recẽs est Dei motio, et eius auxilium, postea vero facile fieri potest, et fit quotidie, vt refrigescat hic spiritus, et sic multo difficilius erit resistere pugnę carnis, et diaboli. Et hæc de electione consiliorum. Si quis vero eligat seruare præcepta, restat adhuc consultandũ

in quo ſtatu, aut in qua ratione viuendi ea ſeruet, quæ ſingula diſcutienda ſunt, vt eo melius, et cũ maiori luce vita inſtituatur. Denique in aliis particularibus negotiis, vt in ſuſcipiẽda aliqua re, vel nõ ſuſcipienda, vtendũm eſt his iiſdem regulis, ſumendo ſcilicet eam partem ipſarũ quæ ſufficit pro qualitate rei. Modus autem, ſeu regula etiam in his omnibus particularibus actionibus, eſt omnia metiri ex Dei honore, nullo habito reſpectu ad proprias commoditates, maxime temporales, vt intentio ſemper in Deum recta ſit, nec inflectatur ob aliquid terrenum.

Circa quartũ declaranda ſunt tantum tria tempora electionis faciendæ, quæ habentur in libro exercitiorum: nam his bene cognitis, nihil fere aliud deſiderari poſſe videtur. Sed de primo

modo pauca sunt dicenda, cum scilicet adeo clare cõstat de Dei volũtate, vt ne dubitari quidem de ea posſit, pro cuius exemplo ponitur vocatio Matthęi, et Pauli. Et quamuis iam non contingant eiuſmodi vocationes ita miraculoſæ, tamen et legimus, et videmus quaſdam, quę quodammodo ad eas videntur accedere tãta claritate, et ſatisfactione ſpiritus, tamque certa illuſtratione diuinæ voluntatis, vt ne in has quidem videatur cadere poſſe dubitatio. Sed hic modus nimis extraordinarius eſt, nec cadit ſub regulã: et ideo nec a Deo petendus, aut expectandus eſt, et ob hanc etiam cauſam, cum tam rarus ſit, non multum eſt in eo inſiſtendum, et tantum obiter declarandus ei, qui facit exercitia. Secundus igitur modus eſt magis ordinarius per inſpira-

tiones, et motiones internas in voluntate, easq. tam efficaces, vt sine vllo intellectus discursu, aut fere nullo, voluntas feratur ad Dei seruitutem, et ad perfectionē. Tertius modus procedit per viam intellectus, nempe ratiocinando, et ponderando rationes pro vna, et pro altera parte, et demum eligendo id quod, omnibus perpensis, melius iudicatur. Itaque etiamsi hæ duæ potentiæ animæ ita coniunctæ sint, vt vna sine altera in eligendo operari non posſit, eſt tamen hæc differentia, quod in priori modo voluntas præcedit, intellectus vero ſequitur, et ab ea trahitur ſine vllo ſuo diſcurſu, aut cunctatione; in poſteriori autem præcedit intellectus ipſe, tamq. multas rationes voluntati proponit, vt eam extimulet, et impellat in eam partem quā iudicat melio-

rem.

rem. Et quidem hoc ſuppoſito, quod motio illa ſit immediate a Deo, ſine dubio hic modus excellentior eſt, et altior, quia etiam Ariſtoteles, vt refert S. Tho. ita ait illis qui mouentur ſecundum inſtinctum diuinum, non expedire conſiliari ſecundum rationem humanam, quia mouentur a meliori principio, quam ſit humana ratio. Sed poſterior via, nẽpe per ratiocinationẽ, et diſcurſum, eſt ſecurior, et tutior. Pro notitia autẽ prioris declarãdum eſt exercenti ſe quid ſit conſolatio, et quid deſolatio, de qua vtraque agitur in tertia, et quarta regula diſcernendi ſpiritus. Hęc autem conſolatio non eſt habitus, ſed veluti ſpiritualis paſsio data ſupernaturaliter, cuius natura eſt, vt dum præſens eſt, facile exerceantur actus virtutis, immo cũ delectatione, et guſtu,

et cum

et cum inflammatione affectus. contra vero facit, vt opera carnis desipiant, et insuauia videantur. Eius partes, vel modi varii sunt, vt pax, et quies quędam interior, gaudium spirituale, lumen, et clarior cognitio rerum diuinarum, lachrymæ, mentis eleuatio in Deum, spes in Deo fixa, sensus rerum æternarum, conuersio ad cælestia, calor sancti amoris, et si qui sunt similes alii effectus, vel affectus, qui sunt omnes à spiritu bono. Desolatio contra est tristitia, perturbatio animi, spes in rebus, vel personis humanis, amor rerum inferiorũ, ariditas, depressio, et euagatio mentis in res huius mundi, quæ sunt omnia à spiritu malo.

Hoc igitur posito ad cognoscendũ vtra ex duabus partibus, de quibus cōsultatur, magis placeat Deo, debet homo in seipso

notare, et animaduertere, quando sentit consolationem, ad quã partem eum inclinet cõsolatio, et tranquillitas animæ, et contra desolatio cum eam sentit, ad quã partem eum magis inclinet. Et cum his temporibus contrariis videat se moueri ad contrarios effectus, debet pro certo habere, nasci id ex principiis contrariis. Proprium enim est spiritus mali, inuadere animã tempore desolationis, eamq. obruere pusillanimitate, et tristitia, et torpore; contra vero proprium est boni spiritus, afferre animæ lætitiam, et tempore lætitiæ cum ea tractare, et in eã influere. Vterq. enim dat ex eo quod habet, et quo abundat, vt constat ex regulis discretionis spirituũ, præsertim quæ huic secundæ hebdomadæ conueniũt, quæ valde opportunę sunt hoc tẽpore, et sine illis

fere ambulabitur in tenebris. Eſt etiam alter modus, et praxis huius rei, quã ponit P. N. Ignatius illa ſimilitudine eius qui præſentat Principi ſuo genus aliquod cibi, vt exploret quam ei arrideat. Sic anima cũ profunda humilitate, et feruenti amore, ac deſiderio gratificãdi Deo, offerat ei diuerſis tẽporibus modo vnam, modo alterã rem, obſeruans quænam ex illis a Deo magis accipiatur, et admittatur, dicens ſemper: Domine quid me vis facere? Quod nõ ſolum ore, aut leuiori mentis affectu, ſed toto corde, et multis cordibus, ſi tot haberet, ei dicendum, et ſentiendum eſt.

Porrò inter alia indicia diuinæ voluntatis vocantis ad ſtatum perfectiorem, illud eſt optimum, ſi anima ſentit ſibi promitti tantum pecuniæ ſpiritualis,

quantum necesse sit ad ædificandam hanc turrim Euangelicæ perfectionis, id est si sentit labores huius vitæ, qui aliis ita graues videntur, et ipsimet antea ita videri solebant, nunc leuiores, et faciliores reddi, sic, vt voluntaria paupertas, vel abnegatio propriæ voluntatis, vel castitatis obseruantia, et reliquarũ virtutum exercitatio, iam non adeo grauis ei videatur, vt de seipso scribit S. August. in libris Confess. Secundum est indicium, si hæ cogitationes pergũt semper mouere ad bonum: Satanas enim licet ab initio dissimulet, in progressu tamen non potest diu se celare, quin incipiat depromere suum venenum. Deniq. de eiusmodi signis boni, vel mali spiritus optime, et valde dilucide agitur in regulis discretionis spirituum posterioribus lib. Exer-

citiorum, agit etiam Gerson in libro de probatione spirituum, et Bonauentura de processu relig. c. 18. Atque hęc hactenus de secūdo modo electionis, in quo si ita constet de diuina volūtate, vt anima plane confirmetur, et stabiliatur, nec desideret maiorem certitudinem, potest hic conquiescere; sin vero non sufficiat, poterit progredi ad tertium modum. Hic autem bipertitus est, nā in prima parte sunt sex illa puncta, in secunda quattuor. Si ergo in priori non fiat electio, veniendum est ad posteriorem, qui est vltimus modus, qui in hac materia tradi posit. Pro hoc autem modo, sicut etiā omni tēpore, quo durat electio, requiritur tranquillitas animæ, quoniā tempore turbationis non est locus electionis, cum scriptū sit Eccles. 2. Ne festines in tem-

pore obductionis. quare qui hãc tranquillitatem in se non sentiret; satius esset vt progrediatur in meditationibus donec tempestas deferueat, et redeat serenitas, quoniam dum turbida est aqua, nihil in ea perspici potest. Supposita ergo hac tranquillitate, proponenda sunt ex vna parte commoda, ex altera parte incommoda prouenientia ex ea re, de qua agitur, et singula bene æstimanda, et examinanda, vt videatur quænam præponderent. Tantum illud obseruandum, et actuandũ hic, quod supra attigimus, nempe has rationes, quę ad deliberationẽ adhibẽtur, debere omnes proficisci ex illo principio diuini obsequii, nec admittendos esse in hac consultatione respectus humanos, aut terrenas cogitationes. Notandum est etiam quod hic tertius modus non

ſolum tunc adhibendus eſt, cum in ſecundo modo nihil concluſum eſt, ſed etiam ſi facta ſit electio confert ad eam magis cõfirmandam, et ſtabiliẽdam. Si enim anima certa eſſet, quod illa motio ſecũdi modi eſſet a Deo, ſine dubio nihil ei eſſet amplius requirendum, ſed quia Angelus Satanæ transfigurat ſe aliquando in Angelum lucis, ideo hæc generalis regula eſſe debet, valde periculoſum eſſe, cũ homo vult ſe gubernare tantum per motus volũtatis, et ſenſus quoſdam interiores, non adhibendo conſiderationem debitam. Et ideo probatio et examen fieri debet per lumen, quia, vt dicit Apoſtolus, omne quod manifeſtatur lumen eſt. Hoc autem lumen poſt lumẽ fidei eſt etiam ipſa humana ratio adiuta tamen, et illuminata lumine fidei, quæ ipſa quoque a

Deo eſt, et non poteſt vnum repugnare alteri, quia neceſſarium eſt vt verum vero conſonum ſit. Itaq; hoc etiam ſignum eſt ſpiritus mali, quando refugit hoc examen, quia amat tenebras, et non vult venire ad lucem, vt nõ arguantur opera eius. Hanc igitur ob cauſam hic modus eligendi ſecurior eſt, quia ratio fide illuminata, et Eccleſiæ catholicæ doctrina inſtructa, ſuo officio fungitur, et cum totas vires ſuas, et quicquid poteſt, exponat in inquirenda Dei voluntate, fideliter facit quod in ipſa eſt. Si vero ad has rationes adiungatur etiam experientia quam quis habeat ſuæ infirmitatis, vt manifeſte ſentiat ſalutẽ ſuam in ſæculo exponi magno diſcrimini, non eſt dubium, quin ſecurius etiam res procedat. Quod ſi præterea rationes iſtæ confirmentur per

aliqua signa secundi modi quæ superius diximus, nempe pacis, cõsolationis, aut gustus, tum vero anima maiorem etiam satisfa-ctionem, et claritatem accipit.

Quæret aliquis quid faciendũ sit, si forte contingat, vt secundo tempore in aliquam rem inclinemur, tertio vero tempore in alteram ei contrariam, vel dissimilem. Respondemus esse diligenter rem examinandam per regulas discernendi spiritus, et per rectam rationem, et æstimandum pondus rerum mouentium vtroque modo. Quod si cõstaret clare quod ratio astipulatur electioni tertii temporis, securius est eam sequi, quia nõ est certum an motio illa secundi tẽporis sit a Deo, et tunc maxime cum ratio aliud suadet. Contra vero si rationes, quæ tertio tempore mouent, essent debiles,

motiones autem secundi temporis bene examinatæ iuxta regulas videntur esse a Deo, et recta ratio eis non repugnat, tota electio secundi temporis est præferenda. licet enim prius clare non constaret per eam de Dei voluntate, tamen rebus melius agitatis, et discussis, accedente rationis testimonio potest fieri vt constet.

Restat nunc vltimũ, nempe tota praxis, et ordo proponẽdi electionẽ, et manuducendi eum, qui facit exercitia. In primis igitur hoc valde notandum est, quod etiam supra indicauimus, iam tu ab initio huius secundæ hebdomadæ incipere disponi animam per meditationem illam de regno Christi, quæ mentẽ erigit a terrenis, et fluxis ad Saluatoris imitationem desiderandam, quæ quidem dispositio alẽda est sem-

per deinceps in eo qui se exer-
cet, excitando eum, et dirigendo
ad id quod perfectius est per re-
liquas meditationes, vt Natiui-
tatis, Circuncisionis, et alias, in
quibus ita instruendus est, vt cō-
cipiat desiderium assimilandi se
Filio Dei, et præterea quam ma-
ximam possit erga eum gratitu-
dinem, qui tanta nobis dedit, et
tanta pro nobis fecit.

Deinde quarto, vel quinto die
inchoātur meditationes electio-
nis per illud exercitium pueri
Iesu, cum remansit in templo, in
quo vt dicitur in lib. exercitio-
rum, cœpit dare exemplum hu-
ius Euāgelicæ perfectionis, quā
do patre putatiuo, et natural
matre relictis, voluit occupari in
iis quæ æterni Patris essent. Igi-
tur ad disponendam animam ele-
ctioni faciendæ, post hanc medi-
tationem datur primo exercitiū

duorum vexillorum, deinde eodem die meditatio de tribus hominum claſsibus, quæ ad hoc tēdit, vt iuxta eas exercitans ſe examinet, et cognoſcat affectū ſuum erga res mūdanas, et ſi in prima, vel ſecūda claſſe ſe deprehenderit, conetur ſibi vim facere, vt ſe transferat in tertiam. Ad maiorem autem intelligētiam harum trium claſsium, notandū eſt hoc in omnibus ſupponi, modum illum, quo pecunia illa acquiſita eſt, non eſſe illicitum, ita vt obliget ad reſtitutionem. Nam alioquin non poſſet homo indifferens eſſe ad eam retinendam, vel relinquendam; quod tamen dicitur in tertia claſſe. Eſt ergo hic modus, vt quando v. g. aliquis ex nimio ſtudio lucri, vel ex aliquo alio affectu humano, et vitioſo negotiatur. Secundo notandum, primam, et ſecūdam claſ-

ſem ita inter ſe differre, quo
vtraq. habet quidem volũtaten
quandam infirmam, et remiſſan
exuendi affectum ad rem illam
ſed prima claſsis nulla vnquan
adhibet media, nec cogitat d
mediis, ſecunda vero aliquid an
plius facit, quia adhibet quiden
aliqua media, ſed quę ipſi placẽ
non autem iuxta Dei voluntatẽ
ac beneplacitum; et ideo videtu
ſibi parata omnia alia facere
præter illud, vt priuetur re ill
quam amat: tertia porrò ad ho
etiam parata eſt, ſi Deo ita pla
ceat, idq. tantum inquirit an pl
ceat. Et ſic patet totam hanc m
ditationem eo tendere, vt oſten
dat animæ quam turpe, et per
uerſum ſit, ſi non ſolum exuer
nolit inordinatas cupiditates, ſe
ſi velit quidem eas exuere, ſe
eo modo velit, quo ipſi libeat,
ſe non reſignet in manibus De

Ex quo apparet illam esse voluntatem admodũ debilem, quia vere vult, et nõ vult. Vnde quia res hæc tanti momẽti est, præsertim ad disponendã animam electioni iam vicinæ, posset etiam exercitans ad maiorem claritatẽ, pręter hanc similitudinem triũ mercatorum effingere sibi alias similitudines eiusdẽ tenoris, vt v. g. si essent tres ægroti, qui sanari quidem omnes cupiunt, sed primus nolit adhibere medicinas vllas propter earũ amaritudinem, nec abscisionem propter dolorem; secũdus velit quidem adhibere, sed quas ipse probet, ac iudicet, non eas quæ aptę sunt eius morbo, vt verbi gratia si nollet abstinere a vino, aut similibus: tertius deniq. se totum medico permittat, vt et dietã imperet, et vrat, et secet ipsa etiam membra si opus sit.

Porrò simul cum his duabus meditationibus, quas diximus, nempe de duobus vexillis, et de tribus classibus, vel si ita melius videatur sequenti die, post meditationem de transitu Christi a Nazareth, et de eius baptismo proponũtur exercitanti tres gradus humilitatis, vt quemadmodum dicitur in libro Exercitiorum, toto die eos animo verset: simul tamen vnum, vel duo mysteria vitę Christi eodem die sicut in reliquis diebus meditãda sunt. Nam hi tres modi non dãtur pro certa hora alicuius meditationis, cũ non contineãt nisi vnum punctum præcipuum, scilicet desiderium attingendi tertium illum gradum humilitatis, quod toto die mente reuoluendum est extra meditationẽ; immo etiam in meditatione opportuno tempore, adhibito triplici

illo

illo colloquio de vexillis vt ibidem dicitur.

His peractis accedendum iam propius est ad electionem, et in primis declarandum præludium electionum, quod fere coincidit cũ fundamento posito ante exercitia, et ideo, qui bene illud meditatus fuerit, nullam in hoc habebit difficultatem. Interim instructor exploret voluntatẽ exercentis se, an habeat indifferentiam, de cuius necessitate supra locuti sumus, et si magis propendere ad imperfectiorem statum animaduerterit, explicet ei illud notabile, quod est in exercitiis post tres classes, vt scilicet qui sentit affectũ repugnantem paupertati reali, petat a Deo, vt ipsum potius inclinet in illam partem. Cuius ratio est, quia virga incurua flectenda est in contrariam partem, vt deinde manens

in medio, stat recta: quod præser-
tim locum habet in hac materia
cum illa pars sit securior, et hoc
nihil impediat vel Dei volunta-
tem, vel libertatem nostrā. Hoc
ergo supposito pergendum est
in meditationibus mysteriorum
Christi, quæ sunt in libro Exer-
citiorum, et simul vacādum ele-
ctioni, ad quam dirigendā, dan-
di sunt tres illi modi recte eligē-
di voce, vel scripto, vt magis vi-
debitur instructori.

Electio autem ita peragend-
est, non vt exercitans meditetu-
tres illos modos toto tempor-
meditationis, sed post peracta-
vnamquamq. meditationem, v-
in aliqua eius parte, cum anim-
am quietus est, tūc tempus pr-
rium est agendi, et ratio in-
li circa rem propositam. Et ide-
diligenter curandum est, vt me-
ditationes, quemadmodum dix-

mus, de Christi vita diligenter fiant suo tempore. Nam si quis omissis suis meditationibus vellet se totum dare cogitationi de electione status, nō bene faceret, idq. ei damnum afferret, quia per meditationes anima corroboratur, et illuminatur, et eleuatur a terrenis, vnde fit aptior ad Dei voluntatem, et cognoscendam, et amplectendam, et ad superanda omnia impedimenta, et contra si cessaret a meditando obscurior fieret, et infirmior. Quare, vt dictum est, dandū est suum tempus meditationi diuinarum rerum, quæ pro varietate mysteriorū occurrunt, et suū deinde tempus electioni, ne si anima tota occupetur in hoc negotio, hæc vna cogitatio exsugat, et exhauriat quodammodo succum, et florem deuotionis, et ita reddatur languidior.

Quod si adhuc magis in particulari quæratur quomodo hoc faciendum sit, dicendum, quod si in secundo modo eligēdi versetur, debet qui deliberat sine vlla sua ratiocinatione, aut discursu adhibito, dū facit meditationem, aut colloquia, et in summa dum constitutus est ante Deum, proponere oculis mentis suę viā consiliorum, et obseruare an sentiat in anima sua motus aliquos consolationis, aut desolationis. Deinde proponere sibi viam mādatorum; et hoc idem circa eam obseruare. Nec est ad hoc necessaria particularis meditatio, vt paulo ante dictū est, sed sufficit hoc facere dum versatur in meditationibus, et orationibus consuetis. Et hoc idem faciat extra tempus meditationis proponendo hoc modo dicto, et obseruando motus prædictos; nihil

dis-

discurrendo per se, sed tantum audiendo vocem Domini, et se ad eam audiendam, et ad motum illum accipiendum disponendo quantum poterit; maxime renouando sæpe resignationē, et desiderium cognoscendi diuinū beneplacitū, et hoc semper curando, vt cesset omnis propria volūtas, aut inclinatio. Cum autem venerit instructor, exigat ab eo rationē huiusmodi motionum, et si boni vel mali spiritus signa deprehendat, vtatur regulis de discernendis spiritibus, sed iis præcipue, quæ secundæ hebdomadæ conueniunt, et declaret ei quantum satis esse iudicabit ad ipsum dirigendum, vel erigendū si opus fuerit. Et si bene procedere hac via videbit, alia meditatione proposita hortetur, vt eandem viā teneat circa electionem propositam, vt experiatur

an durent eædem motiones, an aliæ contrariæ succedant. quod si contrariæ occurrerint, conetur discernere per prædictas regulas, quæ sint bonæ, quæ malę. Si hoc modo secundi temporis non conficitur electio, quia qui exercetur nullam notatu dignã motionem in se sentit, vel sentit in vtramque partem, adhibendi sunt modi tertii temporis, prior et posterior, qui ei declarandi erunt vt cum priori modo aliquid constituerit, idem deinde expendat posteriori, et si idem resultet ex vtroque, id bonum signum est bonæ electionis. Hoc autem tertio tẽpore poterit dari vna tantum meditatio ex iis, quę secunda hebdomada proponuntur cum sua repetitione, vt reliquum tempus impendatur electioni, idque videtur innui in libro Exercitiorum per exemplũ

con-

contemplationis baptismi, quæ ponitur quinta die. Quamquam cum hoc non præcipiatur, credi potest quod permittitur instructori, vt vnam, vel duas in die det meditationes, vt viderit exercitanti magis profuturum, pro difficultate quã sentiat, et prout indigeat tẽpore ad faciendam hãc discussionem. Monendus etiam erit, vt notet scripto rationes, quæ se offerunt pro vtraq. parte, idq. seorsim. Nam rationes omnes cuiusq. partis simul collectæ magis veritatem ostendũt, et maiorem vim habent ad mouendum. Has vero cum instructore conferre debebit, vt ab eo melius dirigi possit.

Porrò illud etiam cauendum instructori, ne in hoc negotio per se tam difficili, et laborioso nimis obruat exercitantem, nec semper eum stimulet, et fatiget,

quin potius linendus est, aliquã do respirare, ne semper affligatur, aut absorbeatur tristitia, aut tædio, et desperatione abiiciat seipsum, quod tunc maxime metuendum est, cum præter propriam infirmitatem, et repugnãtiam carnis, accedunt etiam dæmonum impugnationes. Difficile est enim releuare eiusmodi cor, cum semel cõciderit. Immo vero etiam si quis cerneretur minus prompte respondere diuinę voluntati, nec se vincere, vt deberet, sustinendus tamen patienter esset, et expectandum, vt paulatim, et quasi pedetentim superet obices illi oppositos; et in hoc etiam imitãdus mos diuinæ bonitatis, cui cooperamur, quæ omnia suauiter disponit, et longanimiter expectat animæ moras in veniendo ad eum.

Denique hoc etiam aduerten-

dum, quicquid eliget secundo, vel tertiò tempore, ne votum vllum emittat, vt dicitur annot. decima quarta, et præsertim in secundo tempore. Sæpe enim in illo calore, vel cōsolatione fiūt vota, quæ deinde displicent, et hoc præsertim seruandum cum iis, qui natura sunt feruenti, et præcipiti, vel parum stabili. Sed tamen si electio facta esset matu ro consilio, vt cum magna claritate, et indiciis haud obscuris diuinæ vocationis, præsertim si ætas, aut natura hominis non esset suspecta, et hic suam electionem voto firmare cuperet, vt se melius muniret cōtra oppugnationes carnis, et mundi, et Satanæ, non potest instructor, nec debet eius deuotionem impedire, sicut nec ad id vlla ratione impellere.

Vltimum est in hac electione id quod in libello exercitiorum

ponitur in vltimo puncto, vt homo post conclusam electionem ad orationem se conferat: Quo tempore si senserit mentē suam confirmari in electione iam factā, sentiendo in se motiones aliquas, vel illustrationes desuper immissas, ita vt Deus approbare videatur quod factū est, et promittere vires ad exequendum; id est optimum indicium, et haberi debet tamquam sigillum totius electionis.

Si vero motiones, vel affectus vel illustrationes intellectus eiusmodi essent, quæ infirmarent electionem factā, et examinatæ iuxta regulas supra positas, viderentur a malo spiritu, vel saltē essent dubiæ, non est mutād electio: Si autem clare appareret esse a bono spiritu, signū est discursum non fuisse bonum et electionem denuo faciendam

Quod

Quod si in hac oratione nihil in vtramuis partem notabile accideret, nec in affectu, nec in intellectu, et voluntas eligentis in suo proposito perseuerat, nō est electio in dubium reuocāda, sed ita putandum est voluisse Deum, per discursum rationis voluntatem suam inueniri.

Ceterum illud quoq. interdū contingere solet, vt exercitans hallucinetur in electione facienda, et licet Deus illum vocet ad vitam perfectiorem, ipse tamen vel propter dæmonis deceptionem, vel propter propriam infirmitatem imperfectiorem eligat, idque a Spiritu sancto esse putet, nec ab eo dimoueri potuit. Tunc igitur prudentiæ est, vt instructor non multum reluctetur, quod frustra faceret, sed neque ex altera parte confirmet electionē factam, ac potius

ostendat sibi non valde satisfecisse, sed sperare quod progressu temporis Dominus ei clarius indicabit voluntatem suam, et sic eum relinquat aliquantum dubium, et incertũ de tali electione, deinde etiam instruat quomodo disponere se debeat, ne aditũ claudat diuinæ luci. Sæpe enim experientia monstrauit quosdã, qui in ipso conflictu exercitiorum succubuerant, deinde extra exercitia commodius veritatem agnouisse, idq. ex iisdem principiis, quæ hauserant in ipsis exercitiis, siue quia dæmõ acrius oppugnat in illo articulo electionis, siue quod natura ipsa præsertim in iis qui timidiores sunt, et pusillanimes, vt in illa quasi agonia quodammodo opprimitur, et suffocatur, ita cum deinde quodãmodo respirat, est melius disposita ad ratiocinandum,

et percipiendum lumẽ Dei, siue denique, quia experiẽtia deinde cognouerunt se non eam vitam posse in sæculo tenere, quam fortasse in exercitiis vel ipsi sibi finxerant, vel eis dæmon persuaserat.

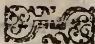
DE IIS QVI IAM STATUM *habent.* Cap. XVI.

POst tractationem de electione ponitur a nostro Patre methodus quædam de emẽdatione, seu reformatione vitæ: quæ doctrina maximi momenti est pro iis, qui iam sunt in statu immutabili, vel saltem quos Deus nõn vocat ad mutationem status. Per hanc enim reformationem tolluntur multi abusus, qui etiam si non sint peccata, saltem sunt origo multorum malorum. Hac vero doctrina id agitur, vt multi

qui iam vxorem, et familiam habent, licet in sæculo maneant, suo tamen modo perfectionem sectentur, ad quam nos quoque inuitare, et perducere eos debemus ex vocatione nostra; itaque passim iubēt Constitutiones nostræ. Nec est dubiū, quin si proximos iuuare conaremur, ac dirigere ad hanc formulam, quæ hic expressa est, valde insignis fructus sequeretur. Itaque hoc omnibus operariis Societatis valde commendatum esse deberet.

Cum his igitur hunc modum tenere oportet, vt præter exercitia ordinaria de mysteriis vitæ Christi, dentur etiā illa de duobus vexillis, et tribus hominum classibus, immo etiam præludiū electionum. Hæc enim licet nō adeo necessaria sint, vt iis qui de toto vitæ statu deliberaturi sunt, non potest tamen dubitari,

quin valde ſint vtilia, vt animentur ad eam perfectionem, cuius ipſorum ſaltem ſtatus, ac conditio eſt capax. Ceterum ſecundus modus eligendi non valde ad hoc negotium pertinet, ſed potius tertius modus, eiusq. membrum vtrumque. Res autem inſtituenda ita eſt, vt ſingula puncta diſcutiantur, verbi gratia de familia, vel de expenſis, et poſt deliberationem factam de vno puncto, tranſeatur ad aliud, in ſingulis autem maius vel minus tempus inſumatur, vt fuerit negotii grauitas, vel difficultas. Aliquando enim vna hora, aut etiam plures in vno puncto inſumendæ erunt, aliquando autem plura puncta in vna hora concludentur.

DE TERTIA HEBDOMADA. *Cap.* XVII.

IN tertia hebdomada stabilitur, et confirmatur electio vitæ melioris iam facta, et voluntas seruiendi Deo, proposito tãto, et tali exẽplo, nempe pasſione Domini, et Saluatoris nostri. In ea enim omnes eius virtutes multo insignius, atque excellentius elucent, et efficacius nos inuitant ad sui imitationem. Itaq. magnus hic thesaurus recõditus est, vnde videmus sanctos omnes in hac potiſsimum parte se exercuiſſe, vt apparet ex libris, quos scriptos reliquerunt. Et ideo in hoc etiam oportet exercitantem diligenter instrui, quoniam hic eſſe deberet ordinarius animę cibus.

Ordo, et discursus harum meditationum est idem, qui in præ-

terita hebdomada, nempe intuẽdo personas, dicta, et opera. Debet tamen iis præsertim qui non adeo sunt exercitati, aperiri via in hac materia per illa puncta, quæ communiter tradi solent, quis patiatur, quid patiatur, a quibus, et propter quos. In compositione loci debet qui meditatur ita se constituere, quasi præsens esset mysterio illi dum ageretur, et quidem ac si gestũ esset propter se solum, iuxta formam illam Apostoli, Qui dilexit me, et tradidit semetipsum pro me. Itaque debet anima ita se respicere, quasi ipsa causa fuerit tantorũ dolorum, et ignominiarũ, quas Dei filius perpessus est, dein de videre, quicquid bonorũ spiritualium, quicquid gratiæ, et quod ab æternis malis liberata sit, quod ęterna bona se cõsecutu rã speret, hæc omnia ex Christi

meritis sibi prouenisse. Immo etiam considerare Christum dũ illa pateretur, habuisse ante oculos et nos, et nostra peccata in particulari omnia, et pro iis orasse, eorumq. remissionem, et gratiam nobis impetrasse.

Quamquam autem affectus cõpassionis est valde bonus, debetq. et peti cum instãtia, et desiderari cũ humilitate, et excipi cum gratia, debent tamen simul etiã curari alii affectus, qui sunt vtiliores ad profectum nostrum spiritualem. Primus autem est, quanta res sit offendere Deum, quando ad satisfaciendum ei diuina sapientia dignũ putauit adhibere ipsum filii sui sanguinẽ, et vitam, ex quo etiam nascitur summum odium peccati, quod presertim ab illa iustitia tam seueris pœnis vindicetur, quia si hoc in viridi, quid in arido? Se-

cundo cognoſcenda, et veneranda eſt bonitas, et ſapientia Dei infinita, quæ tam aptum mediũ inuenit, vt hominũ corda amore ſuo liquefacta ad ſe attraheret iuxta Apoſtolum, Commendat Deus caritatẽ ſuam in nobis, quoniam cum inimici eſſemus, et c. Tertio hic etiam confirmatur ſpes noſtra, quia vt ait S. Auguſt. qui dedit quod plus eſt, nẽpe vnigeniti ſui ſanguinem, dabit et gloriam æternam, quæ minus eſt ſine dubio. Et ideo hic Chriſti ſanguis tenendus eſt, vt arrha, et pignus tũ diuini amoris, tũ futurę beatitudinis. Quarto et omniũ maxime, inflammatur amor in Deum cõſideratione tantæ bonitatis, et tanti beneficii nobis dati, et dati tali modo. Quinto ſic etiã animantur omnes ad perfectam imitationem, vt ait S. Petrus, Chriſtus paſſus

eſt pro nobis, vobis relinquens exemplū, vt ſequamini veſtigia eius. Turpe enim eſſet, et intolerabile, cū ille vt nos pro noſtra ipſorum ſalute doceret, non dedignatus ſit tam humilia perpeti, ſi nos quorū ſalus agitur, recuſemus. Denique poteſt etiam, et debet concipi magnus zelus animarum, quas videlicet Deus tanti æſtimauit, et tāto affectu amauit, et tā magno pretio emit. Iuuat etiam habere in prōptu hac hebdomada aliquas ſententias ſacræ ſcripturę ad Domini paſsionem pertinentes ex Pſalmis, vel ex prophetis, et maxime ex Iſaia, vel etiam ex Euangeliis, aut ex Epiſtolis Pauli, quæ vel magnitudinem dolorum, ac cruciatum Chriſti Domini indicēt, vel eius bonitatem, aut effectus mirabiles in hominū reparatione; quæ extra meditationem valde pro-

derũt ad cor excitandum, et etiã ad tollendam nescio quam satietatem, quæ subrepere solet ex continuatione earũdem rerum. Hæc autem loca scripturæ poterit instructor colligere, vel ab alio iã collecta suppeditare. sunt enim multa, et passim occurrũt. Cetera, quæ ad hanc hebdomadam pertinent, scripta sunt in libro exercitiorum clare, et distincte in meditationibus, et additionibus. In particulari autem quæ in fine huius hebdomadæ traduntur de regulis ad victum temperandum, nõ est quod scripta dentur, sed verbo tantum explicentur, tum ob alias causas, tum quia non omnibus eodem modo proponendæ sunt, sed adhibita discretione pro cuiusque complexione, et viribus tam corporis, quam animi. Notandum etiam quod hæ regulæ non solũ

proponi debēt hac hebdomada, ſed antea etiam aliquo opportuno tempore: ſaltem, ſi tamē prius factum non eſt, hic declarentur. Fortaſſe enim in hunc locum dilatæ ſunt, ne prioribus hebdomadis nimis oneraretur is, qui in exercitiis verſatur tot documentis extra ipſas meditationes. In hac autē hebdomada multo pauciora ſunt eiuſmodi documenta, et ſic, magis vacabit inſtructori ea explicare. Expedit enim, vt ſemper aliquid noui afferat, cum inuiſit exercitantem.

DE QVARTA HEBDOmada. Cap. XVIII.

QVarta hebdomada videtur reſpondere viæ vnitiuæ: tota exim exercetur in amore Dei, et deſiderio æternitatis, cuius tamquā exemplar proponi-

tur resurrectio Christi, eaq. gaudia, quæ etiam in hoc mundo eã cõsecuta sunt. Possent etiam hic addi aliquæ meditationes de gloria paradisi, et de futura iustorũ felicitate, cuius pignus accepimus in hoc mysterio Resurrectionis Christi, quia iuxta Apostolum, Deus nos etiã conresuscitauit, et cõsedere fecit cum illo. Quare eo magis excitari debemus ad contemnenda terrena, et cælestia appetenda, iuxta illud eiusdem, Si consurrexistis cum Christo, quę sursum sunt quærite, quæ sursum sunt sapite, et c.

Exercitium de amore Dei est valde aptum ad amorem nostrũ in Deum excitandum, et cõtinet quattuor puncta fœcundissima, et quæ magnam materiam suppeditant ad meditandum. Potest autem duobus modis fieri, primo iisdem diebus cum aliis

mysteriis Resurrectionis, ita vt secũdo die postquam cœpta sint mysteria Resurrectionis, incipiatur etiam hæc meditatio de amando Deo, eiq. quotidie vna, aut altera hora tribuatur distincta a meditatione illorum mysteriorum. Alter modus est, vt absoluãtur prius omnia illa mysteria, et deinde integer dies, aut duo dies huic vni meditationi assignẽtur. Est autem bene notandum, et declarandum exercitãti, quod in eo dicitur, amorem magis pendere ex operibus, quã ex verbis, et consistere in mutua quadam facultatum, et omnium rerum cõmunicatione. Per hoc enim intelligere debet, non sufficere sibi teneriorem quendam affectum, quem in se sentiat, neque eo contentum esse debere. Verum est enim quod ait S.Gregorius: Probatio amoris, exhibi

tio est operis, et amor vbi est, magna operatur, et vbi operari renuit, amor non est. Nec aliud occurrit circa hanc quartã hebdomadam.

DE TRIBVS MODIS *orandi.* Cap. XIX.

POst exercitia addũtur aliqua documenta aptissima, et valde vtilia profectui spirituali. Primo autem loco ponũtur tres modi orandi, non vt omnes qui iam exercitia peregerint in eis exerceantur, nam hoc non necessarium est, sed ponuntur ad complementum doctrinæ, et propter rudiores, et minus capaces, qui scilicet non ita possunt habere perpetuos discursus in oratione, vt diutius hæreant in vna materia. Vnde in Const. par. 7. cap. 4. lit. F. dicitur exercitia plena

non nisi paucis, primam hebdomadã cum his tribus modis orãdi, pluribus communicari posse

Primus ergo modus est discurrẽdo circa præcepta Dei, aut Ecclesiæ, et circa septem peccata capitalia, et tres potentias animæ, et quinque sensus, et hoc non tam speculatiue, quam practice, verbi gratia cogitando in præceptis quomodo male ea seruauerit, et proponendo in posterum melius seruare, et sic de reliquis. Si vero hæ materiæ paulo altius eleuandæ essent, et exercitans capacior esset, hic modus præscribi posset. In præceptis cõsideretur primo præceptum ipsum in se, quam sit bonum, et iustum, et sanctũ. Secundo quam vtilis eius obseruãtia. Tertio quomodo antea obseruatum sit, et si bene sit obseruatũ, agendo gratias Deo, sin contra, dolendo, et petendo

veniam. Quarto proponendo in posterum perfectam, et exactam obseruantiam, et petēdo ad hoc gratiam per colloquium. Quo finito si nō expleta sit hora, trāsferatur ad aliud præceptū eodem ordine. In peccatis primo videndo singula, quam mala sint, et quam iuste prohibita. Secundo quantum noceant si non fugiantur. Tertio quomodo adhuc fugerit, vel in posterum decreuerit fugere. In potentiis, et sensibus cogitari potest primo quam nobiles, et quam nobis vtiles sint singulæ, vt v. g. intellectus, et deinceps aliæ. Secundo ad quem finem datæ. Tertio quomodo iis vsus sit Christus, vel beatissima Virgo. Quarto quomodo nos vsi simus, et dolendo quod male, etc. Et idem de aliis potētiis, et sensibus sigillatim, et inter alia etiam de facultate loquendi, de

virtute motiua, et similibus. Est tamen aduertendum, dum cogitamus, quomodo vsi simus his potentiis, vel in meditandis præceptis, quã male ea seruauerimus, et maxime in meditandis peccatis, non ita debere institui meditationem, quasi examinare velimus conscientiam, vt fit, cũ nos præparamus ad confessionem, vel etiã velimus de industria elicere contritionẽ. Hoc enim pertinet ad primam hebdomadam. Sed hic principalis intentio est cogitare ipsas materias, ex occasione autem fit reflexio ad nos ipsos, et ideo in generali tantum debet fieri hæc reflexio, nõ multum descendendo ad particularia peccata. Hoc orandi genus dicitur P. Franciscus Xauerius cõmẽdare solitus omnibus animabus quas tractabat, ita vt etiam pœnitentiæ loco iniungere so-

leret, vt mane, et vespere aliquod tempus huic impenderet. Quamuis autem in libro exercitiorum dicatur tanto spatio esse immorandum, quo oratio dominica ter recitari posit, tamen si quis in aliquo gustum inueniret, vel vtilitatem aliquam spiritualem, deberet ibi hærere diutius, etiam si non posset absoluere omnia præcepta: iuxta id quod dicitur in quarta addit. ad finẽ primæ hebdomadæ. In secundo modo orandi notandũ est, cum vna vox non facit sensum, plures debere coniungi, vt Qui es in cælis, aut Sanctificetur nomen tuũ. Aliæ sunt voces, quæ solæ præbent materiam meditationis, vt Pater, vel noster. Quod autem hic dicitur de his orationibus, idem intelligendum est de aliquibus scripturæ locis, ac præsertim psalmis, e quibus aliqui

eligi possunt, vel psalmi toti, vel eorum versiculi, qui vberrime pascũt et intellectum, et affectũ. Notandum est etiã, cum qui facit exercitia bene procedit in hoc orandi modo, ita vt eum satis tenere videatur, non esse necessarium, vt multum in eo procedat, quia sufficit, vt didicerit modum, quo deinde in posterũ vti sciat. Quod idem intelligendũ est de primo modo, nisi quod cum ille habeat aliquanto maiorem varietatem, vtile erit vt faciat vnum exercitium circa præcepta, aliud circa peccata, aliud circa potentias animæ, aliud circa sensus, et c.

Tertius modus orandi ita intelligendus est, vt in considerandis singulis vocibus alicuius orationis tantũ tempus insumamus, quantum communiter vna respiratio durare solet. Quod si quis

pro sua deuotione amplius morari vellet, poterit quidem, sed tunc potius ad secundum orandi modum pertinebit, quã ad hunc tertium. Iuuat autem hic modus, vt assuescamus facere orationem vocalẽ cum attẽtione, et deuotione debita, vt seruemus illud Apostoli, Orabo spiritu, orabo et mente. Quare hoc exercitiũ est valde vtile eis, qui obligati sunt ad horas canonicas, vel ad alias orationes mentales.

Quamuis autem hi tres modi orandi hic tradantur, non existimãdum est excludi alios modos, quos Spiritus sanctus docere solet, et quos viri in spiritu exercitati secundum experientiam, et secundum rationem, et doctrinã sanam habere solent, vel quos quisque sibi vtiles ad suum profectum ipso vsu deprehenderit. Quod idem etiam de nostris

ipsis intelligendum est, accedēte tamen semper approbatione; et cōsensu Superioris, vel Præfecti spiritualis, quibus quisq. patefacere modū debet, quem in orando tenet, eoq. magis si paulum discedat ab ordinario modo. Ceterū tres hi modi nō solum alius aliis aptior erit pro personarum varietate, sed etiam persona eadem pro varia dispositione animi, vel corporis aptior erit modo ad vnum, modo ad alium, vt verbi gratia cum aliquis est fatigatus, vel male habet, non erit bene dispositus ad longiorē meditationēm, et mentis excursum, et tunc magis iuuabitur secūdo, vel tertio modo. Quod intelligēdum est non solum in hac quarta hebdomada, sed reliquo omni tempore.

DE REGVLIS TRADENDIS. *Cap.* XX.

REgulæ quæ additæ sunt in fine exercitiorum, non ideo positæ sunt, vt omnibus proponantur, sed vt quisq. eguerit, vel etiam desiderauerit pro sua deuotione. Quare illæ quæ agunt de distributione eleemosynarũ, non debebũt dari nisi iis, qui locupletes sunt, et qui solent, aut possunt eleemosynas facere. Similiter quæ agunt de scrupulis, non est cur dentur iis, qui nullis scrupulis agitantur. Illæ item, quę ad catholicam doctrinã pertinent, iis potissimum tradendæ sunt, qui in locis, vel cum personis suspectis versantur, quamquã omnibus etiam operariis, et iis qui verbum Dei tractant, vtiles sint, quia directe pugnant con-

tra ſenſa, et dicta hæreticorum noſtri temporis.

BREVIS EXPLICATIO *nonnullorum, quæ in Directorio de tribus viis attinguntur.* Cap. XXI.

QVoniam in hoc Directorio, et in Exercitiis tradendis fit mentio viæ purgatiuæ, illuminatiuæ, et vnitiuę, et quod his reſpondent ordine ſuo hæ quattuor hebdomadæ, ideo viſum eſt pro maiori notitia huius rei, aliquid addere. Non enim hoc ita accipiendum eſt, vt intelligatur aliquis peracta prima hebdomada perfecte, et plene purgatus; peracta autem ſecũda et tertia perfecte illuminatus: et denique abſoluta quarta perueniſſe ad plenam vnionem cum Deo. Hæc enim omnia indigent diu-

turno tempore, ſtudio, et exercitatione in extirpandis vitiis, in paſsionibus edomandis, et in virtutibus acquirendis. Verum hoc indicatur, primam hebdomadam proportione quadam reſpõdere viæ purgatiuæ: quoniam in ea nihil aliud agitur, quam vt peccata præterita recogitentur, et ponderentur, et concipiatur de eis quam maximus dolor et contritio, et timor æternæ pœnæ, ex quibus fiat, vt animus abſtrahatur ab amore omnis rei terrenæ, et fundetur in odio, et deteſtatione peccati. Quæ omnia pertinent ad purgationem animæ. Similiter in ſecunda, et tertia hebdomada, conſiderando exemplum Domini Saluatoris, tum in vita, tum in paſsione, et omnes virtutes, quæ in eo tamquã in idea fulſerunt, nos quoq. diſcimus, in quo conſiſtat ſalus,

-t perfectio hominis, et quæ
it ad æternam beatitudinem
sequendam. Et præterea, cum
nima purgata fuerit, fit habi
-t apta ad recipiēdas illustrati
nes diuinas, et illapsum, et infl
xum illius interni luminis,
nulq. gignitur in anima vig
quidam eiiciens omnem concu
piscentiam, eamq. feruentem
ciens ad patiēdam paupertaten
cōtemptum, et omnem asperita
tem, et excutiēs omnem neglig
tiam, et disponens ad exequend
bona opera vigilanter, et stre
nue. Denique in quarta hebdo
mada primum ob Resurrectio
nem, et Ascensionem Domini
in qua simul etiã meditari possi
mus futuram nostram gloriam
quoniam vt ait Paulus, si Chri-
stus resurrexit, et nos resurge-
mus: deinde vero ex meditatione
ad amorem in nobis excitandũ,

quæ

quæ multiplex eſt, et varia puncta, ac materias cōplectitur, efficitur, vt anima vniatur Deo per amorem, qui concipitur meditādo bonitatem Dei, et eius beneficia, et quantum noſtra cauſa egerit, atque pertulerit; tum etiam per deſiderium cæleſtis gloriæ, per conſiderationem præſentiæ Dei in omni re, et in omni loco, gaudēdo de eius perfectionibus, et optando placere ei ſoli, idque propter ipſum ſolum, et nunc eū laudando, nunc magnificando, nunc admirādo eius altitudinē; et aliis ſimilibus, quæ vt ante diximus, reſpondent vitæ vnitiuæ. Hæc igitur ratio eſt duplex, cur dicatur has quattuor hebdomadas reſpondere his tribus viis, primum propter materias, quæ in earum quaq. tractantur, pertinētes ad has vias; et quia in eis iaciūtur initia ſingularum, quæ

deinde oportet prosequi cum tẽpore, et cum studio, si velimus ad aliquam earũ perfectionem peruenire. Deinde etiam quia discitur modus, ac methodus, quam deinde seruare debemus in prosequenda vnaquaq. harum viarum.

Ex his ergo sequitur, quod etiam si quis aliquem gustum, aut specimen huius viæ vnitiuæ in quarta hebdomada habuit, non propterea debet assidue in ea hærere, sed debet redire ad priores vias, et sese diu, et ordinarie continere tum in passionũ mortificatione, tum in virtutum exercitatione, et in aliis eiusmodi studiis consentaneis vtrique vię: etsi nihil impedit, immo etiam sæpe euenit, vt dum aliquis versatur in vna via, sentiat interdũ aliquos affectus pertinentes ad aliam viam, nec sunt reiiciendi,

modo vt dictũ est, non exercean tur ordinarie ante tempus. Hoc enim negotium non ex ſpatio tẽ poris, ſed ex menſura profectus pendet. Nam ſi quis temere aſpi rare vellet ad illam viam vnitiuam, eſſet magna confuſio, quæ impediret omnino profectũ ſpiritualem: et inſuper etiam eſſet res expoſita periculis, et illuſionibus. Faceret enim perinde ac ſi quis ex infima ſchola tranſire vellet ad primam, non tranſeundo per medias: aut ſi ex infimis gradibus ſcalarũ ſaltu traiicere vellet ad ſummos, relictis iis, qui ſunt interiecti. Sic igitur antequam aliquis exerceat ſe ex profeſſo in via hac, quam diximus, vnitiua, oportet vt bene purgatus ſit exercitiis viæ purgatiuæ, et deinde etiam bene profecerit in via illuminatiua. Ex huius enim defectu prouenit, vt multi

non ambulantes, sed saltantes in via Domini, post multũ tempus, diuersosq. labores vacui virtutibus inueniantur, impatientes, et iracundi, et cum aliis eiusmodi imperfectionibus. Immo hic gradus ad altiorem viam non tã ex electione nostra, et voluntate, ac conatu pendet, quam ex directione Spiritus sancti, cuius mos est ascensiones istas in anima disponere, vt eat de virtute in virtutem: in quo tamen ad certiorem directionẽ, et ad præcauẽdos errores, qui contingere possunt, cõsulendus est pater spiritualis, qui animã gubernat, et cum eius cõsilio in omnibus procedendũ.

QVAE COMMENDANDA *sunt ei, qui absoluit Exercitia. Cap.* XXII.

VT qui ex loco calido ad locum frigidũ egreditur, faci-

le fieri poteſt, vt cito frigeſiat, ni ſi diligentem curã adhibeat reti nẽdi calorẽ, ita qui exercitiis per-actis redit ad communem vitã, et conuerſationẽ, nihil eſt facilius, quam vt feruorem, ac lumen cõceptum breuiſsimo tẽpore perdat, præſertim quia quicquid boni acquiſiuit, nondum eſt confirmatum per modum habitus, ſed eſt tamquam paſsio quædã, quæ facile remittitur, vel etiam tota amittitur. Quod cum contingit, omnis fructus, et omnis labor exercitiorũ euaneſcit. Quare hoc primũ commendandũ eſt ei, qui exercitia abſoluit, vt magni æſtimet hoc principiũ, et quaſi fundamentũ vitæ bonæ, et ſpiritualis quod per Dei gratiam iecit in in exercitiis, idq. a Deo accipiat tamquam beneficium, et quidem maximum, et omnia lumina, omnem cognitionem, quam in exer

citiis acquisiuit, credat sibi a Domino Deo donata peculiari quodam amore, et vt talia ea conseruare, et tueri studeat. Præterea timorem cōcipiat, ne si deinceps nō vixerit, vt intellexerit esse viuēdum, grauius a Deo puniatur ob ingratitudinem, et quia sciēti bonum, et non facienti, maius iudiciū est ipsi. Secundo loco intelligat se adhuc nihil aliud fecisse, nisi quod bonum semen in eius anima a Deo seminatū est. Vnde nisi hoc semen foueatur, et excolatur, et ad maturitatem perducatur, vt det fructū in tempore suo, per se quidem aut nihil, aut parum est. Itaq. hoc primum cauere debet, ne eiusmodi semen, vel a volucribus, id est a dæmonibus rapiatur, vel a spinis suffocetur, nempe a cogitationibus, et cupiditatibus terrenis, et vitiosis, ideoq. nō solum peccata, sed

etiam earum occasiones euitet, et illa prȩsertim ad quȩ ante exercitia inclinatus fuit, nam contra hæc potissimū se armare debet, quia facillime recidere potest. Tertio hortandus est ad cōseruandam, et alendam deuotionem iam cōceptam piis, et spiritualibus exercitationibus, inter quas hæc potissimum commendari poterunt. Primo vt conseruet vsum meditādi quotidie per dimidiam horam, aut etiam integram, si fieri poterit. Secundo vt singulis diebus faciat examen cō scientiæ, per quartam horæ partem. Tertio vt octauo quoq. die confiteatur, et cōmunicet. Quarto eligat aliquem Confessarium stabilem, eumq. accipiat vt ducē huius spiritualis itineris, et cum eo tractet omnia, quæ ad suam animam pertinēt. Quinto legat sæpe pios libros, et habeat bono-

eligi possunt, vel psalmi toti, vel eorum versiculi, qui vberrime pascūt et intelle ctum, et affectū. Notandum est etiā, cum qui facit exercitia bene procedit in hoc orandi modo, ita vt eum satis tenere videatur, non esse necessarium, vt multum in eo procedat, quia sufficit, vt didicerit modum, quo deinde in posterū vti sciat. Quod idem intelligendū est de primo modo, nisi quod cum ille habeat aliquanto maiorem varietatem, vtile erit vt faciat vnum exercitium circa precepta, aliud circa peccata, aliud circa potentias animæ, aliud circa sensus, et c.

Tertius modus orandi ita intelligendus est, vt in considerandis singulis vocibus alicuius orationis tantū tempus insumamus, quantum communiter vna respiratio durare solet. Quod si quis

pro sua deuotione amplius morari vellet, poterit quidem, sed tunc potius ad secundum orandi modum pertinebit, quã ad hunc tertium. Iuuat autem hic modus, vt assuescamus facere orationem vocalẽ cum attẽtione, et deuotione debita, vt seruemus illud Apostoli, Orabo spiritu, orabo et mente. Quare hoc exercitiũ est valde vtile eis, qui obligati sunt ad horas canonicas, vel ad alias orationes mentales.

Quamuis autem hi tres modi orandi hic tradantur, non existimãdum est excludi alios modos, quos Spiritus sanctus docere solet, et quos viri in spiritu exercitati secundum experientiam, et secundum rationem, et doctrinã sanam habere solent, vel quos quisque sibi vtiles ad suum profectum ipso vsu deprehenderit. Quod idem etiam de nostris

ipsis intelligendum est, accedēte tamen semper approbatione; et cōsensu Superioris, vel Præfecti spiritualis, quibus quisq. patefacere modū debet, quem in orando tenet; eoq. magis si paulum discedat ab ordinario modo. Ceterū tres hi modi nō solum alius aliis aptior erit pro personarum varietate, sed etiam persona eadem pro varia dispositione animi, vel corporis aptior erit modo ad vnum, modo ad alium, vt verbi gratia cum aliquis est fatigatus, vel male habet, non erit bene dispositus ad longiorē meditationem, et mentis excursum, et tunc magis iuuabitur secūdo, vel tertio modo. Quod intelligēdum est non solum in hac quarta hebdomada, sed reliquo omni tempore.

DE REGVLIS TRA-dendis. Cap. XX.

REgulæ quæ additæ ſunt in fine exercitiorum, non ideo poſitæ ſunt, vt omnibus proponantur, ſed vt quiſq. eguerit, vel etiam deſiderauerit pro ſua deuotione. Quare illæ quæ agunt de diſtributione eleemoſynarũ, non debebũt dari niſi iis, qui locupletes ſunt, et qui ſolent, aut poſſunt eleemoſynas facere. Similiter quæ agunt de ſcrupulis, non eſt cur dentur iis, qui nullis ſcrupulis agitantur. Illæ item, quę ad catholicam doctrinã pertinent, iis potiſsimum tradendæ ſunt, qui in locis, vel cum perſonis ſuſpectis verſantur, quamquã omnibus etiam operariis, et iis qui verbum Dei tractant, vtiles ſint, quia directe pugnant con-

tra ſenſa, et dicta hæreticorum noſtri temporis.

BREVIS EXPLICATIO
nonnullorum, quæ in Directorio de tribus viis attinguntur.

Cap. XXI.

QVoniam in hoc Directorio, et in Exercitiis tradendis fit mentio viæ purgatiuæ, illuminatiuæ, et vnitiuę, et quod his reſpondent ordine ſuo hæ quattuor hebdomadæ; ideo viſum eſt pro maiori noritia huius rei, aliquid addere. Non enim hoc ita accipiendum eſt, vt intelligatur aliquis peracta prima hebdomada perfecte, et plene purgatus; peracta autem ſecūda et tertia perfecte illuminatus: et denique abſoluta quarta perueniſſe ad plenam vnionem cum Deo. Hæc enim omnia indigent diu-

turno tempore, ſtudio, et exercitatione in extirpandis vitiis, in paſsionibus edomandis, et in virtutibus acquirendis. Verum hoc indicatur, primam hebdomadam proportione quadam reſpõdere viæ purgatiuæ: quoniam in ea nihil aliud agitur, quam vt peccata præterita recogitentur, et ponderentur, et concipiatur de eis quam maximus dolor et contritio, et timor æternæ pœnæ, ex quibus fiat, vt animus abſtrahatur ab amore omnis rei terrenæ, et fundetur in odio, et deteſtatione peccati. Quæ omnia pertinent ad purgationem animæ. Similiter in ſecunda, et tertia hebdomada, conſiderando exemplum Domini Saluatoris, tum in vita, tum in paſsione, et omnes virtutes, quæ in eo tamquã in idea fulſerunt, nos quoq. diſcimus, in quo conſiſtat ſalus,

et perfectio hominis, et quæ via sit ad æternam beatitudinem cõsequendam. Et prætetea, cum anima purgata fuerit, fit habilis et apta ad recipiẽdas illustrationes diuinas, et illapsum, et influxum illius interni luminis, simulq. gignitur in anima vigor quidam eiiciens omnem concupiscentiam, eamq. feruentem faciens ad patiẽdam paupertatem, cõtemptum, et omnem asperitatem, et excutiẽs omnem negligẽtiam, et disponens ad exequenda bona opera vigilanter, et strenue. Denique in quarta hebdomada primum ob Resurrectionem, et Ascensionem Domini, in qua simul etiã meditari possumus futuram nostram gloriam, quoniam vt ait Paulus, si Christus resurrexit, et nos resurgemus: deinde vero ex meditatione ad amorem in nobis excitandũ,

quæ multiplex eſt, et varia puncta, ac materias cōplectitur, efficitur, vt anima vniatur Deo per amorem, qui concipitur meditādo bonitatem Dei, et eius beneficia, et quantum noſtra cauſa egerit, atque pertulerit; tum etiam per deſiderium cæleſtis gloriæ, per conſiderationem præſentiæ Dei in omni re, et in omni loco, gaudēdo de eius perfectionibus, et optando placere ei ſoli, idque propter ipſum ſolum, et nunc eū laudando, nunc magnificando, nunc admirādo eius altitudinē; et aliis ſimilibus, quæ vt ante diximus, reſpondent vitæ vnitiuæ. Hæc igitur ratio eſt duplex, cur dicatur has quattuor hebdomadas reſpondere his tribus viis, primum propter materias, quæ in earum quaq. tractantur, pertinētes ad has vias; et quia in eis iaciūtur initia ſingularum, quæ

deinde oportet prosequi cum tẽpore, et cum studio, si velimus ad aliquam earũ perfectionem peruenire. Deinde etiam quia discitur modus, ac methodus, quam deinde seruare debemus in prosequenda vnaquaq. harum viarum.

Ex his ergo sequitur, quod etiam si quis aliquem gustum, aut specimen huius viæ vnitiuæ in quarta hebdomada habuit, non propterea debet assidue in ea hærere, sed debet redire ad priores vias, et sese diu, et ordinarie continere tum in passionũ mortificatione, tum in virtutum exercitatione, et in aliis eiusmodi studiis consentaneis vtrique viæ: etsi nihil impedit, immo etiam sæpe euenit, vt dum aliquis versatur in vna via, sentiat interdũ aliquos affectus pertinentes ad aliam viam, nec sunt reiiciendi,

modo vt dictũ est, non exercean tur ordinarie ante tempus. Hoc enim negotium non ex ſpatio tẽ poris, ſed ex menſura profectus pendet. Nam ſi quis temere aſpi rare vellet ad illam viam vnitiuam, eſſet magna confuſio, quæ impediret omnino profectũ ſpiritualem: et inſuper etiam eſſet res expoſita periculis, et illuſionibus. Faceret enim perinde ac ſi quis ex infima ſchola tranſire vellet ad primam, non tranſeundo per medias: aut ſi ex infimis gradibus ſcalarũ ſaltu traiicere vellet ad ſummos, relictis iis, qui ſunt interiecti. Sic igitur antequam aliquis exerceat ſe ex profeſſo in via hac, quam diximus, vnitiua, oportet vt bene purgatus ſit exercitiis viæ purgatiuæ, et deinde etiam bene profecerit in via illuminatiua. Ex huius enim defectu prouenit, vt multi

non ambulantes, sed saltantes in via Domini, post multũ tempus, diuersosq. labores vacui virtutibus inueniantur, impatientes, et iracundi, et cum aliis eiusmodi imperfectionibus. Immo hic gradus ad altiorem viam non tã ex electione nostra, et voluntate, ac conatu pendet, quam ex directione Spiritus sancti, cuius mos est ascensiones istas in anima disponere, vt eat de virtute in virtutem: in quo tamen ad certiorem directionẽ, et ad præcauẽdos errores, qui contingere possunt, cõsulendus est pater spiritualis, qui animã gubernat, et cum eius cõsilio in omnibus procedendũ.

QVAE COMMENDANDA *sunt ei, qui absoluit Exercitia.* Cap. XXII.

VT qui ex loco calido ad locum frigidũ egreditur, facile fie-

le fieri poteſt, vt cito frigeſcat, ni ſi diligentem curã adhibeat reti nẽdi calorẽ, ita qui exercitiis per-actis redit ad communem vitã, et conuerſationẽ, nihil eſt facilius, quam vt feruorem, ac lumen cõceptum breuiſsimo tẽpore perdat, præſertim quia quicquid boni acquiſiuit, nondum eſt confirmatum per modum habitus, ſed eſt tamquam paſsio quædã, quæ facile remittitur, vel etiam tota amittitur. Quod cum contingit, omnis fructus, et omnis labor exercitiorũ euaneſcit. Quare hoc primũ commendandũ eſt ei, qui exercitia abſoluit, vt magni æſtimet hoc principiũ, et quaſi fundamentũ vitæ bonæ, et ſpiritualis quod per Dei gratiam iecit in in exercitiis, idq. a Deo accipiat tamquam beneficium, et quidem maximum, et omnia lumina, omnem cognitionem, quam in exer

citiis acquisiuit, credat sibi a Domino Deo donata peculiari quodam amore, et vt talia ea conseruare, et tueri studeat. Præterea timorem cōcipiat, ne si deinceps nō vixerit, vt intellexerit esse viuēdum, grauius a Deo puniatur ob ingratitudinem, et quia scięti bonum, et non facienti, maius iudiciū est ipsi. Secundo loco intelligat se adhuc nihil aliud fecisse, nisi quod bonum semen in eius anima a Deo seminatū est. Vnde nisi hoc semen foueatur, et excolatur, et ad maturitatem perducatur, vt det fructū in tempore suo, per se quidem aut nihil, aut parum est. Itaq. hoc primum cauere debet, ne eiusmodi semen, vel a volucribus, id est a dæmonibus rapiatur, vel a spinis suffocetur, nempe a cogitationibus, et cupiditatibus terrenis, et vitiosis, ideoq. nō solum peccata, sed

etiam earum occaſiones euitet, et illa preſertim ad quę ante exercitia inclinatus fuit, nam contra hæc potiſsimũ ſe armare debet, quia facillime recidere poteſt. Tertio hortandus eſt ad cōſeruandam, et alendam deuotionem iam cōceptam piis, et ſpiritualibus exercitationibus, inter quas hæc potiſsimum commendari poterunt. Primo vt conſeruet vſum meditãdi quotidie per dimidiam horam, aut etiam integram, ſi fieri poterit. Secundo vt ſingulis diebus faciat examen cō ſcientiæ, per quartam horæ partem. Tertio vt octauo quoq. die confiteatur, et cōmunicet. Quarto eligat aliquem Confeſſarium ſtabilem, eumq. accipiat vt ducẽ huius ſpiritualis itineris, et cum eo tractet omnia, quæ ad ſuam animam pertinẽt. Quinto legat ſæpe pios libros, et habeat bono-

rum hominum conuersationem, malorum autem fugiat summopere. Sexto curet proficere quotidie in virtutibus, præsertim in humilitate, patientia, et caritate. Et in summa nitatur ipse quoq. ad eam summam perfectionem, quam in suo statu, et iuxta mensuram diuinæ gratiæ acquirere poterit. Hæc autem sunt fere generalia monita, quę omnibus dari poterũt. Alia sunt deinde quæ iuxta cuiusq. professionem, aut statum, aut particularem indigẽtiam addi poterunt: immo hæc ipsa augeri, et intendi ex maiori aliquorũ deuotione, et progressu spirituali; quod facile aduertet bonus, et prudens instructor adiutus gratia, et lumine Domini, et Saluatoris nostri Dei, cui sit gloria, et honor in sæcula.

AMEN.

INDEX CAPITVM DIRECTORII.

Cap.

Cap.

FINIS.

VALENTIAE
Apud Philippum Mey.
MDXCIX.

